

West-Vlaanderen Werkt

WES

3/1984

Mei / juni 1984

Tweemaandelijks tijdschrift

Verschijnt niet in juli en augustus

West-Vlaanderen Werkt

Tweemaandelijks uitgave
Verschijnt niet in juli en augustus

3.1984

26e Jaargang

Inhoud

Redaktioneel Vakantiespreiding bijzonder aktueel	117
P. Boerjan Economische verkenning van het toerisme in en naar Vlaanderen	118
J. Theys en J. Hemschoote De waterwegverbinding Zeebrugge-Merendree: een dubbele noodzaak	130
M. Geldof Stads- en dorpsherwaardering in West-Vlaanderen	135
Tabel: Landbouwtelling per gemeente, 15 mei 1982	140
Spektrum T-zone Ieper /142/ Nieuwe sluis Zeebrugge /142/ NSF /143/ Townsend Thoresen /143/ Lannoo 75 jaar /145/ Inning bijdragen waterzuivering /146/ Prijsverhogingen Belgische Kust /149/ WITAB /150/ Brugs Bedrijvencentrum /151/ Provinciaal huisvestingsbeleid /152/ GOM vraagt versterking zeewering /152/ Scholing havenarbeiders /153/ Spillier Truck Center /153/ Uitbreiding Scap /155/ Energievoorziening /155/ 20 jaar Westvlaamse Interkommunales /156/ Bausch & Lomb /156/ WIER /157/ WIH /157/ WVT /158/ Leiedal /158/ Axxis /158/	
Nieuwtjes	160

Bij naamvermelding verschijnt de bijdrage onder de verantwoordelijkheid van de auteur.

WES

Westvlaams Economisch Studiebureau

Baron Ruzettelaan 33 8320 Brugge 4
Telefoon: 050/35.84.42
Postrekening 000-0125243-16
BTW: 408.382.668

Beschermkomitee

Baron P. van Outryve d'Ydewalle,
Ere-gouverneur, Ere-voorzitter WES;
De heren H. Smislaert(+) en P. Monballyu,
Ere-voorzitters Raad van Beheer WES;
Prof. Dr. O. Vanneste,
Gouverneur, Voorzitter WES;
De heer H. De fauw,
Voorzitter Raad van Beheer WES;
De heren C. Boghemans, A. Legein, H. Olivier,
A. Pieters, P. Rosseel,
Leden van de Bestendige Deputatie.

Redaktiekomitee

De heren R. Annoot, L. Bockstaele, G. Declercq,
P. Delafontaine, J. Pattyn, J. Theys, F. Van Damme,
N. Vanhove.

Redaktiesekretaris

De heer D. Sanders.

Redaktiesekretariaat en publiciteitsvoorwaarden

WES, Baron Ruzettelaan 33, 8320 Brugge 4.

Abonnement 1984: 223 fr. (BTW inbegrepen)

Postrekening 000-0125243-16
WES, Baron Ruzettelaan 33, 8320 Brugge 4.

Ontwerp lay-out

Johan Mahieu, Brugge.

Drukkerij

Groeninghe, Kortrijk.

Foto kaft

H. Maertens, Brugge.

Redactioneel/Vakantiespreiding bijzonder aktueel

Tien jaar terug werd door het Westvlaams Economisch Studiebureau een voorstel uitgewerkt ten einde te komen tot een betere vakantiespreiding. Dit voorstel houdt in: *w*ezen in dat België inzake schoolvakantie wordt opgedeeld in twee zones, een noordelijke en een zuidelijke zone. De zomervakantie van de ene zone zou aanvangen per 10-15 juni tot 10-15 augustus en van de andere zone per 10-15 juli tot 10-15 september.

Terzelfdertijd en dit is uiterst belangrijk, zouden de periodes van het betaald verlof in de ondernemingen samenvallen met het tijdstip van de schoolvakanties. Het is hierbij van groot belang te onderstrepen dat de keuze van de periode van de schoolvakanties het basiselement vormt van elke spreiding van de vakanties. Wetenschappelijke onderzoeken tonen voldoende aan dat de ondernemingen zich richten op het onderwijs.

Tot op heden is de vakantiespreiding niet gerealiseerd. Weliswaar zijn een aantal nevenaspecten van het WES-voorstel tot stand gekomen zoals het verlengd Krokusverlof en het verlengd Allerheiligenverlof waarbij vrije schooldagen werden verschoven naar bedoelde periodes. Het uitblijven van een definitieve regeling houdt verband met meerdere oorzaken waarop wij hier niet in detail kunnen ingaan. Toch willen we wijzen op de voornaamste oorzaak. Het voorstel van vakantiespreiding werd doorkruist door een voorstel tot reorganisatie van het schooljaar. Hierdoor is er een totale verwarring ontstaan en werd vakantiespreiding veelal verward met inkorting van de zomervakantie. Dit was uiteraard geenszins de bedoeling.

Het ogenblik lijkt ons aangebroken om de vakantiespreiding opnieuw aan de orde te brengen. Hiervoor zijn twee redenen. Primo is er in het jongste verleden voor de Belgische vakantiegebieden een sterke stijging van de vraag ontstaan. Tijdens de periode 1979-83 is de toeristische bedrijvigheid aan de Belgische Kust gestegen met circa 20%. Verleden jaar werd een historisch hoogtepunt bereikt. Dit rekordpeil ligt ongeveer 18% boven het niveau van 1974, het jaar waarin het WES-voorstel inzake vakantiespreiding werd bekendgemaakt.

Secundo, de bovenvermelde groei van de toeristische vraag is vooral gekoncentreerd tijdens de hoogseizoenmaanden juli en augustus. Deze bijkomende concentratie op het hoogseizoen brengt uiteraard spanningen tussen vraag en aanbod met zich en allerlei negatieve nevenverschijnselen.

In dit licht lijkt het aangewezen in een serene sfeer opnieuw aandacht te schenken aan de vakantiespreiding. Het is wellicht goed even terug te komen op de voordelen van een grotere vakantiespreiding. Deze situeren zich op een vijftal vlakken:

(a) een betere vakantiespreiding zal in de eerste plaats leiden tot een betere kwaliteit van het toeristisch produkt: minder verkeersdrukte, meer ruimte in de recreatieve zones, betere service in de toeristische inrichtingen, minder milieuverontreiniging, enz. Hier zijn de belangen van de toerist als konsument aan de orde;

(b) de huidige sterke concentratie heeft een invloed op de

hoogseizoenprijzen. Welnu de bevolking met een relatief laag inkomen die enkel vakantie kan nemen in het hoogseizoen, is soms verplicht af te zien van een vakantie omwille van de hoogseizoenprijzen. Mits een spreiding zouden er nu haalbare mogelijkheden worden geschapen buiten de piekperiode;

(c) een betere spreiding zou het voor de gezinnen met schoolgaande kinderen mogelijk maken vakantie te nemen in de periodes waarin het aanbod groter is dan de vraag en waarin de hoogseizoenprijzen niet worden toegepast. Dit argument ligt in het verlengde van het tweede;

(d) de verdere concentratie van de vakanties heeft een financiële weerslag op de publieke uitgaven van de lokale overheden. Zo moeten de gemeenten zich instellen op een piekvraag. Daarenboven heeft de concentratie een invloed op de publieke infrastructuur, zoals wegen, transportmiddelen, hospitaalluistrusting, enz. Met andere woorden de openbare uitgaven worden omhoog gedruwd en de publieke toeristische infrastructuur worden onderbenut;

(e) tenslotte is de huidige concentratie zeer nadelig voor de toeristische sektor. De hotels, huurappartementen, inrichtingen voor sociaal toerisme, kampeerinrichtingen, sport- en recreatieve uitrusting vertonen bezettingscijfers die ver beneden het normale liggen. Wat meer is, de rendabiliteit van de meeste logiesvormen is in gevaar of zuiver bedrijfseconomisch gezien verlieslatend. Afschrijvingen en financiële lasten worden veelal over het hoofd gezien. Deze bedrijfseconomische overweging houdt ook in dat de Belgische toeristische gebieden in staat zijn een groeiende vraag op te vangen met een bestaande capaciteit zowel in termen van logiesruimte als van recreatieve vorm. Het vierde en vijfde voordeel hebben een belangrijke zaak gemeen; met dezelfde infrastructuur kon men veel meer doen.

Het boven geformuleerde WES-voorstel is niet gebaseerd op kommunautaire overwegingen, doch berust op drie grondgedachten:

(a) Primo, moet men vermijden dat kinderen van eenzelfde gezin onder twee verschillende vakantiezones ressorteren. De kans tot de geringste overlapping is enkel te vinden in een zonering volgens taalregime.

(b) Secundo, moet men vermijden dat de werkende leden van het gezin in een andere vakantiezone vallen dan de schoolgaande kinderen. De voorgestelde indeling Noord-Zuid biedt de garantie om de problemen tot een strikt minimum te herleiden.

(c) Tertio, deze indeling verzekert een goede spreiding van de binnenlandse toeristische vraag — veruit de belangrijkste vraag — over het verlengde hoogseizoen in de kustzone en in de Ardennen.

Rekening houdend met het groeiritme van het aantal vakanties, groeiritme dat nog zal doorgaan, is het van belang voor onze bevolking dat in de komende maanden een passende oplossing wordt gevonden voor het probleem van de vakantiespreiding. Het alternatief is een vakantiechaos met alle nadelige gevolgen en onderbenutting van een dure infrastructuur zowel van publieke en private sektor.

Ekonomische verkenning van het toerisme in en naar Vlaanderen

P. Boerjan, Stafmedewerker GOM - West-Vlaanderen

In deze bijdrage zal gepoogd worden Vlaanderen vanuit twee toeristisch-ekonomische invalshoeken te benaderen. Vooreerst zal Vlaanderen in een breder geheel gesitueerd worden als een generator van toeristische activiteit. In een tweede gedeelte zal de betekenis van Vlaanderen als receptief toeristisch gebied worden doorgeleucht. Het geheel wordt tenslotte afgerond met enkele beleidsbespiegelingen rondom de ontwikkeling van het toerisme in Vlaanderen¹.

Vlaanderen als toeristengenererend gebied

Europa vervult nog steeds een dominerende rol in het

koncert van de toeristengenererende landen in de wereld. Wanneer wij ons beperken tot internationaal toerisme, dan vertegenwoordigen de twaalf belangrijkste landen — waaronder negen Europese — circa drie vierden van de internationale toeristische uitgaven².

(1) Voor zover de statistische informatie terzake dit toelaat, staat 'Vlaanderen' hier voor de notie Vlaams gewest, d.i. de provincies West- en Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg en de arrondissementen Leuven en Halle-Vilvoorde. Deze notie stemt overeen met de Nielsen-distrikten I en II.

(2) S. Medlik, *Trends in world tourism*, Horwath & Horwath International, London, 1983, p. 3.

Tabel 1: Kengetallen met betrekking tot de vakantieparticipatie van de Westeuropese landen

Land	Totale bevolking (×1 mln) (a)	B.N.P. per capita (US \$) (a)	Netto vakantie- participatie	Bruto vakantie- participatie	% aandeel buitenlandse vakanties	Aantal buitenlandse vakanties per 100 inwoners	Referentie periode	Populatie
West-Duitsland	61,7	13.450	55	67	61	41	1982	14 j. en +
Italië	56,2	6.960	46	66	13	9	1980	14 j. en +
Ver. Koninkrijk	56,0	9.110	58	87	27	23	1982	16 j. en +
Frankrijk	54,0	12.190	58	105	15	16	1982	Tot. bevolking
Spanje	38,0	5.640	48	76	7	n.b.	1982	16-65 j.
Nederland	14,2	11.790	67	102	50	51	1982	Tot. bevolking
België	9,8	11.920	48	64	62	40	1982	Tot. bevolking
Zweden	8,3	14.870	83	180	33	59	1982	15-65 j.
Oostenrijk	7,6	10.210	47	80	45	36	1981	14 j. en +
Zwitserland	6,4	17.430	76	162	47	76	1980	tot 75 j.
Denemarken	5,1	13.120	56	87	42	37	1980	16 j. en +
Noorwegen	4,1	14.060	76	126	33	42	1979	15-74 j.
Ierland	3,4	5.230	49	59	35	21	1981	16 j. en +

(a) 1981

Bronnen:

World Bank, World Development Report 1983, Oxford University Press, New York, 1983.

Studienkreis für Tourismus e.v., Reiseanalyse 1982, Berichtsband, Starnberg, mei 1983.

R.D. Freitag, Die Italienische Reisemarktanalyse, IPK-Institut für Planungs kybernetik, München, 1982.

British Tourist Authority, London, 1983.

INSEE, Présentation de l'enquête sur les vacances des Français, Paris, 1983.

Gabinete de Investigacion Turistica C. Guitart, Barcelona, 1983.

CBS, Vakantie-onderzoek 1982, Mededelingen nr. 1142, Den Haag, December 1982. Aangevuld met schattingen voor de vakanties bij familie en kennissen door het Adviesbureau Tideman voor Toerisme en Rekreatie, Voorschoten.

WES, Toeristische gedragingen en attitudes van de Belgische bevolking, Brugge, 1982.

Turistkonsult, Sundelin, Rönninge, 1983.

R. Fuhri, Öрма 1981-82, Kurzbericht, Institut für Fremdenverkehr der Wirtschaftsuniversität Wien, Wien, 1982.

H.P. Schmidhauser, Reisemarkt Schweiz 1980-81, Institut für Fremdenverkehr an der Hochschule St.-Gallen, juni 1981.

Denmarks Statistik, The 1980 holiday pattern survey, Statistical News, Kopenhagen, oktober 1982.

Statistik Sentralbyra, Reiselivs, Statistik 1981, Oslo, 1981.

Irish Tourist Board, Dublin.

De Duitse Bondsrepubliek (20,4 miljard US \$) en de USA (10,4 miljard US \$) totaliseren samen reeds één derde van alle internationale toeristische uitgaven in de wereld.

In dit geheel figureert België (inklusief het Groot-hertogdom Luxemburg) onder de ' + US \$ 3 billion countries' en rangschikte zich in 1980³ hiermee op de achtste plaats na West-Duitsland, USA, UK, Frankrijk, Japan, Nederland en Oostenrijk. België heeft deze hoge rangschikking niet zozeer te danken aan het feit dat de Belgische bevolking relatief veel met vakantie gaat, maar veeleer aan de erg hoge gerichtheid op het buitenland.

Alhoewel grote voorzichtigheid is geboden bij het vergelijken van de resultaten van de diverse landen⁴, blijkt dat België zowel inzake netto- als bruto-vakantieparticipatie⁵ tot de staart van de Westeuropese landen behoort en in elk geval aanzienlijk achterop ligt met landen als Zweden, Noorwegen, Zwitserland, het Verenigd Koninkrijk en Nederland.

Konkreet bracht een statistische analyse⁶ aan het licht dat het feit dat de Belgen veel minder met vakantie gaan dan de Nederlanders, weinig te verklaren is door verschillen inzake inkomensniveau, verstedelijkingsgraad of leeftijdsstructuur, maar zeer overwegend door een uiteenlopende mentaliteit.

Dit kan konkreet vertaald worden in de vaststelling dat een Nederlander in doorsnee, een veel hogere prioriteit toekent aan het vakantiefenomeen dan de Belg. Ongetwijfeld dient ook ingekalkuleerd dat een Nederlander méér vakantie koopt met zijn gulden dan een Belg met zijn frank.

Het loont de moeite ook even de verhouding binnenland-buitenland in het bestemmingspatroon van de Belgische vakantiegangers te situeren in een West-europees perspectief.

België behoort, samen met West-Duitsland, tot de landen waarvan méér dan drie vijfden van de vakanties in het buitenland werden doorgebracht. Men bekomt evenwel een betere absolute vergelijkingsmaatstaf door het aantal buitenlandse vakanties per 100 inwoners te becijferen. In deze optiek vertonen de Zwitsers, Zweden en in iets geringere mate de Nederlanders het hoogst aantal buitenlandse vakanties per 100 inwoners. België situeert zich in de daaropvolgende groep van landen (samen met West-Duitsland en Noorwegen) die circa 40 buitenlandse vakanties per 100 inwoners tellen.

Deze relatief hoge positie is niet het gevolg van de participatiegraad van onze bevolking aan het vakantiegebeuren (die relatief laag uitvalt), maar aan het hoge aandeel van het buitenland in het geheel van de bestem-

mingskeuze van de Belgen. Dit aandeel, dat het hoogste is van alle Westeuropese landen (62%) is ons inziens vooral te verklaren door de kleine oppervlakte van ons land en het beperkte potentieel aan toeristische centra in het binnenland, evenals aan de goede ligging ten aanzien van meerdere aantrekkelijke buitenlandse toeristische gebieden.

Na deze globale situering van België in een ruimer geheel, lijkt het aangewezen Vlaanderen als toeristengenerator te situeren in een Belgisch perspectief.

In de eerste plaats zal hierbij aandacht worden gegeven aan het belangrijkste luik, met name het vakantie-toerisme. De kernvraag die in dit verband gesteld wordt is, in welke mate Vlaanderen — qua vakantiegedrag — zich onderscheidt van de overige landsgedeelten: Brussels gewest, Wallonië.

Tabel 2 illustreert dat de hoofdlijnen van het vakantiegedrag van de Vlaamse bevolking relatief weinig afwijken van het nationaal patroon. Het ligt uiteraard in de lijn van de verwachtingen dat, rekening houdend met het hoge inkomensniveau en de verstedelijkingsgraad van Brussel-Hoofdstad, alle essentiële indicatoren in verband met het vakantiegedrag (vakantieparticipatie, verblijfsduur en bestedingen, oriëntatiegraad op het buitenland) hier aanzienlijk hoger liggen dan het Rijks-gemiddelde.

Opvallend is wel dat de Vlaamse bevolking beduidend meer aan het vakantiegebeuren participeert dan de Waalse bevolking. De lagere verblijfsduur van de Vlaamse ten opzichte van de Waalse vakantiegangers wordt gecompenseerd door de relatief hogere man-dag bestedingen.

De beduidend sterkere gerichtheid van Walen en Brusselaars op het buitenland in vergelijking met de Vlamingen, is vrijwel uitsluitend het gevolg van hun grotere affiniteit ten aanzien van Frankrijk.

(3) Noteer dat de US \$ in 1980 erg zwak genoteerd stond.

(4) Cfr S. Medlik, *Holiday surveys examined*, London, Horwath & Horwath, 1983.

(5) Het begrip 'vakantie' wordt in de meeste Westeuropese vakantie-onderzoekingen benaderend omschreven als een verblijf buiten de woonplaats van minstens vier opeenvolgende nachten, met rekreative doeleinden. De netto vakantieparticipatie geeft in % aan hoeveel personen minstens één keer met vakantie geweest zijn gedurende de beschouwde periode (normaliter één jaar). De bruto vakantieparticipatie geeft het aantal vakanties weer op 100 personen gedurende diezelfde periode.

(6) Cfr W.E.S. *Vakantie van de Belgen in 1982*, Facetten van West-Vlaanderen, nr. 100, Brugge, 1984, p. 17.

Tabel 2: Essentiële karakteristieken van het vakantiegedrag van de Belgische bevolking, per gewest, 1982

Omschrijving	Vlaanderen	Brussel Hoofdstad	Wallonië	Het Rijk
Netto vakantieparticipatie	47,3	63,6	43,5	47,9
Bruto vakantieparticipatie	63,7	91,8	54,9	63,9
% aandeel van de buitenlandse vakanties	58,8	66,0	64,8	61,8
Gemiddelde verblijfsduur	14,4	18,4	16,2	15,5
Gemiddelde bestedingen per man-dag	856	881	762	832

Bron: WES-enquête 1982.

Foto Inbel, Brussel

De kust blijft ons grootste attractiegebied.

In tabel 3 worden de geciteerde essentiële karakteristieken van het vakantiegedrag vertaald in makro-grootheden. Hieruit blijkt dat zowel in termen van vakanties, vakantienachten als vakantiebestedingen, Vlaanderen méér dan de helft van het geheel voor zijn rekening neemt. De totale vakantiebestedingen van de Vlamingen lopen op tot 43,5 miljard, waarvan slechts iets méér dan één vijfde in het binnenland gespendeerd is. Dit aandeel is nog beduidend hoger in vergelijking met de Brusselaars (16%) en de Walen (17%), maar lijkt toch relatief laag. Dit vloeit voort uit de omstandigheid dat de man-dag uitgaven voor een buitenlandse vakantie (997 fr) méér dan dubbel zo hoog oplopen in vergelijking met een binnenlandse vakantie (471 fr).

Een laatste vraag die zich opdringt is in welke richting Vlaanderen als toeristengenerator geëvolueerd is in vergelijking met de overige landsgedeelten van België.

Alhoewel de statistische validiteit van de resultaten minder groot wordt bij verdere uitsplitsing van de gegevens (die het resultaat zijn van een steekproefonderzoek), reveleert tabel 4 enkele opvallende vaststellingen.

Globaal blijkt dat de Belgische vakantiemarkt tussen 1967 en 1976 zeer sterk is toegenomen, terwijl de groei sinds 1976 zeer beperkt is. Terwijl de groei van 1967 en 1976 vrij gelijkmatig was verspreid over de drie onderscheiden landsgebieden, blijkt de verdere toename van de vakantieparticipatie tijdens de periode 1976-

Tabel 3: De toeristische-ekonomische betekenis van de Belgische vakantiemarkt, per regio, 1982

Omschrijving	Vlaanderen	Brussels Gewest	Wallonië	België
<i>Bevolking (× 1 miljoen)</i>	5,6	1,0	3,2	9,8
<i>Vakanties (× 1 miljoen)</i>				
totaal	3,6	0,9	1,8	6,3
binnenland	1,5	0,3	0,6	2,4
buitenland	2,1	0,6	1,2	3,9
<i>Vakantie-nachten (× 1 miljoen)</i>				
totaal	51,9	16,6	29,2	97,7
binnenland	19,4	4,7	9,0	33,1
buitenland	32,5	11,9	20,2	64,6
<i>Vakantiebestedingen (× 1 miljard)</i>				
totaal	43,5	14,3	21,8	79,6
binnenland	9,2	2,3	3,8	15,3
buitenland	34,3	12,0	18,0	64,3
<i>Bevolking (%)</i>	57,1	10,2	32,7	100,0
<i>Vakanties (%)</i>				
totaal	57,1	14,3	28,6	100,0
binnenland	62,5	12,5	25,0	100,0
buitenland	53,8	15,4	30,8	100,0
<i>Vakantie-nachten (%)</i>				
totaal	53,1	17,0	29,9	100,0
binnenland	58,6	14,2	27,2	100,0
buitenland	50,3	18,4	31,3	100,0
<i>Vakantiebestedingen (%)</i>				
totaal	54,6	18,0	27,4	100,0
binnenland	60,2	15,0	24,8	100,0
buitenland	53,3	18,7	28,0	100,0

Tabel 4: Evolutie van de vakantieparticipatie van de volwassen Belgische bevolking, naar gewest, WES 1967-76-82

Omschrijving	Vlaamse provincies	Brabant	Waalse provincies	Het Rijk
<i>Netto vakantieparticipatie</i>				
1967	30,6	45,5	31,9	34,3
1976	41,9	60,6	45,3	47,2
1982	46,2	58,4	41,2	47,5
<i>Bruto vakantieparticipatie</i>				
1967	35,9	59,8	39,0	42,1
1976	53,6	87,7	57,7	62,6
1982	58,0	77,7	48,8	59,7

82 enkel gelokaliseerd te zijn in Vlaanderen. Daarentegen noteerde Brabant en vooral Wallonië een vrij opvallende terugloop.

Alhoewel de vakanties, economisch vertaald, vanuit het belangrijkste gedeelte van de toeristische activiteit van de bevolking vertegenwoordigen, is het verder aangewezen om via enkele hoofdlijnen van het dag- en weekendtoerisme, een meer volledig beeld op te hangen van de betekenis van Vlaanderen als toerismegenerator in een Belgisch perspectief. Het reeds vermelde 1982 WES-onderzoek verschaft een globale indruk omtrent de omvang van de daguitstappen en de weekendvakanties van de Belgische bevolking. De resultaten dienen duidelijk in het kader van de aangehouden definities te worden geïnterpreteerd.

De weekendvakanties betreffen enkel de betaalde verblijven met 1, 2 of 3 overnachtingen buiten de woonplaats en dit met rekreatieve doeleinden⁷. Volgende cijfergegevens situeren de omvang van de participatie van de bevolking inzake weekendvakanties:

Omschrijving	Vlaanderen	Brussel- Hoofdstad	Wallo- nië	Het Rijk
Aantal WE-vakanties op 100 inwoners	18,3	36,1	9,4	17,4
Bestedingen per W.E.-vakantie	3.024 fr.	3.034 fr.	2.463 fr.	2.910 fr.
% aandeel van de buitenlandse WE-vakanties	44,6%	20,8%	33,5%	37,2%

Veralgemeend naar de Belgische bevolking, telt men aldus 1,7 miljoen dergelijke weekendvakanties, waarvan circa 1 miljoen voor rekening van Vlamingen komen. De overeenstemmende weekendvakantiebestedingen lopen op tot 4,7 miljard frank; waarvan twee derden (3,1 miljard frank) van Vlamingen.

Ongeveer de helft van de weekendvakantiebestedingen van de Belgen (2,3 miljard frank) gebeurt in het buitenland. De Vlamingen staan hier borg voor een bestedingsbedrag van circa 1,3 miljard frank.

In de marge van het voormeld weekendvakantie-onderzoek werd gepeild naar de weekendvakanties in tweede verblijven⁸. Benaderend kunnen hieruit volgende indicaties worden gedistilleerd:

Omschrijving	Vlaanderen	Het Rijk
Aantal WE-vakanties in tweede verblijven:		
totaal	2,5 mln	4,9 mln
in het binnenland	2,4 mln	4,7 mln
WE-vakantiebestedingen in tweede verblijven:		
totaal	1,8 mld fr.	3,5 mld fr.
in het binnenland	1,7 mld fr.	3,3 mld fr.

Hieruit blijkt dat, alhoewel de weekendvakanties in tweede verblijven qua aantal circa driemaal zo hoog zijn als de betaalde weekendvakanties, laatstgenoemde

groep per saldo in bestedingsvolume belangrijker is.

Het laatste luik met betrekking tot het 'toeristisch' gedragspatroon van de bevolking heeft betrekking op de daguitstappen. In het voormelde WES-onderzoek werden de daguitstappen omschreven als: 'verblijven buiten de woning die ongeveer de ganse dag in beslag nemen, zonder dat hiermee een overnachting gepaard gaat'. In elk geval wordt het middagmaal niet thuis gebruikt. Het zijn uitstappen voor rekreatieve doeleinden, waarbij men minstens 20 km van huis weggaat. Uitstappen waarbij men uitsluitend familie en kennissen bezoekt, evenals de uitstappen met een routinematig karakter (vb. regelmatige actieve sportbeoefening) werden evenwel buiten beschouwing gelaten⁹.

Opvallend is de vaststelling dat de daguitstappenparticipatie veruit het hoogst is in het Vlaamse landsdeel. In Vlaanderen noteert men gemiddeld 178 daguitstappen per 100 inwoners, tegenover slechts 111 voor de Brusselaars en 61 voor de Walen. De frappant hoge daguitstappenparticipatie van de Vlaamse bevolking vindt voor een belangrijk gedeelte zijn verklaring in de nabijheid van de Belgische Kust, die een dominerende functie bekleedt als rekreatiegebied voor de Belgische bevolking.

Bij het omslaan van bovengaande relatieve cijfers totalizeert men voor 1982 circa 13,1 miljoen daguitstappen van Belgen, waarvan 11,5 miljoen in het binnenland. Vlaanderen genereert iets meer dan drie vierden (hetzij circa 10 miljoen) van het totaal aantal daguitstappen. Van deze 10 miljoen Vlaamse daguitstappen hebben er 9,2 miljoen een binnenlandse bestemming. Vertrekt men van een geschat bestedingsbedrag van 400 fr. per dagtocht, dan mag de daguitstappenkonsumptie van de Belgen op ruim 5 miljard fr. worden geraamd. De Vlamingen vertegenwoordigen hierin circa 4 miljard fr. In tabel 5 wordt een samenvattend overzicht gegeven, dat de positie van Vlaanderen situeert in het geheel van de Belgische toeristische bestedingen.

De toeristische consumptie van de Belgische bevolking kan voor 1982 op 93 miljard Belgische frank¹⁰

(7) Dit betekent dat de weekendvakanties bij familie en vrienden en in tweede verblijven, die qua aantal erg belangrijk zijn, buiten het onderzoek werden gehouden.

(8) Het begrip tweede verblijf werd gedefinieerd als: 'elke vorm van verblijfsaccommodatie die iemand naast de woning, waarin hij zijn hoofdverblijf vindt, duurzaam of voor een lange periode (minstens zes maand) voor zichzelf en zijn gezin beschikbaar houdt ten einde daarin naar wens tijdelijk nacht- en woonverblijf te kiezen'. Dit betekent dat naast de klassieke tweede verblijven als appartement, villa, hovertje, bungalow, enz. ook een particuliere boot of een tent, tour- en stacaravan met vaste standplaats op een terrein in de definitie begrepen zijn.

(9) Door deze definitie werd beoogd zoveel als mogelijk de werkelijke 'toeristische' daguitstappen te weerhouden. Wel dient aangegeven dat enkel de daguitstappen vanuit de woonplaats werden weerhouden en niet diegenen die eventueel tijdens een (korte) vakantie plaatsvonden.

(10) Dit cijfer is minimaal en omvat o.a. niet de bestedingen uit hoofde van zakenreizen. Verder dient vooral aangestipt dat alle aankopen van duurzame consumptiegoederen (caravan, boot, enz.) ten behoeve van de vakantie niet in de berekeningen betrokken zijn.

Tabel 5: De geraamde toeristische bestedingen (in miljard fr.) van de Belgische en de Vlaamse bevolking, 1982

Omschrijving	Vlaanderen		België	
	Totaal	Binnenland	Totaal	Binnenland
Vakanties	43,5	9,2	79,6	15,3
WE-vakanties:				
betaald	3,1	1,3	4,7	2,3
in 2e verblijven	1,8	1,7	3,5	3,3
Daguitstappen	4,0	3,6	5,2	4,7
Totaal	52,4	15,8	93,0	25,6

Bron: WES-enquête 1982.

worden geraamd, hetgeen zowat 3,6% van de private konsumptie vertegenwoordigt. Hiervan komt iets meer dan 50 miljard frank voor rekening van de Vlaamse bevolking; hetgeen overeenkomt met 56% van de nationale toeristische bestedingen. Dit cijfer stemt nagenoeg overeen met het bevolkingsaandeel van Vlaanderen (57%) in het Rijk.

Duidelijk alvast is dat Vlaanderen in absolute cijfers de belangrijkste generator van toeristische bestedingen in België vormt en bovendien veruit de hoogste groei vertoont gedurende de laatste jaren. Relatief, dit wil zeggen per capita, liggen de toeristische bestedingen beduidend hoger bij de Brusselaars, maar anderzijds overtreft Vlaanderen Wallonië reeds in beduidende en toenemende mate.

Vlaanderen als receptief toeristisch gebied

In het tweede gedeelte van deze bijdrage zal gepoogd worden een globaal beeld op te hangen van het receptief toerisme in Vlaanderen. Deze schets valt uiteen in

drie elementen, met name een bespreking van de structuur van resp. het verblijfs- en eendagstoerisme in Vlaanderen, afgerond met een evaluatie van de economische betekenis terzake.

De structuur van het verblijfstoerisme in Vlaanderen

Bij de bespreking van de structuurkenmerken van de verblijfstoeristische vraag naar Vlaanderen, beperken wij ons tot het schetsen van enkele hoofdlijnen terzake. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de NIS-overnachtingsgegevens. In dit opzicht dient gewaarschuwd voor een grove onderschatting en vertekening van de werkelijkheid.

Voor 1982 werden in Vlaanderen officieel 21,8 miljoen overnachtingen genoteerd, hetzij 73% van het Rijkstotaal (30 miljoen). Hieruit kan men alvast afleiden dat Vlaanderen — relatief gezien in de nationale kontekst — nog sterker domineert als receptief dan als genererend toeristisch gebied.

De verblijfstoeristische vraag in Vlaanderen is bij-

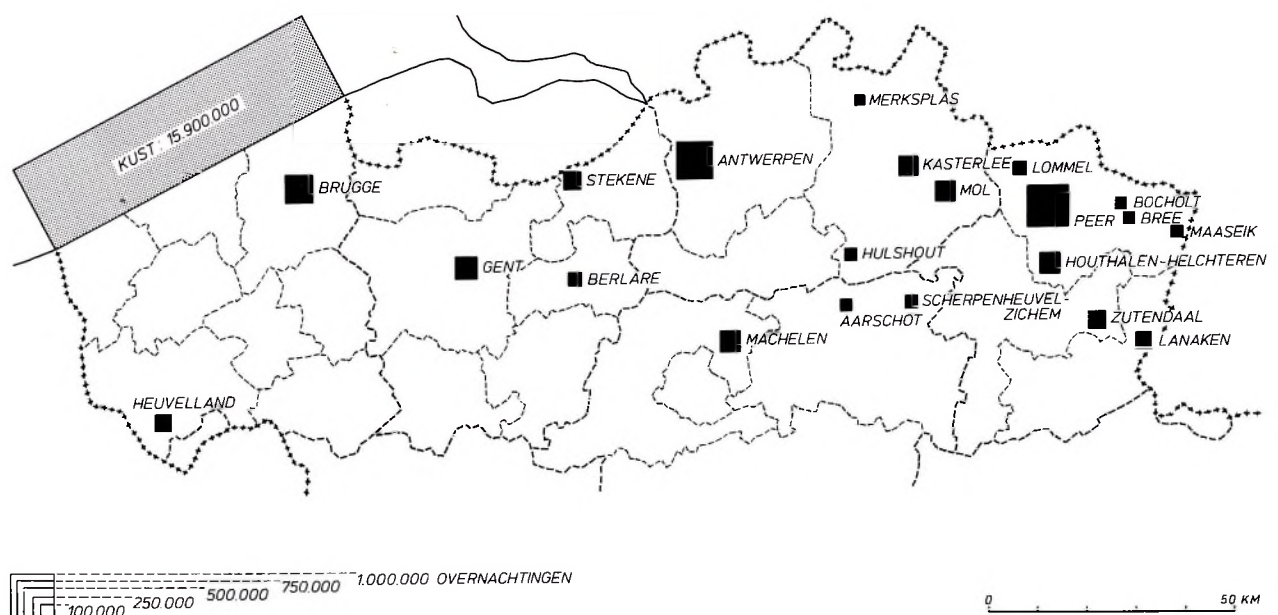

Fig. 1. Overzicht van de belangrijkste centra voor verblijfstoerisme in Vlaanderen, 1982.

zonder sterk geaxeerd op de Kust, die op een enge strook van 67 km circa 15,9 miljoen overnachtingen noteerde in 1982. Hiermee vertegenwoordigt de Kust 73% van het aantal overnachtingen in Vlaanderen. Het is welbekend dat de Kust, met een lokale bevolking van 180.000 eenheden, op een piekzondag tijdens het hoogseizoen, naast circa 300.000 verblijfsgasten, ook nog naar raming 250.000 dagjesmensen moet verwerken en hiermee een absoluut verzadigingsniveau bereikt.

Na de Kust vormen de Kempen, met circa 2,9 miljoen officiële overnachtingen, een tweede belangrijke toeristische entiteit. Terwijl de Kust een bijzonder sterke ruimtelijke concentratie vertoont, bieden de Kempen het beeld van een grote ruimtelijke spreiding¹¹.

Weliswaar is het mogelijk enkele concentratiepunten aan te duiden. Het fenomeen Erperheide te Peer is met zijn ruim 850.000 overnachtingen duidelijk een geval apart. Daarnaast situeert het zwaartepunt van de Kempen zich in de Oosterkempen van de provincie Antwerpen. Dit gebied dat de gemeenten Lichtaart, Kasterlee, Retie, Dessel, Geel, Mol en Balen omvat, totalizeert 505.000 overnachtingen. Hierin vormen Mol en Kasterlee kennelijk de kernpunten. In Limburg kan, behalve het zwaartepunt Peer, verder vooral de zone Midden-Limburg worden aangestipt. Deze zone, waarin Houthalen-Helchteren het zwaartepunt vormen, totalizeert 635.000 overnachtingen.

Zonder het belang van de overige toeristische centra te willen minimaliseren, kan daarnaast vooral worden gewezen op het belang van enkele (kunst-)steden. Hieronder treden Antwerpen (724.000 overnachtingen in 1982) en Brugge (390.000 overnachtingen in 1982) op de voorgrond. Terwijl de vraag te Antwerpen sterk bezenuwd is door het drukke zakenleven, is het verblijfstoerisme te Brugge overwegend van rekreatieve aard¹².

Door hun monopoliepositie — die te danken is aan het bezit van unieke rekreatieve en/of zakelijke eenheden — kan het verblijfstoerisme in deze steden als een typisch voorbeeld van het zogenaamde 'Wanderlust travel'-type worden vooropgesteld¹³. Dit impliceert onmiddellijk dat de geografische aantrekkingskracht van deze steden op de vraag veel verder reikt in vergelijking met de Kust en de Kempen¹⁴. Beide laatste toeristische entiteiten gelden als voorbeeld van het 'Sunlust travel'-type¹⁵. Hier is er een veel grotere substitutiemogelijk-

heid met konkurrente toeristische gebieden. Dit uiteenlopend karakter vindt duidelijk zijn neerslag in de herkomststructuur van de vraag (cfr. tabel 6).

Teneinde het inzicht in de geografische marktstructuur van de vraag af te ronden, dient erop gewezen dat — voor wat de buitenlandse clientèle betreft — de Kust als een nationaal vakantiegebied kan worden getypeerd: 62% van de binnenlandse vakantiegangers aan de Kust zijn afkomstig uit het Vlaamse gewest, 13% uit Brussel-Hoofdstad en 25% uit Wallonië. Daarentegen zijn 93% van de binnenlandse vakantiegangers in de Kempen nederlandstaligen (vooral uit de provincie Antwerpen).

Naast de geografische herkomst van de vraag, vormt de logiesstructuur een tweede essentiële karakteristiek. De logiesstructuur aan de Kust valt op door de dominerende rol van het appartements- en villatoerisme, aangevuld door de aanwezigheid van het kampeer-, hotel- en sociaal toerisme. Daarentegen ligt in de Kempen uitgesproken de nadruk op het kampeertoerisme. Het vakantiedorp Erperheide¹⁵ en het sociaal

(11) Eigenaardig genoeg wordt het toerisme in de Kempen veel sterker gedomineerd door een beperkt aantal leidende rekreatie-ondernemingen, hetgeen aan de Kust beduidend minder het geval is.

(12) De NIS-gegevens laten niet toe een onderscheid te geven tussen het zakelijk en rekreatief karakter van de goteerde overnachtingen.

(13) Cfr H.P. Gray, *International Travel - International Trade*, Heath Lexington Books, Massachusetts, 1970, p. 13: 'Wanderlust is that basic trait in human nature which causes some individuals to want to leave things with which they are familiar and to go and see at first hand different existing cultures and places, or the relics of past cultures in places famous for their historical associations, ruins and monuments'. 'Sunlust generates a special type of travel which depends upon the existence elsewhere of different or better amenities for a specific purpose than are available locally. These amenities need not be different in culture or in kind from these available close by: e.g. seaside vacation, a skiing weekend'.

(14) De herkomst van het groot aantal Nederlanders in de Kempen is hoofdzakelijk te lokaliseren in de nabije provincies Noord-Brabant en Limburg.

(15) Dit werd door ons ondergebracht bij de huurwoningen.

Tabel 6: Indeling van de overnachtingen in Vlaanderen, naar herkomstgebied, 1982

Land van herkomst	Kust	Kempen	Antwerpen	Brugge	Vlaanderen
België	87,3	53,6	14,6	14,6	76,3
Buitenland	12,7	46,4	85,4	85,4	23,7
West-Duitsland	4,1	1,6	13,4	12,7	4,5
Ver. Koninkrijk	2,8	0,4	11,3	21,6	3,4
Frankrijk	2,4	0,4	8,1	15,7	3,0
Nederland	2,2	43,3	14,5	12,3	8,9
G.H. Luxemburg	0,8	0,1	0,3	0,3	0,6
USA	0,0	0,0	6,3	8,6	0,7
Overig buitenland	0,4	0,6	31,5	14,2	2,6
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Bron: NIS, Statistiek van het Toerisme en het Hotelwezen, 1982.

*Kultureel toerisme -
Tentoonstelling Pieter Pourbus,
Brugge 29.6 tot 30.9.1984.*

toerisme zijn belangrijke aanvullende componenten (cfr tabel 7).

Hierbij dient evenwel opgemerkt dat de officiële NIS-statistiek geen telling maakt van de vakanties in tweede verblijven en bij familieleden of vrienden, die zowel voor de Kust als de Kempen een belangrijke betekenis hebben. Zowel te Antwerpen als te Brugge ligt de klemtoon vrijwel uitsluitend op het hotelwezen. Een en ander wijst er duidelijk op dat het aan de Kust en in de Kempen om vakantietoerisme gaat met een relatief lange verblijfsduur, terwijl het verblijf te Antwerpen en te Brugge meestal aanleiding geeft tot 1, 2 of 3 overnachtingen.

Een laatste structureel gegeven betreft de spreiding van de toeristische vraag in de tijd. Zowel de Kust als de Kempen vertonen een bijzonder sterk geconcentreerde vraag tijdens de twee hoogseizoenmaanden¹⁶. Daarentegen is de vraag te Brugge en vooral te Antwerpen veel gelijkmatiger verdeeld over het jaar (cfr tabel 8).

Dit blijkt ook uit de berekende concentratie-indexcijfers van Gini¹⁷ die de concentratiegraad van de toeristische vraag weergeven: Kust (0,60), Kempen (0,45), Brugge (0,32) en Antwerpen (0,10).

Een schets van het dagtoerisme in Vlaanderen

Informatie omtrent de betekenis en de structuur van het dagtoerisme bezit meestal een precair karakter. Het

reeds vermelde WES-onderzoek laat toe, binnen de perken van de aangehouden definitie, een globaal beeld te verschaffen van het dagtoerisme in Vlaanderen. Dit onderzoek beperkt zich evenwel tot de daguitstappen van de Belgische bevolking, zodat informatie omtrent de daguitstappen van buitenlanders naar België ontbreekt.

Op basis van het WES-onderzoek 1982 werden 13,1 miljoen dagtochten van Belgen genoteerd: waarvan 1,6 miljoen in het buitenland en 11,5 miljoen in België. Ruim 70% van de dagtochten in België, hetzij 8,3 miljoen, waren op het Vlaamse land georiënteerd. Tabel 9 en figuur 2 geven een overzicht van de ruimtelijke verdeling van de dagtochten over het Vlaamse land.

Deze gegevens bevestigen dat niet alleen het ver-

(16) De resultaten voor de Kempen zijn nog erg geflatteerd door de sterke invloed van Erperheide, dat door een uitgesproken produkt- en prijspolitiek een bijzonder gelijkmatige spreiding realiseert.

(17) Het door Gini voorgestelde concentratie-indexcijfer C is gelijk aan tweemaal het concentratievlak op de Lorenzgrafiek. Dit concentratievlak is de oppervlakte beschreven tussen de Lorenz-kurve en de bissectrice. Als oppervlakte-eenheid wordt de totale oppervlakte van het vierkant genomen. Dit houdt meteen in dat $0 \leq C \leq 1$. Is $C = 0$, dan valt de Lorenz-kurve samen met de bissectrice: in dergelijk geval is er een perfecte spreiding. Hoe meer C nadert naar 1, hoe groter de concentratie van de overnachtingen.

Tabel 7: Indeling van de overnachtingen in Vlaanderen, naar logiesvorm, 1982

Logiesvorm	Kust	Kempen	Antwerpen	Brugge	Vlaanderen
Huurappartement en -villa	49,8	29,9	0,0	0,0	40,2
Camping	24,2	50,4	4,6	5,8	28,5
Hotel en pension	11,0	3,4	95,4	79,2	16,6
Sociaal toerisme	7,8	14,0	0,0	11,3	8,5
Vakantiekolonies	6,2	2,3	0,0	3,7	5,2
Totaal (a)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

(a) Inklusief kuurinrichtingen.

Bron: NIS, Statistiek van het Toerisme en het Hotelwezen, 1982.

Tabel 8: Indeling van het aantal overnachtingen in Vlaanderen, per maand, 1982

Maand	Kust	Kempen	Antwerpen	Brugge	Vlaanderen
Januari	0,5	2,9	5,6	1,8	0,9
Februari	0,6	2,8	6,4	3,3	1,4
Maart	1,1	3,3	7,5	4,7	1,9
April	7,1	4,0	8,8	9,9	6,6
Mei	8,3	9,5	10,1	10,6	8,9
Juni	9,6	8,6	8,8	10,9	9,5
Juli	32,1	30,0	10,8	16,7	30,1
Augustus	28,9	21,6	9,6	16,7	26,5
September	7,8	7,0	9,5	10,5	7,9
Oktober	1,5	3,6	9,2	8,4	2,4
November	1,0	3,3	7,4	3,5	1,8
December	1,5	3,4	6,3	3,0	2,1
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Bron: NIS, Statistiek van het Toerisme en het Hotelwezen, 1982.

blijfstoerisme, maar ook het dagtoerisme bijzonder sterk op de Belgische Kust geaxeerd is. Daarnaast vormen Antwerpen, Genk, Houthalen-Helchteren, Kasterlee-Lichtaart, Brugge, Ieper, Heuvelland en Gent

de belangrijkste sekundaire attractiepunten. Het zal de aandachtige lezer niet ontgaan dat, in meerdere gevallen, het belang van bepaalde steden verbonden is met de aanwezigheid van een groot recreatiebedrijf.

Tabel 9: De bestemming van de dagtochten van de Belgische bevolking, 1982

Bestemming	In % van alle dagtochten	In % van alle dagtochten naar Vlaanderen
West-Vlaanderen	55,7	79,3
Belgische Kust	51,5	73,3
Overig West-Vlaanderen	4,2	6,0
Oost-Vlaanderen	2,2	3,1
Antwerpen	6,7	9,6
Limburg	4,6	6,6
Vlaams Brabant	1,0	1,4
Overig België	17,8	—
Buitenland	12,0	—
Totaal	100,0	100,0

Bron: WES-enquête 1982.

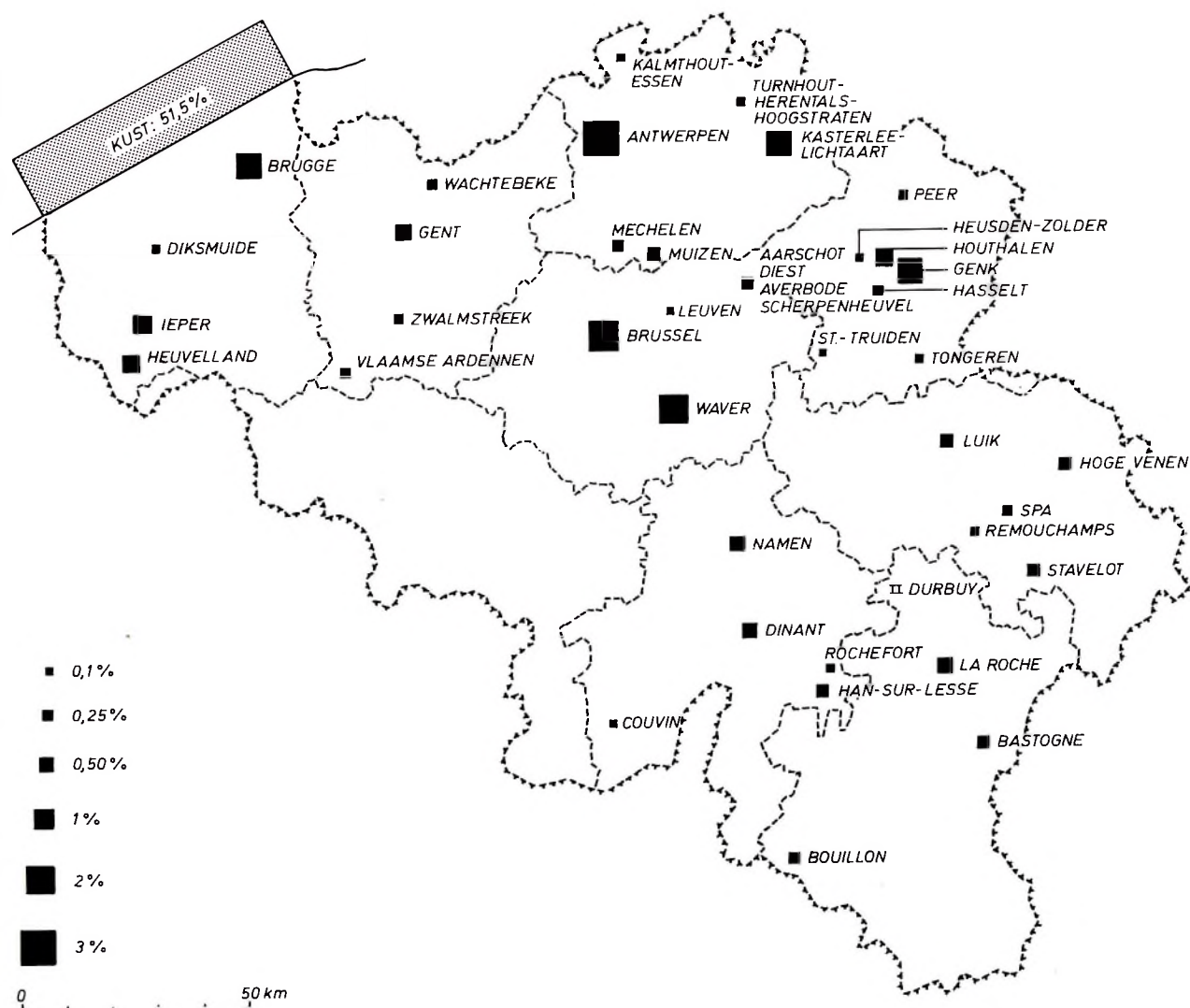

Fig. 2. Overzicht van de belangrijkste binnenlandse bestemmingen van de daguitstappen van de Belgische bevolking, 1982.

Ekonomische evaluatie van het toerisme in Vlaanderen

Na voorgaande struktuurschets van het verblijfs- en eendagstoerisme in Vlaanderen, zal gepoogd worden deze gegevens economisch te vertalen. Rekening houdend met de verregaande onderschatting van de werkelijkheid door de NIS-gegevens, zal een raming worden uitgevoerd aan de hand van het voormelde WES-onderzoek 1982, aangevuld met eigen schattingen. Zonder in detail te treden leidt dit tot volgende resultaten inzake het verblijfstoerisme in Vlaanderen:

Omschrijving	Overnachtingen (×1 mln)	Bestedingen (×1 mld fr.)
Vakanties van Belgen	22,4	11,2
Betaalde WE-vakanties van Belgen	1,4	1,3
WE-vakanties van Belgen in tweede verblijven	5,2	1,7
Overnachtingen van buitenlanders in België	7,5 (a)	6,0 (a)
Verblijfstoerisme in Vlaanderen	36,5	20,2

(a) Geraamd.

Deze berekeningen stellen het geraamd aantal overnachtingen in Vlaanderen op 36,5 miljoen, hetgeen schril afsteekt bij het officiële NIS-overnachtingscijfer van 21,8 miljoen. Weliswaar dient hierbij aangegeven dat de NIS-cijfers de verblijven bij familie en vrienden en in tweede woningen niet in aanmerking nemen.

Deze 36,5 miljoen overnachtingen brengen in Vlaanderen een uitgavenstroom van circa 20 miljard frank met zich mee.

Het WES-dagtochtenonderzoek 1982 reveleerde circa 8,3 miljoen daguitstappen van Belgen naar Vlaanderen. Raamt men het aantal daguitstappen van buitenlanders naar België op 1 miljoen en de gemiddelde bestedingen per dagtocht op 400 fr., dan bedraagt de uitgavenstroom uit hoofde van dagtochten naar Vlaanderen circa 3,7 miljard frank.

Samengevat kan men stellen dat het verblijfs- en dagtoerisme in Vlaanderen een uitgavenstroom van circa 24 miljard frank tot stand brengt. Hierbij dient wel overwogen dat een belangrijk gedeelte van de rekreative uitgaven niet gevat worden in de door ons aangehouden beperkte notie van dagtoerisme.

Enkele economische bespiegelingen omtrent de ontwikkeling van het toerisme in Vlaanderen

Bij een terugblik op de recente ontwikkelingen van de toeristische markt, kan men ongetwijfeld gewagen van een erg gunstige evolutie van het toerisme naar Vlaanderen. Nadat in 1976, mede onder invloed van de erg gunstige weersomstandigheden, een topseizoen werd gerealiseerd aan de Kust, viel de toeristische activiteit in de periode 1976-79 met 15% terug. Deze terugval was in hoge mate het gevolg van de ontwikkeling van de marktprijzen.

De prijzen van de meeste logiesvormen en van de restauratie waren bijzonder snel en soms exorbitant gestegen; dit gedragen door de algemene inflatiegolf, de regeringsmaatregelen inzake het invoeren van het zegelrecht en het verhogen van de BTW en het niet te ontkennen gebrek aan prijsbeheersing in de sektor. Deze prijsstijgingen waren meestal hoger dan in de meeste konkurrente toeristische gebieden. Gesteund door het ongedaan maken van de prijsverhogende overheidsbelastingen (zegelrecht, BTW), door een voor het binnenlands toerisme gunstige wisselkoersevolutie en door positieve respons van de sektor t.a.v. de oproep tot prijsbeheersing, werd nadien een gunstige prijsverhouding ten opzichte van het buitenland bereikt.

Deze ontwikkeling kan kernachtig geïllustreerd worden door de vaststelling dat de gemiddelde prijs van een huurwoning aan de Kust over de periode 1978-83 met slechts 25% is toegenomen, terwijl bij een doorsnee touroperator een reis naar Spanje over dezelfde periode met circa 65% is gestegen. Het prijseffect, versterkt door de invloed van de crisis, heeft een duidelijke weerslag teweeggebracht. Over de periode 1978-83 steeg de WES-toeristische index Kust en Achterland met ruim 20%. Ook in de Kempen waait duidelijk een gunstige wind. De vestiging van Erperheide heeft het aanschijn van het Limburgs toerisme dominerend beïnvloed en een psychologisch élan teweeggebracht. Ook in Limburg kan men gewagen van een uitstekend seizoen 1983, waarin — evenals aan de Kust — vooral het dagtoerisme een bijzonder goede beurt maakte.

Samenvattend zou men kunnen stellen dat de gunstige ontwikkeling van de toeristische vraag naar Vlaanderen in grote mate het gevolg is van de samenloop van een gunstige prijsontwikkeling en de economische crisis (via de faktor afstand wordt het binnenlands toerisme in de hand gewerkt).

Het recente WES-onderzoek bevestigt de kwasi universele invloed van de crisis op het vakantiegedrag van de bevolking in diverse landen¹⁸: totnogtoe werd de vakantieparticipatie van de bevolking weinig geïmpakteerd door de crisis, maar door het inkrimpen van de afstand, het verkorten van de verblijfsduur, het verleggen naar goedkopere logiesvormen en het vermindern van de extra-uitgaven worden de vakantiebestedingen teruggeschoefd.

Kan de zorg van de overheid en de private sektor voor het prijsbeleid in de toeristische sektor geloofd worden, dan mag de huidige situatie geen aanleiding geven tot euforie. Inderdaad, men zou kunnen stellen dat de gunstige ontwikkeling in Vlaanderen in zekere mate is tot stand gekomen ondanks de toeristische sektor. De bestaande onduidelijkheid omtrent de structuur van de toeristische overheidssektor en de nog onvoldoende samenwerking tussen overheids- en private sektor beletten een konsekvent en coherent toeristisch beleid.

Het ligt in de lijn van de verwachtingen dat de geschetste ontwikkelingen van de toeristische markt zich in de volgende jaren nog verder zullen doorzetten. Een verdere oriëntatie op het binnenlands toerisme lijkt, voor zover de nodige prijsbeheersing aan de dag kan gelegd worden, te verwachten.

(18) Cfr A. Koch, *Tourist development in the light of changed economic situation*, AIEST, St.-Gallen, 1983.

Die groei kan evenwel afgeremd worden, omdat het niet onmogelijk lijkt dat bij een verdere inkrimping van het reëel inkomen van de bevolking, uiteindelijk ook de vakantieparticipatie zal afnemen. De Kust heeft tijdens het hoogseizoen vrijwel zijn verzadigingsniveau bereikt. De intentie om het toerisme in Vlaanderen meer ruimtelijk te spreiden is in de praktijk niet makkelijk te realiseren. Het lange-termijngedrag van de Belgische vakantieganger illustreert duidelijk dat in het alternatief binnenland-buitenland, vooral de Kust — gezien de sterke voorkeur van de Belgen voor kustvakanties — rechtstreeks in concurrentie staat met het buitenland. Een aanzienlijke ombuiging van een additionele vraag voor de Kust tijdens het hoogseizoen naar andere toeristische centra in Vlaanderen lijkt niet gemakkelijk realiseerbaar.

In deze kontekst lijkt het probleem van de uitgesproken concentratie van de toeristische vraag naar Vlaanderen op het hoogseizoen nog steeds een kernprobleem. Struktureel is dit slechts oplosbaar via het doorvoeren van een vakantiespreidingsformule in België, die de spreiding van de vraag rondom het hoogseizoen kan realiseren.

Sekundair kunnen doorgedreven marketinginspanningen op de 'off-season' periode en een veel sterkere prijsdifferentiatie van de privé-sektor enige verbetering teweegbrengen.

De huidige gunstige ontwikkeling van het toerisme in Vlaanderen mag geen reden zijn om de bestaande knelpunten te negeren.

Een fris bruintje... pittig en apart

Brouwerij RODENBACH
8800 Roeselare
(051) 20 28 31

Investeer nu in uw eigen bedrijf en betaal straks minder belastingen.

Als u niet over voldoende eigen middelen beschikt, kunnen wij u helpen.

Bel ons voor een afspraak. Wij komen u graag uitgebreid informeren over het nieuwe systeem van investeringsaftrek en over de kredietvorm die het interessantst is voor uw investeringen.

Komt u in aanmerking voor een rentetoeelage dan zullen wij uw dossier samenstellen en inleiden bij de bevoegde instanties.

KREDIETBANK
Service begint bij het betere onthaal.

De waterwegverbinding Zeebrugge-Merendree: een dubbele noodzaak

Dr. ec. J. Theys, Adjunkt-Direkteur-Generaal GOM - West-Vlaanderen

Lic. J. Hemschoote, Stafmedewerker GOM - West-Vlaanderen

Op 10 april 1984 werd de nieuwe zeesluis van Zeebrugge officieel in gebruik genomen: bekroning van indrukwekkende bouwwerken en start voor de versnelde uitbouw van de achterhaven.

De uitbouw van een zeehaven veronderstelt uiteraard goede verkeersrelaties met het achterland. Voor Zeebrugge zijn er terzake geen bijzondere problemen wat betreft verbindingen via autowegen en spoorwegen. De zaken liggen wel anders inzake de waterwegverbinding: hier is dringend een ingreep nodig. Belangrijk is het feit dat de hierna voorgestelde ingreep tevens een oplossing betekent voor de problematisch wordende waterafvoer uit het hydrografisch bekken Schelde en Leie.

Ontsluiting van de zeehaven

De huidige waterwegverbinding van Zeebrugge met het achterland verloopt via het Boudewijnkanaal, toegankelijk voor zeeschepen (tot 8.000 ton), en verder via het kanaal (Oostende-)Brugge-Gent. Tussen Brugge en Sint-Joris-ten-Distel (provinciegrens) is dit kanaal in beginsel bevaarbaar door schepen van 600 ton¹. In het pand Sint-Joris-ten-Distel—Merendree zijn in principe 1.350-tonners toegelaten. Tussen Merendree en de Gentse Ringvaart is het kanaal op 2.000 ton gebracht². Hieraan dient toegevoegd dat men te Merendree het kanaal ook kan verlaten en in zuidelijke richting via het pand Merendree-Deinze (1.350 ton) van het Afleidingskanaal van de Leie (ook Schipdonkkanaal genoemd), de Leie zelf kan bereiken. De Leie is tussen Deinze en Kortrijk reeds op 1.350 ton gekalibreerd. Een en ander betekent dat het kanaal Brugge-Gent, en vooral dan het pand Brugge—Sint-Joris-ten-Distel een duidelijk knelpunt vormt. Opheffen van dit knelpunt is een absolute voorwaarde voor de ontwikkeling van de haven van Zeebrugge.

In de binnenscheepvaart stelt men onbetwistbaar een trend vast in de richting van het inzetten (waar mogelijk) van grotere schepen. In het totaal van de gepresterde ton-km in België is het aandeel van de

scheepsklasse van 1.500 ton en meer sinds 1974 meer dan verdubbeld. Ook voor de duwvaart, waartoe het Belgisch waterwegennet nog maar weinig mogelijkheden biedt, was er ongeveer een verdubbeling van het aandeel.

Een op het eerste gezicht voor de hand liggende ingreep is het aanpassen van het pand Brugge-Merendree van het kanaal Brugge-Gent op 2.000 ton. Hierbij zijn er evenwel niet te overkomen moeilijkheden, meer bepaald in de doortocht te Brugge waar het kanaal als een sikkkel een groot gedeelte van de oude stad omsluit.

Aanpassen van het kanaal te Brugge zou betekenen: weggraven van een deel van de historische vestingen rond de binnenstad en vervangen van de Dampoortsluis. Het is duidelijk dat aantasting van de vestingen een onaanvaardbaar iets is. Verder is het zo dat, bij eventuele vervanging van de Dampoortsluis, tijdens de uitvoering van de werken het hele complex meerdere jaren buiten gebruik zou dienen gesteld: een onhoudbare zaak voor de scheepvaart. Bovendien zou, indien de aanpassing toch zou gebeuren, te Brugge enkel eenrichtingsverkeer op 2.000 ton mogelijk worden.

Een halve oplossing dus die zelf een nieuw probleem schept: groeiend scheepvaartverkeer op het kanaal zou leiden tot nog meer frekwent ophalen van de zeven bruggen rond de binnenstad, tot steeds meer verkeersproblemen en tot een praktisch onbereikbaar worden van de oude stad. Verwezen kan worden naar de situatie te Gent, waar het scheepvaartverkeer buiten de stad is gehouden via uitvoering van de Ringvaart.

In 1972 besliste de toenmalige Minister van Openbare Werken, J. De Saeger dat de oplossing voor Brugge

(1) Bron inzake bevaarbaarheid: Kaart van de Scheepvaartwegen, Ministerie van Openbare Werken, oktober 1983. De tonnenmaten komen overeen met volgende afmetingen:

600 ton: lengte 50 m, breedte 6,6 m, diepgang 2,5 m
1.350 ton: lengte 80 m, breedte 9,5 m, diepgang 2,5 m
2.000 ton: lengte 95 m, breedte 11,5 m, diepgang 2,7 m

(2) Het oorspronkelijk doel was het hele kanaal Brugge-Gent op 2.000 ton te brengen.

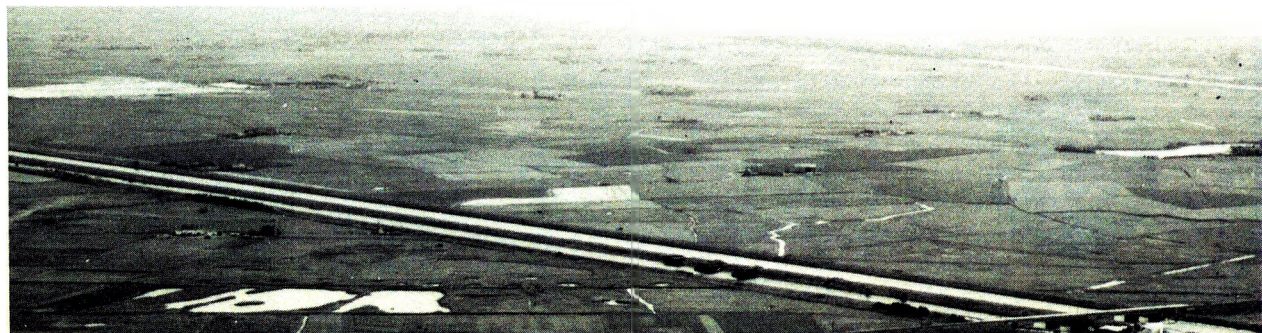
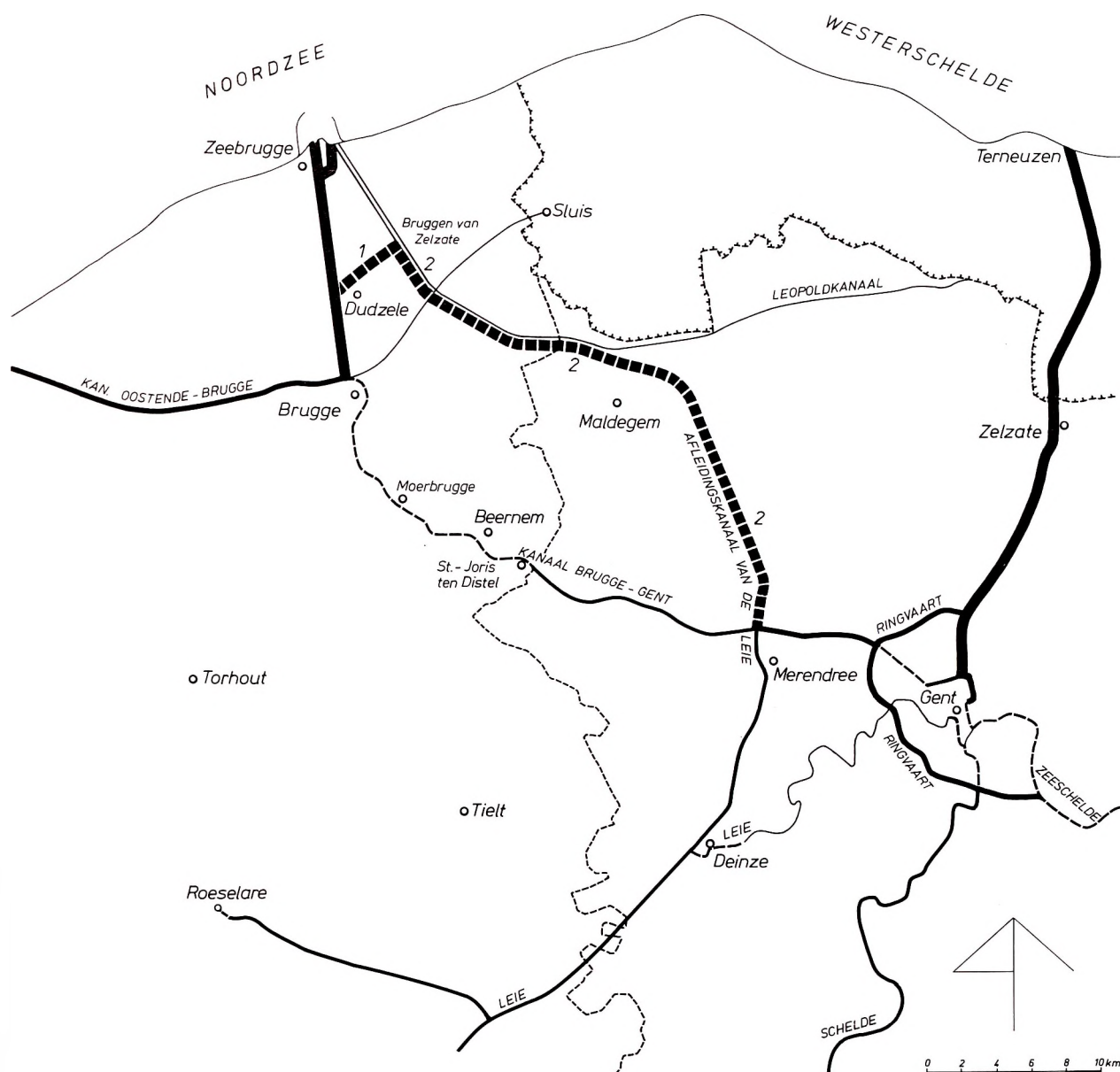

Foto Ministerie van Openbare Werken

- 1
 ■■■■■■ nieuw te graven kanaal tussen Boudewijnkanaal en afleidingskanaal van de Leie (2000 ton)
- 2
 ■■■■■■ Afleidingskanaal van de Leie, stroomafwaarts Merendree aan te passen (2000 ton)
- waterweg > 2000 ton
- waterweg 2000 ton
- waterweg 1.350 ton
- waterweg 600 ton
- andere waterwegen

Ontsluiting van Zeebrugge via de waterwegen.

diende gezocht via aanpassing van het Afleidingskanaal van de Leie, met name door inschakeling van het pand stroomafwaarts Merendree. Deze visie kreeg gestalte in het structuurplan Brugge (1976) en in de gewestplannen Brugge-Oostkust (goedgekeurd bij KB van 7 april 1977) en Eeklo-Aalter (goedgekeurd bij KB van 24 maart 1978).

In de 'Voorbereidende documenten tot het plan 1981-85'³ werd door de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen gesteld dat op het

huidig kanaal Brugge-Gent de reeds in uitvoering zijnde werken te Beernem dienden voltooid en dat te Moerbrugge een nieuwe brug diende gebouwd, maar dat verdere kalibrering op 2.000 ton niet was aangewezen. De GOM - West-Vlaanderen zag de ontsluiting via aanpassing van het Afleidingskanaal van de Leie.

(3) Zie Infrastructurale behoeften, *Facetten van West-Vlaanderen*, nr. 18, Westvlaams Economisch Studiebureau, Brugge, 1979, blz. 54-55.

Ook de Gewestelijke Economische Raad voor Vlaanderen stelde dat de waterwegverbinding Zeebrugge-Gent tot de bij prioriteit uit te voeren waterwegenwerken behoorde en dat hierbij het tracé van het Afleidingskanaal van de Leie diende gevolgd.

Uit een en ander blijkt duidelijk dat de ontsluiting van het achterland van Zeebrugge te water te zien valt via de aanpassing van het Afleidingskanaal van de Leie, meer bepaald van het pand stroomafwaarts Merendree. Dit pand dient gebracht op het gabariet van 2.000 ton (tevens 3.000 ton duwvaart).

Konkreet vereist deze ingreep het graven van een nieuwe waterweg vanaf het Boudewijnkanaal ter hoogte van Dudzele tot aan het Afleidingskanaal van de Leie (bij de zogenaamde bruggen van Zelzate; afstand: circa 4,2 km) en het kalibreren van het afleidingskanaal vanaf de bruggen van Zelzate tot Merendree (afstand circa 35 km)⁴.

De doorsteek Boudewijnkanaal-Afleidingskanaal van de Leie situeert zich op de zuidelijke rand van het industrieterrein in de achterhaven van Zeebrugge, waar nagenoeg alle vereiste onteigeningen reeds zijn gebeurd. De aanpassing van het afleidingskanaal dient te geschieden door verplaatsing van de zuidelijke oever.

Waterbeheersing

Het Afleidingskanaal van de Leie werd in de 19de eeuw gegraven om het Leiewater vanaf Deinze via Merendree naar zee af te voeren en aldus Gent te behoeden tegen overstromingen. Thans stelt men vast dat dit kanaal deze taak niet langer aankan. Hiervoor zijn meerdere redenen. Het oprichten van steeds meer gebouwen en het aanleggen van steeds meer wegen hebben voor gevolg (gehad) dat steeds minder regenwater in de grond kan dringen en dat steeds meer regenwater dient afgevoerd via beken, kanalen.

Bovendien zorgen de rechtekking en gabarietverhoging van de Leie (afgewerkt tussen Deinze en Kortrijk, in uitvoering stroomopwaarts Kortrijk) en de gabarietverhoging op het pand Deinze-Merendree van het afleidingskanaal, voor een versnelde afvoer van het Leiewater uit de bovenpanden (Waregem, Kortrijk, Menen) naar het Gentse.

Aldus is een ware flessenhals ontstaan in het afleidingskanaal: het pand vanaf Merendree tot de zee. Op te merken valt dat het Gentse niet enkel Leiewater maar ook het hele Scheldebied te verwerken krijgt. Om overstromingen in het Gentse — maar via het kanaal Gent-Brugge is er ook gevaar voor het Brugse — te voorkomen dient een oplossing te worden gevonden via een verbeterde zeewaartse afvoer.

Verbeterde afvoer via het kanaal Gent-Brugge-Oostende is onmogelijk wegens de eerder besproken problemen in de doortocht te Brugge.

Er kan gedacht worden aan verbeterde afvoer via de Schelde stroomafwaarts Gent. Dit veronderstelt een kalibrering van de Schelde tussen Gent en Dendermonde. Na dergelijke kalibrering zou bij stormweer evenwel overstromingsgevaar opzetten vanuit de Westerschelde. Het fenomeen waarbij een stormtij zich uit zee voortplant via de Zeeschelde en de Gentse Ringvaart tot verder in het binnenland doet zich trouwens nu reeds sporadisch voor.

Met andere woorden, de kalibrering van de Zeeschelde tussen Gent en Dendermonde kan slechts overwogen worden nadat vooraf in de Schelde stroomafwaarts Antwerpen de nodige infrastructuur gebouwd wordt om het gevaar komend uit de Westerschelde, te bezweren: bijvoorbeeld een stormvloedkering ter hoogte van Oosterweel.

Van dergelijke infrastructuur is geweten dat zij zeer duur en tijdrovend is: de bouw van een stormvloedkering zou 26 à 30 miljard fr. kosten en circa 10 jaar vergen. Te bedenken valt dat pas nadien kan gestart worden met de kalibrering van de Zeeschelde tussen Gent en Dendermonde.

Ook een oplossing via het kanaal Gent-Terneuzen is niet afdoende. Hier zou de verhoogde waterafvoer leiden tot belangrijke schommelingen van het kanaalpeil die de scheepvaart nadelig beïnvloeden. Overigens kan een verhoogde afvoer via Gent-Terneuzen in bepaalde omstandigheden in strijd zijn met een Belgisch-Nederlands Verdrag waarin een maximaal kanaalpeil werd vastgelegd.

Blijft dan nog de mogelijkheid via het aan te passen pand stroomafwaarts Merendree van het Afleidingskanaal van de Leie. De huidige afvoer capaciteit van 60 m³ per seconde zou dienen opgedreven tot 200 m³ per seconde om een goede waterbeheersing te waarborgen.

Volgens de bevoegde diensten van het Ministerie van Openbare Werken biedt de aanpassing van het pand stroomafwaarts Merendree van het Afleidingskanaal de eenvoudigste, goedkoopste en tevens een afdoende oplossing.

De uitvoering: werk met werk

Uit het voorgaande is gebleken dat het Afleidingskanaal van de Leie een geschikte waterwegverbinding Zeebrugge-achterland kan opleveren. De vereiste tonnenmaat is 2.000 ton, die tevens 3.000 ton duwvaart toelaat.

Anderzijds kan enkel via hetzelfde kanaal een goede waterbeheersing gewaarborgd worden. De noodzakelijke afvoer capaciteit bedraagt 200 m³ per seconde.

Beide desiderata dekken elkaar volledig. Met andere woorden: een aanpassing tot een bewaarbaarheid 2.000 ton-3.000 ton duwvaart levert tegelijk een afvoer capaciteit van 200 m³ per seconde. Aanpassing in functie van de waterbeheersing zou ongeveer 5 miljard kosten. Mits een meer-uitgave van circa 1,5 miljard (verband houdend met aanpassing van bepaalde kunstwerken en dergelijke) zou het kanaal tevens de gevraagde waterwegverbinding opleveren. De werken kunnen uitge-

(4) Dit concept is niet te verwarren met het concept van het zogenaamde Noorderkanaal. In dit laatste concept zou het Afleidingskanaal van de Leie vooreerst vanaf de bruggen van Zelzate (binding met het Boudewijnkanaal) tot Maldegem toegankelijk gemaakt worden voor schepen en duwvaartkonvoien tot 10.000 ton; tussen Maldegem en Merendree zou het aangepast worden voor 2.000-tonners. In een tweede fase zou vanaf Maldegem tot aan het kanaal Gent-Terneuzen een volledig nieuw kanaal gegraven worden, toegankelijk voor 10.000-tonners. Het Noorderkanaal zou dus een 10.000-ton waterweg zijn vanaf Dudzele via Maldegem naar het kanaal Gent-Terneuzen.

voerd worden in een periode van 6 à 7 jaar. De baten wegen ruimschoots op tegen de kosten.

Zoals eerder reeds vermeld kan de verbinding Zeebrugge-Merendree in twee delen worden onderscheiden:

de doorsteek tussen het Boudewijnkanaal en het huidig Afleidingskanaal van de Leie ter hoogte van de 'bruggen van Zelzate' (circa 4,2 km);
het tracé van het Afleidingskanaal van de Leie vanaf de bruggen van Zelzate tot Merendree (circa 35 km waarvan 12 km in West-Vlaanderen).

De sectie Boudewijnkanaal-Afleidingskanaal veronderstelt het graven van een volledig nieuwe waterweg. De hiervoor benodigde gronden zijn haast volledig (op circa 20 ha na) onteigend in het kader van de uitbouw van de achterhaven van Zeebrugge.

De sectie op het tracé van het Afleidingskanaal dient uitgevoerd door het zuidwaarts verplaatsen van de huidige zuidelijke oever (zie figuur 1). De huidige middenberm tussen dit kanaal en het Leopoldkanaal en de bermen van het Leopoldkanaal zelf blijven ongewijzigd. Deze uitvoeringswijze dringt zich op boven het wel eens geformuleerd voorstel om de waterweg te laten ontstaan door versmelting van Afleidingskanaal en Leopoldkanaal (wegnemen van de middenberm), omdat beide kanalen een eigen functie hebben die moet behouden blijven. Het Afleidingskanaal voert in wezen (verontreinigd) Leiewater af en heeft een niveau van +3,33 m. Het Leopoldkanaal daarentegen voert (proper) oppervlaktewater af, vooral van de polders in het noorden van Oost-Vlaanderen (omgeving van Watervliet), en heeft een niveau van +1,50 m.

Deze verschillende functies komen tot uiting in het afwateringssysteem van het gebied. Op Westvlaams grondgebied lozen alle beken in het Leopoldkanaal. Voor de beken die vloeien ten zuiden van het Afleidingskanaal van de Leie vereist dit een sifon onder dit kanaal. Op Westvlaams grondgebied heeft men thans 10 dergelijke sifons. Uitvoering van de verbinding Boudewijnkanaal-Merendree op 2.000 ton zal uiteraard leiden tot vernieuwing van dit stelsel (thans veelal verouderd).

Door het feit dat de huidige berm op de zuidelijke oever van het Afleidingskanaal vrij breed is (circa 40 m)

en tot het rijksdomein behoort, zijn de noodzakelijke onteigeningen voor de verbreding van dit kanaal en voor de bijhorende nieuwe zuidelijke berm beperkt tot een strook met 39 m breedte. Op Westvlaams grondgebied leidt dit voor de bedding en bermen van het kanaal tot een te onteigenen oppervlakte van circa 47 ha.

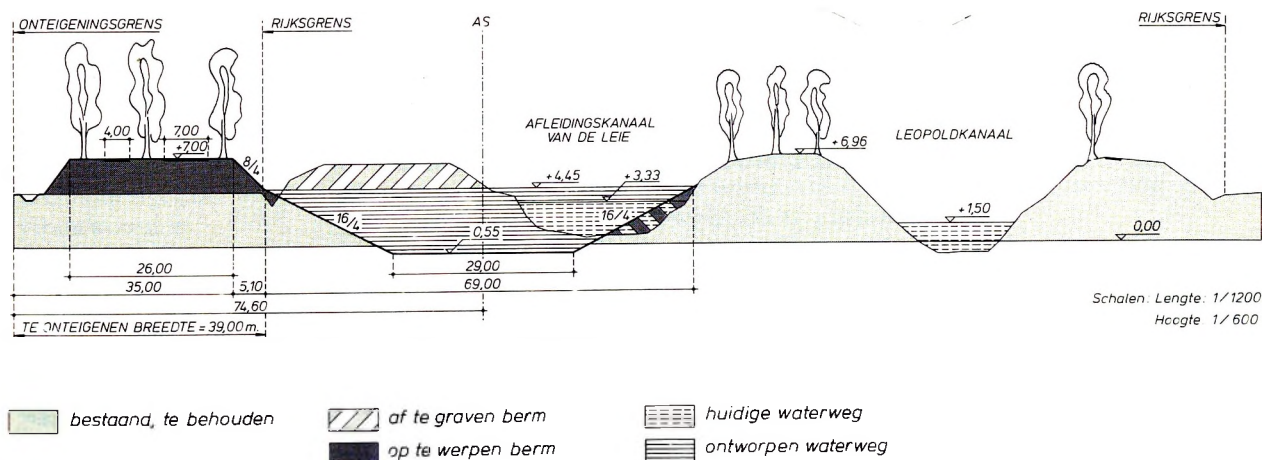
De uitvoeringswijze van de realisatie van de nieuwe waterweg heeft als gevolg dat de huidige groenschermen op de noordelijke berm van het Leopoldkanaal en op de middenberm tussen Leopoldkanaal en Afleidingskanaal kunnen behouden blijven. Het huidige scherm op de zuidelijke oever van het Afleidingskanaal zou verdwijnen maar vervangen worden door beplantingen op de nieuwe zuidelijke oever.

Het nieuwe kanaal zou een bodembreedte van 29 m en een waterspiegel van 69 m krijgen. De bodem zou een niveau -0,55 m hebben terwijl de waterspiegel op +4,45 m zou komen. De nieuwe zuidelijke berm zou, met de bijhorende gracht, een breedte van 39 m hebben.

Tussen de bruggen van Zelzate en de grens met Oost-Vlaanderen zijn er thans 7 bruggencomplexen die de scheidende invloed van het kanalenpaar beperken. Bij de realisatie van de verbinding Boudewijnkanaal-Merendree zal dienen onderzocht hoe de huidige relaties kunnen behouden blijven. Dit aspect is nog ter studie bij het Bestuur der Waterwegen, Dienst van het Stroomgebied der Schelde (Gent).

Realisatie van de waterwegverbinding Boudewijnkanaal-Merendree zou, zoals gezegd leiden tot een goede ontsluiting van Zeebrugge en tot een veilige waterbeheersing. Maar er is meer.

Bij de uitvoering van de werken zou in belangrijke mate aan zandwinning kunnen gedaan worden. Het Afleidingskanaal van de Leie situeert zich in de bedding van de zogenaamde Vlaamse Vallei, meer bepaald in de westelijke randzone ervan. Deze Vlaamse Vallei is een zeer brede vallei die zowat 150.000 jaar geleden uitgeschuurd werd; de basis ervan reikte tot zowat 15 à 20 m onder het huidig zeepeil. In latere geologische tijden werd deze vallei terug opgevuld, zodat er in het huidige reliëfbeeld nog nauwelijks iets van te merken valt. Een zeer belangrijke bijzonderheid is dat het opvullingsmateriaal overwegend bestaat uit zand. Zandwinning naar

Verbinding Boudewijnkanaal-Merendree
(2.000 ton - duwvaart 3.000 ton). Type dwarsprofiel.

aanleiding van de aanpassingswerken aan het Afleidingskanaal zou betekenen dat landbouwgronden van dergelijke ingreep kunnen gespaard worden of winning van zeezand kan worden vermeden. Uiteraard dient hier een coördinatie tot stand te komen om dit 'werk met werk maken' op een afdoende wijze te realiseren.

Besluit

De uitbouw van de haven van Zeebrugge voor schepen van 125.000 tot 150.000 ton nadert zijn voltooiing. Het achterland van Zeebrugge strekt zich nu reeds uit over heel West-Europa en over een deel van Oost-Europa. De adequate ontsluiting van het achterland te water is de logische aanvulling op de gehele havenuitbouw met zijn omvangrijke investeringen. Tevens is zij een belangrijk element ter ondersteuning van investeringsbeslissingen in de private sektor.

Tegelijk blijkt de voorgestelde verbinding Boudewijnkanaal-Merendree de goedkoopste en toch afdoende oplossing te bieden voor het steeds nijpender wordend probleem inzake afvoer van Leie- en Scheldewater, een probleem dat in de korte tot halflange termijn in elk geval dient opgelost.

Redenen te over dus voor de overheid om te beslissen tot de uitvoering van de voorgestelde waterwegverbinding Boudewijnkanaal-Merendree.

TECHNOLOGISCH CENTRUM vzw
Zeedijk 101, B-8400 Oostende
Tel. (059) 70 22 12

Het TECHNOLOGISCH CENTRUM stelt zich ten dienste van iedereen die, in het kader van industriële toepassingen, onderzoeken wenst te verrichten of opdrachten uit te werken

In de domeinen
chemie
elektriciteit
bouwkunde
elektro-mechanica
kan het TECHNOLOGISCH CENTRUM
U rechtstreeks behulpzaam zijn.

RAIFFEISEN-SERVICE VOOR UW BEDRIJVEN

ONDERNEMINGSFINANCIERING.

INVESTERINGSKREDIETEN: termijnkrediet, afbetalingskrediet, leasing, diplomakrediet

BEDRIJFSKREDIETEN: kaskrediet, disconto-/voorschottenkredieten

KREDIET VOORAFBETALING BELASTINGEN

BANKGARANTIES

BELEGGINGEN. Kortlopende, langlopende, in BF en deviezen

INSTITUTIONELE BELEGGINGEN.

BETALINGSVERRICHTINGEN. Binnenlandse, buitenlandse

SERVICE. Inning betaaldocumenten en wissels, domiciliëring van wissels, handelsinlichtingen, reischeques, Eurocard, enz.

RAIFFEISEN KAS
uw spaarbank bij de hand

Stads- en dorps herwaardering in West-Vlaanderen

M. Geldof, Hoofd Stedebouwkundige dienst WITAB

Toelichting

Met het 'Jaar van het Dorp' is de belangstelling voor de herwaardering van dorps- en stadskernen aktueel geworden. Door de overheid werd hierop ingespeeld met de organisatie van een stadsvernieuwingskampagne. Uit alle hoeken van het Vlaamse land werden deskundigen aangetrokken.

Rekening houdend met het advies van de betreffende werkgroepen zou dan een subsidiëeringsbesluit ontwikkeld worden. Dit werd vastgesteld op 2 juni 1982 (BS 8.7.1982) en inmiddels reeds vervangen door het Besluit van 30 maart 1983 (BS 14.6.1983). De konkrete uitwerking van het Besluit is geregeld door de omzendbrief van 25.5.1983.

De bedoeling van onderhavig artikel is een toelichting te verstrekken over dit Besluit van de Vlaamse Executieve van 30.3.1983, met een eerste voorlopige evaluatie ervan en de stand van de toepassing in West-Vlaanderen.

Dit nieuwe besluit wijkt niet fundamenteel af van het vorige; het bevat een aantal korrekties die vooral de partikuliere initiatiefnemers ten goede komen.

Het Vlaamse Gewest biedt de gemeenten de mogelijkheid één of meer 'herwaarderingsgebieden' af te bakenen.

Binnen een erkend herwaarderingsgebied kunnen de gemeente, de bouwmaatschappijen erkend door de NMH, de NLM, de Interkommunales (in West-Vlaanderen de WIH en Leiedal), het OCMW en het Vlaamse Woningfonds van Grote en Jonge Gezinnen genieten van een betoelaging voor de uitvoering van stads- of dorps herwaarderingsoperaties en kunnen de partikulieren, eigenaars- en/of hun huurders, genieten van een renovatiepremie.

Voor de genoemde *overheidsinstanties* bedraagt de betoelaging maximum 60% van het 'geheel van werken, voorzieningen en handelingen', die tot doel hebben de woon- en leefkwaliteit te behouden, te bevorderen en/of te herstellen. Tot slopen en vervangingsbouw kan slechts overgegaan worden indien renovatie niet meer verantwoord is.

Komen eveneens in aanmerking voor betoelaging: de voorzieningen en werken op het openbaar domein met het oog op de verbetering van de kwaliteiten van de woonomgeving, zoals bijvoorbeeld de aanleg van een woonerf, een zit- en speelhoek, een parkeergelegenheid op buurtniveau, een groene ruimte enzomeer. De herwaardering van het openbaar domein moet nochtans steeds kaderen in een globale herwaarderingsoperatie, waarbij het accent op de renovatie van gebouwen ligt.

Tenslotte komen nog in aanmerking: de sanering

van binnengebieden en de studiekosten die rechtstreeks betrekking hebben op de uitvoering van werken.

Voor de *partikulieren* die ten persoonlijke titel herwaarderingswerken wensen uit te voeren of een woning wensen te kopen in een erkend herwaarderingsgebied is een renovatiepremie voorzien die de bestaande bouw- en saneringspremie vervangt.

Het zou ons te ver leiden in deze evaluatienota dieper in te gaan op de voorwaarden, waaraan de partikulieren moeten voldoen om een renovatiepremie te bekomen. Wel kan in algemene zin gesteld worden dat de renovatiepremie meer mogelijkheden biedt dan de bestaande saneringspremie: het premiebedrag kan merkkelijk hoger liggen, de zelfwerkzaamheid wordt aangemoedigd en ook de huurder kan genieten van dezelfde voordelen.

Voorwaarden om de erkenning van een herwaarderingsgebied te bekomen

Het gemeentebestuur moet het initiatief nemen en een herwaarderingsgebied voorstellen. Elke stap in de procedure én de uitvoering dient voor advies voorgelegd aan een stuurgroep, die voornamelijk bestaat uit bewoners van het betrokken gebied.

Een herwaarderingsgebied dient te beantwoorden aan de volgende criteria:

het moet gaan om een beperkt gebied dat ten opzichte van de gemeente een 'achterstand' heeft en daarom bij voorrang moet aangepakt worden;
de 'achterstand' moet tot uiting komen in het sociaal-ekonomisch ontwikkelingspeil van de bewoners en het bouwfysisch verval van de woningen en niet-residentiële gebouwen.

Op basis van cijfermateriaal en veldonderzoek dient deze achterstand aangetoond in een motiveringsnota, waarmee de erkenning van het herwaarderingsgebied wordt beoogd. In tweede instantie dient het gemeentebestuur een beleidsvisie te formuleren op korte en langere termijn, waaruit blijkt op welke wijze en met wiens medewerking zij de herwaarderingsoperaties denkt aan te pakken.

Herwaarderingsgebieden in West-Vlaanderen

In januari 1983 werd na een korte procedure van circa 4 maanden, het eerste herwaarderingsgebied in West-Vlaanderen erkend met name te Menen, wijk De Barakken.

De hiernavolgende tabel geeft een overzicht van een aantal gegevens omtrent de erkende projecten in West-Vlaanderen.

Inmiddels zijn in nog een aantal gemeenten her-

Gemeente	Herwaarderingsgebied	Besluit Vl. Executieve	Belgisch Staatsblad	Bedrag (mln fr.)	Termijn (jaren)	Oppervl. (ha)
Menen	De Barakken	12.1.83	21.4.83	150	5	26,8
Menen	Centrum	3.2.83	21.4.83	125	6	7,93
Wevelgem	Moorsele: Kafhoek	27.1.83	22.4.83	134	6	1,6
Torhout	Winkelput	27.4.83	17.6.83	188	10	3
Veurne	Avekapelle centrum	11.1.84	19.4.84	35	5	5
Brugge	Sint-Gillis	11.1.84	19.4.84	209	4	30
Oostende	Visserskwartier I	26.1.84	16.3.84	136	4	5,7
Veurne	Handboogwijk	1.2.84	16.3.84	82	5	4
Roeselare	Hof van 't Henneken	11.4.84		288	5	8
Roeselare	Kattenstraat	11.4.84		232	5	14

waarderingsgebieden in een gevorderd stadium van voorbereiding: Anzegem (Vichte en Tiegem), Blankenberge, Deerlijk, Izegem, Knokke-Heist, Koekelare, Kortrijk (Kortrijk en Marke), Kuurne, Lendelede, Menen (Lauwe), Oostende, Poperinge, Spiere-Helkijn (Spiere), Tielt, Veurne, Waregem, Wervik, Wielsbeke (St.-Baafs-Vijve), Zuienkerke en Zwevegem.

Een voorlopige evaluatie

Stads- en dorpsvernieuwing, een nieuw modeverschijnsel?

Het uitvaardigen van een Besluit inzake stads- en dorps-herwaardering mag niet begrepen worden als een totale ommezwaai van het planologisch beleid in Vlaanderen.

De groei van het aantal gezinnen en de daarbijhorende behoefte aan woongelegenheden gaat nog een tijdje door, maar zal geleidelijkaan afnemen en omstreeks het jaar 2000 terugvallen tot op één vijfde van het huidige groeitempo.

In zijn 'Onderzoek naar de mogelijkheden tot inbreiding in vijf Westvlaamse gemeenten' (Facetten van West-Vlaanderen, nr 23) stelt het WES dan ook dat renovatie alleen niet zal volstaan om aan deze behoefte te voldoen.

Anderzijds mag de herwaardering van dorpen en steden niet uitgesteld worden tot het ogenblik komt dat er geen vraag meer is naar woningen, wat de regeneratie van het bestaande bebouwde milieu tot een onoplosbare zaak zou maken.

Het aangewezen beleid zal er dus moeten op gericht zijn de uitbreidingen af te remmen — wat gezien de maatschappelijke situatie op vele plaatsen reëel is — en voorrang te verlenen aan initiatieven die de inbreidingsgedachte en het herstel van het bestaande woningenpatrimonium ondersteunen.

Het inbreiden tussen bestaande bebouwing en de renovatie van woningen, waardoor ook de aanwezige voorzieningen worden ondersteund, zal de sociale kosten drukken en beter inspelen op de demografische tendenzen die aangeven dat de gezinsverdunding nog zal toenemen.

Mogelijkheden en beperktheden van de partners in de stadsvernieuwing

Los van alle goede wil blijven de middelen het grote breekpunt. Het is inderdaad voelbaar dat de gemeentebesturen en de OCMW's een voorzichtige afwachterende

houding aannemen en eerder beroep doen op de bouwmaatschappijen, de NLM en de interkommunales om concrete herwaarderingsoperaties uit te voeren.

De Vlaamse gemeenten hebben meestal geen traditie inzake grondregie en beschikken dan ook niet over personeel dat vertrouwd is met deze problematiek.

Ondanks de belangrijke overheidstoelage van 60% op alle handelingen en werken (aankoop, renovatie of sloop en nieuwbouw) is er behoefte aan een beginkapitaal dat meestal via een lening dient vrijgemaakt te worden.

In de huidige situatie zal de bekomen subsidie bijna volledig door de intrestlasten opgeslokt worden. De financiële mogelijkheden en beperktheden van de NMH en de NLM zijn een nationale materie die hier niet onmiddellijk terzake doet.

Zoals eerder gesteld kunnen bouwmaatschappijen en NLM putten uit een eigen specifiek fonds. Bovendien kan de NMH huurwoningen aanbieden, waardoor de lagere inkomens kunnen opgevangen worden. De NLM kan anderzijds 'goedkope leningen' aanbieden aan een koper van een woning.

De interkommunales beschikken over dezelfde beperkte financiële mogelijkheden als de gemeenten, maar zij kunnen zich veel soepeler opstellen om initiatieven en beslissingen te nemen en zij beschikken bovendien over personeel met de nodige administratieve ervaring terzake. Aldus is een snellere behandeling mogelijk, waardoor de leninglast kan verlicht worden.

Mogelijke lichtpunten in de financiële problematiek zijn: de eventuele bereidheid van het Vlaamse Gewest om de toelagen in schijven uit te betalen, zodat de leninglast kan beperkt worden en de soepele houding van de dienst Gesubsidieerde Werken, waardoor in bepaalde gevallen een 100%-betoelaging mogelijk is voor wat betreft de infrastructuurwerken.

Omtrent de procedure

Tot op heden verlopen de procedures vrij bevredigend wanneer het er om gaat de erkenning van een herwaarderingsgebied te bekomen (circa 5 maanden) en het akkoord inzake de betoelaging van de aankoop van panden.

Dit is echter niet te verwonderen wanneer wordt aangenomen dat de bevoegde minister dringend behoefte heeft aan concrete toepassingen van zijn besluit.

In de provincie zijn momenteel ook reeds een tiental aanvragen voor het bekomen van een renovatiepre-

mie van partikulieren bekend. Een gewestelijk adviseur van het Ministerie voor de Huisvesting houdt toezicht over de aanwending van de premie.

Een belangrijk aspekt in de te volgen procedure is de aanstelling en de taak van de stuurgroep. De stuurgroep dient voornamelijk samengesteld te zijn uit de bewoners van het herwaarderingsgebied en dient zijn advies te geven omtrent elke stap die gezet wordt in het plannings- en beslissingsproces.

Het is de allereerste keer in de geschiedenis van de ruimtelijke planning dat de democratisering van de planning en de besluitvorming ingebouwd is in een besluit. In het besluit is de vertegenwoordiging van de bewoners van het herwaarderingsgebied echter onvoldoende geregeld.

Omtrent de bewoners

Het verstrekken van informatie aan de bewoners onder de vorm van informatiebrochures heeft onvoldoende resultaten.

Het zal nodig zijn per deeloperatie konkrete gesprekken te voeren met de betrokkenen.

De gemeentebesturen hebben hier een belangrijke taak te vervullen: naast het samen zoeken naar de meest geschikte acties in de buurt, zal zij a.h.w. per gezin moeten onderzoeken welke verbeteringen aan de individuele woningen kunnen gedaan worden, op welke wijze en met welke middelen. In voorkomend geval zal de gemeente de huurders moeten bijstaan in het bereiken van een aanvaardbare overeenkomst met de huiseigenaar.

Voorlopig is men hier nog niet aan toe en de vrees is gewettigd dat men zich zal vergenoegen met het initiatief van enkele tientallen partikulieren.

Omtrent de partikuliere initiatieven

De beoordeling van de partikuliere aanvragen blijkt een uiterst moeilijke en vaak delikate aangelegenheid te zijn.

Strikt genomen voorziet de omzendbrief van 25.5.1983 welke initiatieven in aanmerking komen voor een renovatiepremie. Toch moeten vele aanvragen negatief geadviseerd worden omdat zij hetzij geen echte renovatie inhouden, hetzij voorbijgaan aan strikt noodzakelijke ingrepen. Voldoende en kwalitatieve voorlichting is hier dus van het hoogste belang en niet in het minst een konsekwente houding van de lokale besturen en de toezichthoudende ambtenaren.

Omtrent de overheidsinitiatieven

De overheidsinitiatieven in een herwaarderingsgebied zijn de motor die de totale herwaardering moeten op gang trekken: zij dienen voldoende ruim en indringend te zijn om een reële verbetering van de buurt te bewerkstelligen. Dit betreft de woonomgeving en de woningen zelf.

De verbetering van de woonomgeving, zijnde het openbaar domein en het bouwen van nieuwe woningen en garages is een vrij eenvoudige operatie.

Veel complexer wordt het als bestaande al-dan-niet-bewoonde woningen moeten gerenoveerd worden.

In ons land laat men nog altijd woningen dermate vervallen dat ze onbewoonbaar worden en niet meer renoveerbaar. Deze houding werkt de gelatenheid van de bevolking en de vlucht uit de stads- en dorpskern in de hand, met het gevolg dat de 'gerenoveerde' buurt ook qua bewoners een andere status krijgt.

Bovendien beantwoorden de normen bij nieuwbouw en renovatie niet aan de werkelijke behoeften. Er dient eindelijk eens afgestapt van de idee dat een sociale woning totaal moet afgewerkt zijn. In deze tijd van werkloos en rekreatieloos wonen moet de zelfwerkzaamheid gestimuleerd worden.

In het buitenland zijn voorbeelden gekend waar de overheid steun verleent aan zelfbouwgroepen door het terbeschikking stellen van panden, bouwmaterialen en een deskundige begeleiding door een bouwkundige. De gevraagde vergoeding staat in verhouding tot de gepresteerde zelfwerkzaamheid.

Het is trouwens mijn overtuiging dat niet het subsidiëren van een aantal beperkte overheidsoperaties de werkelijke stads- en dorpsvernieuwing zullen waarmaken, maar wel de totale mobilizatie van de bevolking mits deskundige hulp en begeleiding door de lokale besturen.

Slotbeschouwing

Door heel wat sceptici worden de eerste stappen in de stads- en dorpsvernieuwing als een modeverschijnsel afgedaan.

Indien deze stads- en dorpsvernieuwing inderdaad niet vanuit een sociaal-maatschappelijke bewogenheid zal gedragen worden door onze beleidsverantwoordelijken, dan zullen de critici van vandaag zeker gelijk krijgen.

De stappen die nu moeten gezet worden zijn inderdaad van historisch belang: zij betekenen het afscheid van het traditionele ruimtelijke ordeningsbeleid, het afscheid ook van een mentaliteit die gesteund is op het geloof in de onbeperkte groei.

MOL NV Diksmuidesteeweg 63
B-8830 Hooglede / Belgium
Tel (051) 70 16 81
Telex 81 949 mol b

Bedrijfs- en speciale voertuigen

- gewoon wegvervoer
- zwaar wegvervoer
- speciale voertuigen
 - voor geologische exploratie en oliewinning;
 - dolly's voor vervoer van bomen, palen en spanten.

Luchthavenmaterieel

- Trekkers voor vliegtuigen en goederenvervoer
- Aircraft refuellers en brandstofvervoer
- Hydraulische hefplatforms (schaartype).

Materieel voor haven en overslagterreinen

- Standard terminal trekkers
- Ro/Ro-trekkers
- Opleggers en aanhangwagens.

Kraanchassis.

Autobussen en autocars.

Diesel-elektro generatoren van 10 tot 150 kVA.

Bedrijfsuitrustingen en componenten.

Ruildieselmotoren en revisie, opladers.

Modern uitgerust machinepark met NC en CNC bewerkingsmachines.

Behandeling van onderdelen.

Landbouwtelling per gemeente, 15 mei 1982

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Arrondissement Brugge</i>													
Beernem	3.078	—	362	—	—	126	903	39	74	9	4.597	385	72
Blankenberge	490	10	221	29	—	11	44	21	26	1	853	52	6
Brugge	3.207	34	1.014	155	1	91	484	102	147	30	5.296	392	55
Damme	3.565	31	1.328	252	21	144	676	103	79	7	6.212	359	79
Jabbeke	2.069	7	787	78	26	50	354	72	117	17	3.593	249	25
Knokke-Heist	1.184	49	1.297	398	35	46	118	186	83	2	3.412	154	40
Oostkamp	2.965	—	774	15	—	164	591	144	223	8	4.892	409	76
Torhout	1.586	2	406	137	—	95	292	123	161	10	2.816	247	132
Zedelgem	2.212	—	744	23	—	116	392	91	133	10	3.725	316	59
Zuierenkerke	1.897	50	1.152	296	29	38	195	36	230	—	3.923	145	19
Totaal	22.253	183	8.085	1.383	112	881	4.049	917	1.273	94	39.319	2.708	563
<i>Arrondissement Diksmuide</i>													
Diksmuide	5.882	46	2.193	855	4	212	898	335	424	2	10.851	625	188
Houthulst	2.128	4	785	330	5	172	323	299	174	3	4.226	342	66
Koekelare	1.612	4	647	121	—	110	245	256	252	2	3.257	252	44
Kortemark	1.951	—	573	353	—	136	284	319	629	4	4.254	389	70
Lo-Reninge	2.597	7	1.133	632	20	95	317	225	77	4	5.107	300	35
Totaal	14.170	61	5.331	2.291	29	725	2.067	1.434	1.556	15	27.695	1.908	403
<i>Arrondissement Ieper</i>													
Heuvelland	2.975	9	2.108	1.030	—	255	533	839	64	2	7.821	490	55
Ieper	3.591	6	2.181	1.646	7	278	553	1.218	280	7	9.778	681	190
Langemark-Poelkapelle	1.537	5	732	637	26	135	239	454	446	3	4.218	331	75
Mesen	134	4	110	44	—	11	15	52	9	—	380	20	7
Poperinge	2.827	49	2.903	2.252	4	243	389	1.375	104	10	10.170	702	178
Vleteren	1.310	8	793	418	—	99	180	245	100	3	3.156	222	21
Wervik	1.240	14	674	592	—	118	204	283	128	3	3.261	237	54
Zonnebeke	2.076	4	855	677	—	181	387	460	560	6	5.208	456	92
Totaal	15.690	99	10.356	7.296	37	1.320	2.500	4.926	1.691	34	43.992	3.139	672
<i>Arrondissement Kortrijk</i>													
Anzegem	1.004	1	780	408	—	100	152	408	53	14	2.930	233	36
Avelgem	460	—	458	252	—	29	67	244	7	7	1.526	106	26
Deerlijk	425	2	185	89	—	33	65	81	48	2	930	108	13
Harelbeke	448	1	132	194	—	49	93	167	140	4	1.232	109	25
Kortrijk	1.230	32	1.099	700	7	117	165	478	191	2	4.023	273	55
Kuurne	181	—	37	38	—	18	28	37	24	—	365	22	4
Lendeledede	376	7	183	99	—	38	12	82	71	1	869	83	49
Menen	668	1	403	257	—	59	111	205	61	2	1.767	156	32
Spiere-Helkijn	103	—	295	163	—	4	20	142	56	—	802	40	13
Waregem	879	13	310	201	—	66	119	237	143	7	1.978	189	83
Wevelgem	841	1	290	245	—	67	162	245	173	2	2.028	178	51
Zwevegem	851	23	1.479	814	—	80	171	640	76	8	4.143	260	60
Totaal	7.466	81	5.651	3.460	7	660	1.165	2.966	1.043	49	22.593	1.757	447

1. Weiden en grasland	(in ha)	8. Aardappelen	(in ha)
2. Droog geoogste peulvruchten	»	9. Open lucht-teelt	»
3. Granen	»	10. Teelt onder glas of plastic	»
4. Nijverheidsgewassen	»	11. Oppervlakte kultuurgrond (inklusief wijmenaanplantingen en tijdelijk teeltvrij gelaten grond)	(in ha)
5. Pootgoed en landbouwzaden	»	12. Bestendige werkkrachten (Mannen — Aantal)	
6. Wortel- en knolgewassen	»	13. Bestendige werkkrachten (Vrouwen — Aantal)	
7. Groenvoedergewassen	»		

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Arrondissement Oostende</i>													
Bredene	214	13	178	59	7	8	8	30	53	—	570	28	6
De Haan	958	47	764	236	33	21	115	60	199	—	2.433	81	9
Gistel	1.241	30	942	435	13	40	162	69	141	7	3.083	183	12
Ichtegem	1.739	2	565	36	1	109	225	59	123	2	2.884	280	39
Middelkerke	2.203	78	1.837	660	26	90	271	30	93	2	5.290	274	17
Oostende	500	29	380	108	12	15	64	11	31	—	1.150	56	11
Oudenburg	1.187	20	735	134	17	36	164	28	66	6	2.394	154	18
Totaal	8.042	219	5.401	1.668	109	319	1.009	287	706	17	17.804	1.056	112
<i>Arrondissement Roeselare</i>													
Hooglede	1.155	2	372	353	2	90	200	191	406	16	2.787	296	39
Ingelmunster	294	—	83	96	—	29	44	138	213	8	911	134	27
Izegem	415	—	167	62	—	53	36	175	259	7	1.174	179	24
Ledegem	714	—	250	236	2	57	117	208	204	6	1.796	168	53
Lichtervelde	999	—	215	56	—	75	211	89	169	6	1.831	185	24
Moorslede	991	13	367	344	—	90	223	377	391	8	2.810	284	25
Roeselare	1.130	12	443	368	2	141	184	386	516	21	3.224	392	48
Staden	1.252	1	376	298	3	124	194	465	860	33	3.694	491	161
Totaal	6.950	28	2.273	1.813	9	659	1.209	2.029	3.018	105	18.227	2.129	401
<i>Arrondissement Tielt</i>													
Ardoioie	1.053	1	358	178	3	100	182	285	572	13	2.750	315	78
Dentergem	899	—	218	73	—	63	186	273	161	2	1.875	155	59
Meulebeke	657	1	214	36	2	66	108	439	618	13	2.163	222	30
Oostrozebeke	480	2	110	73	—	49	83	196	109	2	1.105	102	17
Pittem	926	3	366	69	23	93	223	400	384	13	2.507	264	28
Ruiselede	1.377	—	320	6	1	72	316	169	55	3	2.320	220	55
Tielt	2.600	8	876	148	18	213	537	785	192	8	5.389	505	42
Wielsbeke	512	—	118	103	—	37	87	147	144	2	1.155	101	31
Wingene	3.113	4	468	26	—	188	781	193	359	32	5.175	530	207
Totaal	11.617	19	3.048	712	47	881	2.503	2.887	2.594	88	24.439	2.414	547
<i>Arrondissement Veurne</i>													
Alveringem	2.479	17	2.135	1.705	27	112	196	405	76	2	7.154	414	54
De Panne	394	11	401	176	3	12	19	31	10	—	1.059	47	6
Koksijde	621	11	852	437	9	23	48	25	34	—	2.078	95	7
Nieuwpoort	611	37	675	343	3	21	71	42	85	1	1.895	102	11
Veurne	2.469	79	2.971	1.759	12	82	294	253	101	1	8.038	375	114
Totaal	6.574	155	7.034	4.420	54	250	628	756	306	4	20.224	1.033	192
West-Vlaanderen	92.764	841	47.181	23.045	404	5.692	15.127	16.205	12.187	409	214.289	16.144	3.337

T-zone te Ieper goedgekeurd

Eind juni verleende de Europese Commissie haar goedkeuring aan de oprichting van de T-zone te Ieper. Deze beslissing kwam tot stand mede onder impuls van de GOM - West-Vlaanderen, die heeft geijverd om de oprichting van een T-zone in West-Vlaanderen te bekomen. De T-zone zal afgebakend worden op het industriegebied Ieperleekanaal van de WIER en zal 30 ha bedragen. Het is de derde T-zone die in Vlaanderen wordt opgericht. Reeds vroeger werd door de Europese Commissie beslist tot vestiging van een T-zone te Geel-Diest en te Tessenderlo.

De T-zones zijn bestemd voor de vestiging van hoog-technologische bedrijven met een produktie- of researchactiviteit en die behoren tot één van de volgende sectoren: gevorderde informatieve verwerking, software-technologie, mikro-elektronica, bureautica, robotica, telekommunikatie en bio-engineering.

Aan deze bedrijven wordt gedurende de eerste tien jaar volledige vrijstelling gegeven van vennootschapsbelasting alsmede van de onroerende voorheffing, de roerende voorheffing op dividenden en het registratie-recht bij kapitaalsinbreng.

Om van deze voordelen te kunen genieten moet binnen de twee jaar nadat de onderneming gestart is, een personeelsbestand gecreëerd worden van minimum 10 personen. Het speciaal statuut is niet toepasselijk op ondernemingen, die méér dan 200 personen tewerkstellen. De betrokken ondernemingen moeten opgericht zijn naar Belgisch recht.

Opening nieuwe P. Van Damme-sluis te Zeebrugge

Op 10 april werd te Zeebrugge de nieuwe zeesluis officieel opengesteld, in aanwezigheid van talrijke hoogwaardigheidsbekleders. Daarmee zijn de afmetingen en de mogelijkheden van deze haven tot een andere orde van grootheid gaan behoren.

'Sinds de opening in 1907 is het de eerste maal dat aan deze haven een nieuwe schaal wordt gegeven', aldus de heer F. Traen, voorzitter van de MBZ. Voortbouwend op een rapport van de in 1968 opgerichte Commissie Verschave, werd de beslissing voor de bouw van de nieuwe sluis genomen in januari 1970.

De schaalvergroting van Zeebrugge zit in een driedovoudige optiek: de sinds 15 jaar sterk toegenomen doorvoer-functie van onze havens, de bestendige groei van de maritieme goederenstroom zelf en de sterk voortschrijdende concentratie van het containerverkeer op een zeer klein aantal havens.

In deze optiek is Zeebrugge goedkoop en vooruitgeschoven op de kustlijn; nadelig is momenteel alleen het feit dat de buiten- en de binnenhaven nog niet afgewerkt zijn en de onvoldoende binnenwaterverbindingen.

In dit geheel heeft de nieuwe zeesluis P. Van Damme een essentiële rol te vervullen. Deze sluis is 500 me-

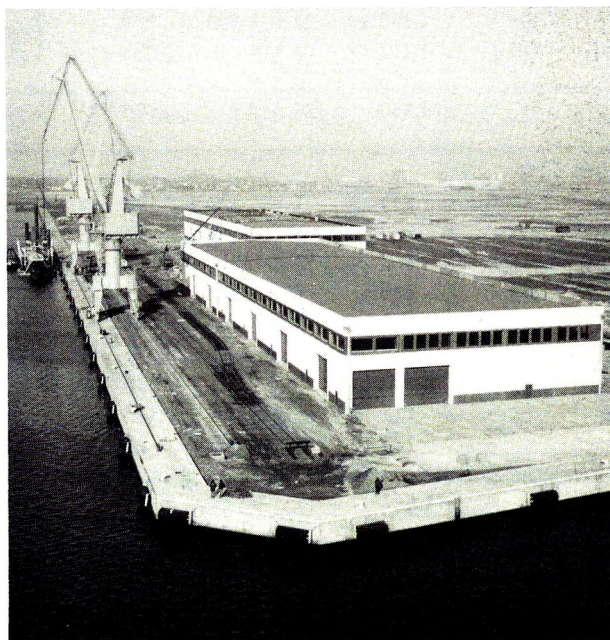
ter lang, 57 meter breed en de drempel ligt op 15 meter onder laagwater. De werken werden in 1983 voltooid en op 8 november 1983 werd het eerste schip ten titel van proef door de sluis gevaren; begin 1984 was de sluis operationeel.

Achter- en vóórhaven

Een sluis heeft uiteraard slechts nut in een totale samenhang van de haven. De schaalvergroting speelt zich af zowel achter als vóór de sluis.

In de *nieuwe achterhaven* is het noorderlijk insteeddok afgewerkt wat de kaaien betreft; in 1984 is er alleen nog het op diepte brengen van het dok. De spoor- en wegeniswerken zijn in volle uitvoering, ten behoeve van de drie bedrijven die zich reeds vestigden in de achterhaven: Combined Terminal Operators (CTO), Belgian New Fruit Wharf (BNFW) en de Zeebrugse Behandlingsmaatschappij (ZBM). Deze firma's nemen reeds drie vierden van de oppervlakte van het nieuw handelsdok in gebruik.

Blijft nog de vraag naar een kaaimuur van 600 m lengte in het te graven zuidelijk insteeddok. Dit insteeddok en zijn kaaimuur blijven een van de dringende eisen van de Westvlaamse gemeenschap.

De *nieuwe voorhaven* is nog niet volledig af, maar laat reeds zeer duidelijk zien wat haar toekomstige structuur zal worden.

De beide havendammen zijn onder water voltooid; boven water is de voltooiing gesteld op begin 1986.

Aan de oostzijde is de werkhaven volledig afgewerkt en in gebruik. Ook de LNG-site is voltooid en de werken aan de terminals en aan de lossteiger vorderen goed. Er zullen drie LNG-reservoirs klaarkomen einde 1986.

Op de westelijke zijde is de opspuiting in volle gang

tussen de nieuwe havendam en de oude Môle. Er werden reeds gronden toegewezen voor de uitbreiding van de parking van Townsend Thoresen en voor de nieuwe North Sea Terminal. De werken aan de gebouwen werden daar gestart. Een gedeelte van de oude Môle werd van zijn bovenstructuur ontdaan, om een nieuwe layout mogelijk te maken.

In de toegang van de nieuwe sluis wordt de Sea-ro-terminal volledig gemaakt, zodat het geheel nu reeds maximaal kan renderen.

Als belangrijkste aanvullende werken tenslotte in de voorhaven blijven er nog op korte termijn de installatie van een radarpost en de verdere verdiepingswerken in de zeegeulen in de Scheur-West-pas, waar tevens aan zandwinning wordt gedaan en in de Pas van het Zand-Ribzand.

North Sea Ferries te Zeebrugge

Eerstesteenlegging nieuwe terminal

Op 22 maart werd te Zeebrugge, in de nieuwe buitenhaven, de eerste steen gelegd voor de NSF-terminal.

North Sea Ferries, die de dagelijkse dienst Zeebrugge-Hull verzekert, had op 9 december jl. de eerste paal geheid voor een nieuwe terminal voor passagiers- en vrachtafhandeling.

De nieuwe vrachtparking gelegen op de aangewonnen grond achter de oude Môle is reeds klaar. Deze parking is volgens de laatste eisen gebouwd. Bij elke lichtmast bevinden zich hydranten voor brandbestrijding alsmede elektrische aansluitingspunten voor koelwagens en units die elektrisch verwarmd dienen te worden. Daarenboven wordt een directe spooraansluiting met mogelijkheid tot manipulatie van containers en flats voorzien. Er is ook ruim parkeermogelijkheid voor nieuwe personenwagens, vrijstaand van alle overige goederen.

Het van alle moderne faciliteiten voorziene gebouw zal op drie verdiepingen een ruime wachtzaal voor passagiers, kantoorruimte voor de vracht-, passagieadministratie en boekhouding North Sea Ferries en accommodatie voor Douane en Zeevaartpolitie omvatten. De aflevering wordt voorzien in februari 1985. Ruimte is voorzien voor een vaste overdekte loopbrug met roltrappen, zodat passagiers zonder wagen eventueel rechtstreeks op jumbo-ferries kunnen stappen, zonder via de open lucht of lager gelegen cardecks te moeten passeren.

De nieuwe RoRo-landbrug omvat twee bruggen waar twee RoRo-schepen terzelfdertijd geladen en gelost kunnen worden. North Sea Ferries verwacht dat deze landbrug midden 1984 operationeel zal zijn.

Deze private investering bedraagt ongeveer 200 mln fr. De totale beschikbare ruimte zal ongeveer 6 ha omvatten (momenteel is er 5 ha beschikbaar).

NSF wil zo spoedig mogelijk naar de buitenhaven om zodoende de dienstverlening te verbeteren. Gezien

niet langer door de oude zeesluis gevaren moet worden zal de aankomsttijd veel kunnen vervroegd worden en zal North Sea Ferries zijn devies 'Regular as Clockwork' kunnen waarmaken.

Gezien het ontsluiten van de A17 is Zeebrugge, en North Sea Ferries in het bijzonder, nu ook veel sneller en gemakkelijker te bereiken voor het Franse cliënteel, zodat van daaruit een flinke aangroei kan verwacht worden.

10-jarig bestaan

Bij dezelfde gelegenheid werd ook de tienjarige aanwezigheid van NSF te Zeebrugge gevierd.

De door North Sea Ferries met gecharterde RoRotonnage in 1972 gestarte Zeebrugge-Hull dienst, welke drie vrachtafvaarten per week bood, werd in juni 1974 verder uitgebreid tot een dagelijkse gekombineerde passagiers- en vrachtdienst, ditmaal met eigen schepen, de *Norwind* en de *Norwave*. Deze schepen werden getransfereerd van de Rotterdam(Europoort)-dienst, waar zij werden vervangen door de *Norland* en de *Norstar*.

Gedurende de laatste jaren werden de *Norwind* en de *Norwave* qua vracht bijgestaan door een RoRovracht-charterschip (momenteel de *MS Wuppertal*) zodat ook gevaarlijke ladingen via Zeebrugge/Hull kunnen vervoerd worden.

North Sea Ferries dankte bij deze gelegenheid zijn vracht- en passageklanten uit de Benelux, Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk, die de dienst gedurende deze 10 jaren gesteund hebben. NSF is een Brits-Nederlandse maatschappij.

Eenmaal de bovenvermelde RoRo-landbrug klaar is kunnen de jumbo-schepen *Norland* en/of *Norstar* van de Rotterdamdienst worden overgebracht, waar zij op hun beurt door nieuwe eenheden vervangen zullen worden. Deze jumbo-schepen bieden plaats aan 1.243 passagiers (nu 249) en 500 personenauto's (nu 70).

Townsend Thoresen te Zeebrugge

De terminal te Zeebrugge, in gebruik door Townsend Thoresen, zal in 1984 opnieuw een opmerkelijke ge-laaitsverandering ondergaan.

Eerstens wordt er een nieuw gebouw in gebruik genomen voor de vrachtadministratie. Dit gebouw, opgetrokken op 1 niveau, meet 40 op 15 meter. Het omvat, naast de vrachtadministratie, ook douanekantoren en kantoorruimte voor agentschappen. Tevens zijn er douches en WC's voor vrachtrijders. Het geheel wordt omgeven door een parkeerruimte, die reeds eerder in gebruik was.

Aan de voet van de Môle wordt de aan Townsend voorbehouden parkeerruimte vergroot, eerst met 42.000 m², om later 60.000 m² te omvatten. In principe moet deze parking aansluiten bij de huidige parkeergelegenheid.

ER IS GEEN KRISIS!

Er is veel meer! Er is een **MUTATIE!**
Krisis is een voorbijgaande periode van stoornissen.
Krisis is een schommeling van de welvaart.
Krisis is een pijnlijke overgang.
Krisis is conjunctureel.
1929 was een krisisaar.
Mutatie is een blijvende ommekeer.
Mutatie is een omkantelen in het nieuwe.
Mutatie is een schoksgewijze verschuiving.
Mutatie is structureel.
1984 wordt een mutatiejaar.
Geen illusies! De werkelijkheid zien zonder oogkleppen.
Er was de revolutie van het wiel, van de stoommachine, nu van de informatica.
Omwentelingen vereisen aanpassing, konversie.
De oorspronkelijkste ideeën groeiden in krisistijden.
De gewaagste risico's werden genomen in krisistijden.
De gedurfdste initiatieven werden gelanceerd in krisistijden.
De ingrijpendste vernieuwingen gebeurden in krisistijden.
De verrassendste uitvindingen ontstonden in krisistijden.
De belangrijkste bedrijven kwamen tot stand in krisistijden.
De stevigste zaken werden verricht in krisistijden.
De **GROOTSTE MENSELIJKE ONTWIKKELINGEN** zullen ontstaan in **MUTATIE TIJDEN**.
Als de nood het hoogst is, is de redding nabij.
Te middernacht wordt de zon geboren.
Er is hell voor al wie zich wil **AANPASSEN**.

De mutatie trilt van uitzonderlijke mogelijkheden.
De vloedgolf van kennis, het springtij van informatie zijn ingedijkt door computers.
Het zinledig, eentonig, zwoeg- en beulwerk vermindert gedurig.
Al wat kan uitgevoerd worden door machines, zal geen mens meer doen.
Wat overblijft echter, zal altijd belangrijker worden en enkel door mensen behandeld worden.
Zij zullen nooit vervangen worden door werktuigen.
Hoe technischer de tijd, hoe sprankelender de mens!
Bedolven schijnbaar onder electronicum, wenkt de toekomst naar meer menselijke ruimte en ontplooiing.
Personeelsproblemen beklemtonen voortaan de strikt persoonlijke eigenschappen:
de inzet, de motivatie, de wakkerheid, de creativiteit, de openheid, het optimisme, de mentaliteit, het karakter,
HET AANPASSINGSVERMOGEN.

*Op het ogenblik van de grote sprong voorwaarts:
nu de computer intelligentie ter beschikking van iedereen stelt,
verliest het louter verstand aan belang ten gunste van de zuivere menselijke kwaliteiten.
Het vermenselijke bedrijf zal, naast steeds scherper eisen aan beroepskunde,
steeds meer beslissende betekenis hechten aan de menselijke faktor.
KONVERT kentekent een gemuteerde personeelsvisie,
ontgint een rake psychologie op het gebied van konversie.
KONVERT konverteert.*

Konvert ADVIEZEN pvba SELEKTIE VAN VAST PERSONEEL
BUREAU pvba UITZENDKANTOOR TIJDELIJK PERSONEEL

KORTRIJK Robbeplein 5 tel. 056/21.45.70
BRUGGE Hoefijzerlaan 38 tel. 050/33.16.66
ROESELARE Galerij St.-Michiel 4 tel. 051/20.33.61

Kandidaten (kaders, bedienden, arbeiders) voor vast of tijdelijk werk — interims —, krijgen altijd gelegenheid voor een persoonlijk onderhoud met onze bedrijfspsychologen, personeelsconsulenten, maatschappelijke assistenten, adviseurs in vorming, verkoopkunde en loopbaan.
Telefoneer voor een direkte afspraak of kom ons bezoeken.

Een zeer lang verwachte en noodzakelijke uitbreiding van de bestaande terminal zal zeker de derde landingsbrug zijn die in aanbesteding zal worden gegeven door de Dienst voor de Kust. Deze dubbeldeksteiger zal bestaan uit twee bruggen met telkens twee rijbanen, wat het simultaan laden en lossen op vier rijvakken moet toelaten. Deze nieuwe landingsbrug zal gebouwd worden op het begin van de Môle.

Tenslotte zal de parking uitgerust worden met een dubbelspoor voor het overbrengen van containers van spoorwagens naar trailers die van of naar het schip gaan. Voor deze bewerkingen zal Townsend Thoresen zelf instaan voor de aankoop van twee voorheftrucks.

In juli start bij Townsend een *automatizeringsproject*, waarbij Zeebrugge en de haven van Felixtowe rechtstreeks zullen verbonden zijn. Deze verbinding staat volledig in het teken van het vrachtvervoer en betekent een link met de diverse agenten en met de douane. Later zal deze aansluiting ook op andere bestemmingen worden gerealiseerd.

De *schepen* op de lijn Zeebrugge-Dover werden de laatste maanden aangepast wat de passagiersakkommodatie betreft. Er werd een nieuwe, ruimere cafetaria en een restaurant met bediening uitgebouwd, evenals een snackbar. Ook de bar werd vergroot en heringericht. De belastingsvrije winkel is uitgebreid tot supermarkt, de lounges werden vernieuwd ingericht. Alle schepen beschikken over video-uitrusting met filmvoorstellingen voor jong en oud.

Townsend Thoresen bestaat sinds 50 jaar: het transporteerde in 1983 meer dan 40% van alle personen die de overtocht van het Kanaal en de Noordzee oversteken; dit betekende meer dan 7 miljoen passagiers en meer dan 1 miljoen voertuigen op alle bestemmingen aan beide zijden van het Kanaal. De veerboten uit Zeebrugge hebben een capaciteit van 1.300 personen en 350 voertuigen.

Townsend Thoresen behoort tot de groep European Ferries PLC. In 1983 realiseerde deze groep een turnover van 322.9 miljoen pond sterling, tegenover 292.9 miljoen pond in 1982. In de shipping-branch was dit 226.7, respectievelijk 207.7 miljoen pond. De winst vóór taksen beliep 44.1 miljoen pond in 1983 ten opzichte van 30.6 miljoen pond in 1982. De goederenstroom van de groep wordt voor 1983 stijgend genoemd, wat meteen een compensatie betekent tegenover de stagnerende toeristische realisaties. Toch worden er vermoedelijk enkele betekenisvolle investeringen vooropgesteld inzake tonnage, teneinde aan de vraag van de gebruikers tegemoet te komen en om kwaliteit en dienstverlening te kunnen blijven garanderen.

Lannoo 75 jaar

Eind april vierde de Drukkerij-Uitgeverij Lannoo pvba uit Tielt haar 75-jarig bestaan.

Het bedrijf werd gesticht in 1909 in een optiek van een verdediging van de Nederlandse taal, de volkseigen

kultuur en een gedurfde volksemancipatie. Onder impuls van het VEV werden in 1929 de bedrijfsgebouwen grondig uitgebouwd. Van 1934 tot 1959 werd het Vlaams bedrijf grensoverschrijdend gemaakt, naar Nederland toe. In 1959 werd Lannoo een pvba, de uitgave van literatuur verdwijnt en de gelegenheidsgrafiek komt tot ontwikkeling.

Momenteel is Lannoo een sterk geïntegreerde grafische onderneming, met drie commerciële en een reeks technische afdelingen.

De drie commerciële afdelingen, die elk ook voor ongeveer één derde van de totale omzet instaan zijn: de uitgeverij, de gelegenheidsgrafiek en de drukkerij. De interne dienstverlening wordt verzorgd door een ultramoderne fotografische zetterij, een repro- en montageafdeling, een drukkerij (met 27 offset- en 9 kwaliteitsstypopersen), een binderij met een ruime keuze van mogelijkheden, een magazijn met een gekomputeriseerd en geautomatiseerd distributiemagazijn voor boeken en grafiek. Drie jaar terug werd er ook gestart met een eigen ontwerpstudio. Diverse van deze interne dienstverleningsafdelingen voeren heel wat werken uit voor derden en dit onafhankelijk van de eigen behoeften. Overigens treedt Lannoo niet alleen als toeleverancier op, maar op andere ogenblikken fungeert het ook als aanbesteder van kwaliteitswerk.

De uitgeverij heeft een zeer specifieke plaats weten te veroveren in het Nederlands kultuurgebied. Ongeveer 110 titels per jaar, waarvan 80 nieuwe en 30 herdrukken zijn in ons taalgebied geen kleine aantallen. In het lopende Fonds zitten er ruim 300 titels.

De meest in het oog springende reeksen zijn wel de duurder kunstboeken, waarvoor in Vlaanderen vooral een markt werd gecreëerd. Meerdere boeken werden door de uitgeverij zelf gestimuleerd of gesuggereerd, vierkleurige gelegenheidswerken van hoge waarde maken daar een integrerend deel van uit.

Het algemeen fonds omvat verder nog filosofische en sociaal-georiënteerde werken en poëzie. Toeristische gidsen en atlanten komen de laatste jaren meer voor, evenals veelkleurige kinder- en jeugdboeken. De religieuze uitgaven voor de gevormde en de minder gevormde lezer zijn ook een vaste waarde.

Belangrijk is hoe ongeveer 40% van de totale boekenproductie naar Nederland wordt uitgevoerd, wat in de Vlaamse uitgeverijwereld een unicum is.

De drukkerij, met haar eigen zetterij, repro-afdeling en haar modern-uitgeruste binderij is een der meest

geïntegreerde grafische bedrijven in Vlaanderen.

Zij telt 190 gekwalificeerde medewerkers en een ultra-modern machinepark; dezen worden voor 60% ingeschakeld voor werk van derden, met een voorliefde voor kwalitatief, inbegrepen publicitair, drukwerk.

De volledige service omvat tevens de nodige samenwerking met eigen studio, korrektiedienst, tekstschrijvers, vertalers, tekenaars, fotografen en ontwerpers, naar gelang de behoeften.

De afdeling *gelegenheidsgrafiek*, die zoals gezegd, ook één derde van de Lannoo-omzet bedraagt, bestaat uit de verkoop van non-books, gegroeid uit de (nog steeds bestaande) wenskaarten, brieven, kalenders en andere gebruiksgrafiek; de gelegenheidsgrafiek omvat nu een uitgebreide keuze van stationery-artikelen, van ringbanden tot dagboeken. Zij is terzake zelfs een mode-trendsetter geworden. Méér dan 4.000 artikelen worden in België verkocht aan 2.750 verkooppunten. De afdeling telt zelfs 8 buitendienst-medewerkers.

Lannoo-Tielt stelt ruim 200 personen tewerk; in 1959 waren het er nog maar 68. De omzet steeg van 14,8 miljoen fr. in 1959 naar 372 miljoen fr. in 1983; voor 1984 worden er 415 miljoen fr. verwacht. De cash-flow steeg van 0,9 miljoen fr. in 1959 naar 22,5 miljoen fr. in 1983.

De export ligt op ongeveer 20%. De omzetverdeling ervan is: 30% voor de uitgeverij, 30% voor de grafiek en 40% voor de drukkerij. De export per afdeling bedraagt 30% voor de uitgeverij, 25% voor de grafiek en 12% voor de drukkerij. Van 1980 tot en met 1983 werden er 76 miljoen fr. geïnvesteerd; voor 1984 is er opnieuw een investering van méér dan 42 miljoen fr. voorzien.

Inning van bijdragen voor waterzuiveringsmaatschappijen start

Inleiding

In Vlaanderen is sedert de regionalisering de bevoegdheid over de waterzuivering verdeeld tussen twee waterzuiveringsmaatschappijen: de Waterzuiveringsmaatschappij van het Kustbekken (WZK), bevoegd voor de provincie West-Vlaanderen en een deel van Oost-Vlaanderen (het Meetjesland) en de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij (VWZ), bevoegd voor de rest van het Vlaams Gewest.

Overeenkomstig de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging zouden deze maatschappijen hun werkingsmiddelen moeten putten uit bijdragen van de provincies en ondernemingen die hun afvalwater laten behandelen in de openbare rioolwaterzuiveringsinstallaties. Tot dusver is de financiering van de werkingskosten echter niet volledig verlopen zoals in die wet werd voorzien: in de voorbije jaren werd het aandeel van de ondernemingen vervangen door terugbetaalbare voor-schotten van het Vlaams Gewest.

De Vlaamse Executieve heeft nu beslist dat in 1984 tot de inning van de industriële bijdrage moet worden overgegaan.

Bijdrageplichtigen

Artikel 20 van de wet van 26 maart 1971 verplicht 'de vervuilers' tussen te komen in de werkingskosten van de Waterzuiveringsmaatschappijen. Dit zijn:

- 1° de geassocieerde provincies;
- 2° de ondernemingen die hun afvalwater niet zelf zuiveren en waarvan een verontreinigende last van minstens 7 eenheden geloosd wordt.

De bijdrageplicht van ondernemingen is onderworpen aan twee voorwaarden die samen moeten vervuld zijn:

- 1° het moet gaan om industriële ondernemingen die afvalwater lozen op riool of kollektor met een vuilvracht van tenminste 7 inwoner-equivalent (IE),
- 2° en die daarvoor een vergunning voor lozing van industrieel afvalwater in de riool of kollektor verkregen hebben, of die daarvoor een aanvraag hebben ingediend.

Basis van berekening van de bijdragen

(1) De bijdrage van de geassocieerde provincies geschiedt op basis van het aantal inwoners van de provincie die in het gebied van de waterzuiveringsmaatschappij verblijven.

(2) Bedrijven die de zuivering van hun afvalwaters toevertrouwen aan de waterzuiveringsmaatschappijen en waarvan de verontreinigende last ten minste 7 eenheden bedraagt, moeten bijdragen naar rato van hun verontreinigende belasting. Ze lozen op riool of op een kollektor van de maatschappij en ontvangen bijgevolg een vergunning voor lozing in de riool. Een eenheid verontreinigende belasting is de verontreiniging, veroorzaakt door de lozing van het afvalwater van één inwoner per dag. Het is tevens de maateenheid om de vervuilingswaarde van de ondernemingen te kunnen bepalen. Het aantal inwoner-equivalenten wordt per onderneming vastgesteld aan de hand van analyses volgens de formule bepaald in artikel 2 van het Besluit van de Vlaamse Executieve van 21 december 1983.

Dit besluit vervangt het Ministerieel Besluit van 15 februari 1974 en is erop gericht de inning van de industriële bijdragen onmiddellijk mogelijk te maken.

Een negatief punt is dat dit nieuwe besluit er nog altijd van uitgaat dat het aantal inwonerequivalenten moet worden berekend aan de hand van analyses en dit voor alle ondernemingen, zowel grote als kleine (d.w.z. ondernemingen met een verontreinigende belasting vanaf 7 eenheden).

Wel kan de vervuiling tot 31 december 1985 eveneens worden berekend aan de hand van omzettingsscoëfficiënten, die per sektor in de bijlage van dat besluit zijn vastgesteld en betrekking hebben op het productiecijfer of op de tewerkstellingsgraad.

Hierbij dient opgemerkt dat het gebruik van de coëfficiëntentabel fakultatief is.

De onderneming heeft gedurende de overgangperiode steeds het recht analyses te vragen op voorwaarde dat ze hiervoor de nodige werken uitvoert, namelijk een meetput bouwt die voldoet aan welbepaalde technische eisen, opgelegd in de lozingsvergunning.

Dit komt erop neer dat een soort van beroepsprocedure ingesteld wordt voor ondernemingen waarvan de vuillast *teoretisch* — dus met toepassing van omzettingcoëfficiënten — werd vastgesteld, maar in belangrijke mate afwijkt van de *werkelijke* vuillast bepaald door de analyse van het afvalwater. De ervaring heeft aangetoond dat deze afwijkingen aanzienlijk zijn voor sommige bedrijfssectoren, zoals voor de slachthuizen, groenteverwerkende bedrijven e.a.

Veel praktische moeilijkheden zullen echter al ontstaan bij het verstrijken van de overgangperiode. Het vaststellen van de vervuilingswaarde door meting van de waterkwaliteit die dan verplichtend zal zijn voor *alle* ondernemingen, is een dure en tijdrovende activiteit en deze operatie moet bovendien elk jaar opnieuw gebeuren.

Vandaar dat het veeleer wenselijk zou zijn de berekening van de verontreinigende belasting met analyses te beperken tot ondernemingen met een geraamde vuilvracht vanaf 2.000 eenheden verontreinigende belasting. In het ambtsgebied van de maatschappij van het Kustbekken zijn praktisch al deze bedrijven uitgerust met een meetput, dit ingevolge een verplichting opgelegd in de lozingsvergunning.

Voor de ondernemingen met een verontreinigende last onder de 2.000 eenheden kan best de vereenvoudigde methode worden toegepast; voor deze categorie van ondernemingen is trouwens de afwijking tussen de theoretisch berekende vuillast en de werkelijk gemeten vuillast, zeer gering of niet bestaande. Het nieuwe besluit verplicht de ondernemingen jaarlijks aangifte te doen van alle gevraagde informatie op een formulier dat door de waterzuiveringsmaatschappijen wordt uitgereikt. Hierbij is het zeer belangrijk dat de mogelijkheid wordt voorzien het aantal inwoner-equivalenten ambtshalve vast te stellen indien deze verplichting niet zou worden nagekomen.

(3) Voor de ondernemingen die *zelf* hun afvalwaters zuiveren en die voldoen aan de voorwaarden voor lozing op oppervlaktewater (d.i. naleving van strenge normen) maar nog een effluent met een al of niet belangrijke 'restvervuiling' lozen in de openbare waterlopen, bestaat geen bijdrageplicht.

Komponenten van de kosten voor beheer en werking

De beheerskosten, uitbating van pompstations en zuiveringsinstallaties en afschrijvingen op het niet-gesubsidieerde deel der investeringen zijn de voornaamste componenten van de werkingskosten en moeten in volgende zin worden opgevat:

(1) *de beheerskosten*: lonen en sociale lasten, bezoldi-

ging van beheers- en controle-organen, bureau en aanverwante kosten;

(2) *de kosten voor de technische exploitatie*: vooral het energieverbruik en de specifieke aankopen en kosten voor de bedrijfsvoering der installaties;

(3) *afschrijvingen op niet-gesubsidieerde activa*: het zijn enkel de afschrijvingen op investeringen die *niet gesubsidieerd* worden, die deel uitmaken van de werkingskosten. In de praktijk gaat het o.m. om meubilair, rollend materieel, kleine onderhouds- en herstellingswerken. De belangrijke investeringen worden voor 100% gesubsidieerd en moeten dus niet afgeschreven worden.

Berekening van het forfaitair bedrag van de bijdragen (tarief) in de werkingskosten

Het basisbedrag voor de berekening van de bijdragen (d.i. de kostprijs per eenheid verontreinigende belasting) wordt bepaald op basis van de gegevens over het vorig jaar bij middel van de formule:

$$P = \frac{\text{Totale werkingskosten}}{\text{Totale verontreinigende last}}$$

De prijs per IE wordt dus bekomen door de totale werkingskosten voor een bepaald dienstjaar te delen door het totaal aantal inwonerequivalenten van de geassocieerde provincies en ondernemingen. Dit forfaitair bedrag wordt ieder jaar opnieuw vastgesteld door de Algemene Vergadering van elke maatschappij op voorstel van de beheerraad. Voor 1984 werd het forfaitair bedrag voor de WZK vastgesteld op 154 fr/IE¹ en voor de VWZ geraamd op 120 fr/IE².

Eenheidstarief en verevening

In toepassing van artikel 5 van het Besluit van de Vlaamse Executieve tot vaststelling van de vorm van het begrotingsontwerp, het boekhoudplan en het boekhoudkundig reglement van de VWZ en de WZK van 28 juli 1983 stelt de Algemene Vergadering van elke maatschappij de *eenheidsbijdrage* in haar beheers- en werkingskosten jaarlijks vast. De bedoeling hiervan is te vermijden dat in het Vlaamse Gewest de ondernemingen een verschillend tarief zouden moeten betalen, ingevolge de werking van twee waterzuiveringsmaatschappijen.

Deze eenheidsbijdrage wordt bekomen door berekening van de breuk met in de teller de som van de werkingskosten voor elke maatschappij en in de noemer hun globale verontreinigende last. De inning aan een eenheidstarief door de maatschappijen heeft voor gevolg dat door elke maatschappij meestal meer of minder geïnd wordt dan het bedrag der bijdragen door haar individueel vastgesteld. Deze verschillen dienen te wor-

(1) De Algemene Vergadering had plaats op 9 april 1984.

(2) De Algemene Vergadering had plaats op 26 juni 1984.

dank zij de commerciële diensten van de

**Generale
Bankmaatschappij nv**

is U thuis op alle wereldmarkten

STROBBE DRUKT FORMULIEREN EN COMPUTERPAPIER

VOOR *van home computer
via tekstverwerker tot laser printer*
IEDEREEN

Drukkerij Strobbe pvba · Kasteelstraat 1 · 8700 Izegem · Tel. (051) 30 39 14 · Telex 81.427
De Papierloods · Sint-Annaplein 7 · 9000 Gent · Tel. (091) 25 41 63

den bijgepast via een verevening tussen de maatschappijen, uiterlijk op 30 juni van het lopende jaar. Voor 1984 werd het bedrag van deze eenheidsbijdrage geraamd op 121 fr per inwoner-equivalent³.

Besluit

De aangekondigde beslissing om tot de inning van de bijdrage van de industrie over te gaan komt overeen met het in de wet opgenomen grondbeginsel: 'de vervuiler betaalt'.

Dit principe zal voortaan voor alle vervuilers gelden, dus zowel voor de industrie als voor de bevolking die reeds geruime tijd betaalt door toepassing van een provinciale milieubelasting.

Nu niet meer kan worden gerekend op terugvorderbare voorschotten met betrekking tot de werkingskosten, zijn de waterzuiveringsmaatschappijen in belangrijke mate aangewezen op de industriële bijdragen om hun beleid verder uit te bouwen.

De grote hoop is gesteld op de ondernemingen die onder deze financiële druk zullen trachten de vervuilingswaarde van hun afvalwater te verlagen door aanpassing van het productieproces en mogelijk zelfs door ontwikkeling van nieuwe voor het milieu minder schadelijke produktietechnieken. Het is duidelijk dat de industriële ondernemingen dienen inspraak te hebben in het beheer van de waterzuiveringsmaatschappijen aangezien ze bijdragen in de werkingskosten ervan.

Sedert kort wordt nu ook in de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij deze participatie verwezenlijkt door de vertegenwoordiging van de representatieve werkgeversorganisaties in de Raad van Beheer.

(3) Hierbij dient opgemerkt dat het bedrag slechts als raming geldt. Het is pas na de algemene vergadering van de VWZ dat dit bedrag definitief zal kunnen vastgesteld worden.

Prijsverhoging aan de Belgische Kust blijft binnen de perken

Gezien het belang van het prijselement in het vakantiebeslissingsproces van de toerist, volgt het Westvlaams Economisch Studiebureau (WES) van nabij de prijsontwikkeling aan de Belgische Kust en in enkele belangrijke buitenlandse vakantiebestemmingen.

Voor de Belgische Kust werd de prijsevolutie nagegaan voor de belangrijkste logiesvormen, namelijk de huurwoningen en de hotels. Later op het jaar zal door het WES een volledig toeristisch prijsindexcijfer voor de Belgische Kust worden gepubliceerd. Voor de buitenlandse vakantiebestemmingen werden vooral de prijzen opgevolgd van een aantal identieke touroperator-produkten. Het betreft hoofdzakelijk pakketten waarbij een verblijf van twee weken in het hoogseizoen wordt aangeboden in een hotel, huurwoning of club.

Uit een steekproef van 779 huurwoningen verdeeld

over 26 verhuurkantoren, is gebleken dat de huur van een appartement of villa aan de Belgische Kust gedurende het hoogseizoen gemiddeld 6,6% duurder geworden is in vergelijking met 1983.

De prijsevolutie in de kusthotels werd afgeleid uit 249 waarnemingen van de prijs van een tweepersoonskamer met ontbijt of vol pension in het hoogseizoen. De gemiddelde prijsstijging tussen 1983 en 1984 bedroeg hier eveneens bij 6,6%.

In vergelijking met de periode 1982-83 werd dit jaar een kleinere prijsverhoging doorgevoerd aan de Kust. Toen nam de prijs van de huurwoningen en hotels toe met respectievelijk 8,2% en 8,9%. Voor de laatste twee jaren komt dit neer op een globale prijsstijging met respectievelijk 15,3% en 16,1%.

Bij het nagaan van de prijsontwikkeling voor de buitenlandse vakantiebestemmingen dient een onderscheid gemaakt te worden tussen de georganiseerde en individuele reizen.

Wat betreft de georganiseerde reizen, werd voor 11 touroperators de prijsevolutie nagegaan op 10 bestemmingen. Het gaat over in totaal 2.352 individuele waarnemingen.

Uit de onderstaande tabel kan men besluiten dat de pakketreizen naar de meeste buitenlandse bestemmingen slechts in een beperkte mate in prijs toegenomen zijn. Alleen deze naar Italië, Oostenrijk, Tunesië en Marokko zijn het laatste jaar sterker in prijs gestegen dan de Belgische Kust.

Over de laatste twee jaren gezien, kan de prijsevolutie aan de Belgische Kust de vergelijking met de meeste buitenlandse touroperatorpakketten wel doorstaan. Alleen in Spanje en Griekenland was er een kleinere prijsstijging dan aan de Kust.

Bestemming	Prijsevolutie 1983-84	Prijsevolutie 1982-84
Frankrijk	+ 1,1%	+ 15,0%
Spanje	+ 2,1%	+ 10,0%
Italië	+ 13,3%	+ 32,7%
Oostenrijk	+ 8,1%	+ 29,0%
West-Duitsland	+ 4,6%	n.b.
Zwitserland	+ 6,2%	+ 28,5%
Griekenland	- 1,6%	+ 4,8%
Joegoslavië	+ 2,9%	+ 17,1%
Tunesië	+ 8,0%	+ 17,2%
Marokko	+ 9,1%	n.b.

Wat betreft de individuele reizen, kan de prijsontwikkeling in de diverse landen benaderd worden langs inflatie- en wisselkoerseffekten. Hierbij gaan we uit van de veronderstelling dat het prijspeil in de toeristische sektor overal evenredig stijgt met het algemeen prijsniveau.

Vertrekkend van de stijgingspercentages in de volgende tabel kan men vaststellen dat de prijsverhoging aan de Belgische Kust in de meeste gevallen lager ligt

dan het gekombineerd inflatie- en wisselkoerseffect in de onderzochte landen. Uitzonderingen zijn Joegoslavië en Marokko waar het voor de Belgische toerist in absolute bedragen goedkoper geworden is dan één jaar geleden.

Bestemming	Inflatie-effekt januari 1983- januari 1984	Wisselkoers- effect 30 maart 1983 28 maart 1984	Gekumuleerd inflatie- en wisselkoers- effect 1983-1984
Frankrijk	+ 9,4%	+ 2,1%	+ 11,7%
Spanje	+ 12,1%	+ 3,1%	+ 15,6%
Italië	+ 14,7%	0,0%	+ 14,7%
Oostenrijk	+ 3,3%	+ 4,9%	+ 8,4%
West-Duitsland	+ 3,0%	+ 4,9%	+ 8,0%
Zwitserland	+ 3,0%	+ 8,4%	+ 11,7%
Griekenland	+ 20,5%	- 8,2%	+ 10,6%
Joegoslavië	+ 38,0%	- 30,8%	- 4,5%
Tunesië	+ 9,0%	+ 4,1%	+ 13,5%
Marokko	+ 7,0%	- 7,6%	- 1,1%

Samenvattend kan men besluiten dat een hotelkamer en huurappartement of villa aan de Belgische Kust 6,6% duurder geworden zijn tussen 1983 en 1984. Vergeleken met de toename van het indexcijfer van de consumptieprijzen in België, dat 7,1% bedroeg in de periode maart 1983-maart 1984, kan men gewagen van een in de lijn liggende prijsverhoging.

In vergelijking met de aangeboden touroperatorprodukten op de belangrijkste buitenlandse bestemmingen, is de prijsaanpassing aan de Belgische Kust meestal groter. Ten aanzien van de niet-forfait reizen kan evenwel vastgesteld worden dat de prijsverhoging aan de Belgische Kust doorgaans lager ligt dan het gekumuleerd inflatie- en wisselkoerseffect voor de belangrijkste buitenlandse bestemmingen.

De WITAB in 1983

In opdracht van de aangesloten gemeenten was de WITAB in 1983 zeer actief bij de voorbereiding van stads- en dorps herwaarderingsoperaties.

Aldus werd de erkenning door de Vlaamse Executieve bekomen van de herwaarderingsgebieden Menen-De Barakken (eerste in West-Vlaanderen) en Menen-Centrum en werden dossiers ingediend met het oog op erkenning voor de herwaarderingsgebieden Veurne-Handboogwijk, Veurne-Avekapelle, Roeselare-Kattenstraat en Roeselare-Hof van 't Henneken.

De herwaardering van gemeenten en steden heeft eveneens en niet in het minst betrekking op het openbaar domein: straten en pleinen kunnen rustiger, aangenamer en veiliger worden ingericht.

In grotere entiteiten is een verkeersstudie vaak noodzakelijk om inzicht te bekomen in de mogelijk-

heden tot herinrichting.

In 1983 was de WITAB betrokken bij een *verkeersstudie* te Veurne en te Tiel en werden kleinere studies verricht voor en adviezen verleend aan diverse gemeenten. De konkrete verkeersstudies gebeurden meestal in directe samenwerking met de betrokken gemeentelijke overheden.

Een belangrijke taak blijft de WITAB vervullen inzake de opmaak van bijzondere plannen van aanleg, structuurstudies, verkavelingsplannen en onteigeningsplannen in haar hoedanigheid van *stedebouwkundige van de gemeenten*.

Deze taak impliceert eveneens de begeleiding van de gemeentebesturen bij de behandeling van bouw- en verkavelingsaanvragen, het overleg met de bevoegde besturen, de bouwmaatschappijen enz.

Op vraag van een private firma werd een voorstudie gemaakt inzake tracékeuze voor de aanleg van een waterstofgaspijpleiding die twee aanmaakbedrijven van waterstofgas verbindt en die zal instaan voor de toelevering aan diverse bedrijven en industriezones in de provincie.

Tevens is de WITAB opgetreden als coördinator tussen alle betrokken besturen en belanghebbende organisaties.

Inzake *sportinfrastructuur* werd de sporthal van Dentergem te Markegem definitief opgeleverd. Aan de aanleg van buiten-sportakkommodaties wordt verder gewerkt.

In de sporthal van Ieper werden sportvloeren aangelegd en worden de aankoop van scheidingswanden en tribunes voorbereid. Met een nieuw project werd van wal gestoken te Wielsbeke, waar in de deelgemeente Ooigem een sporthal gebouwd zal worden. Door het gemeentebestuur van Zedelgem werd de opdracht gegeven tot het ontwerp van een sporthal te Veldegem.

Op het vlak van de *gemeenschapsvoorzieningen* werd het ontmoetingscentrum Hondiuspark te Dentergem definitief opgeleverd. In de Heuvellandse deelgemeente Westouter werd gestart met de bouw van een dorps huis. Van het gemeentehuis te Wingene werd de eerste faze in 1983 kwasi volledig afgewerkt. De tweede faze kon gestart worden, nadat het oude gemeentehuis was afgebroken.

In het verlopen werkjaar bleef de WITAB inzake *milieusanering* actief in haar begeleidende taak bij de verschillende interkommunales voor vuilverwijdering en -verwerking in West-Vlaanderen. Deze taak bevindt zich zowel op technisch, administratief als boekhoudkundig-financieel vlak.

Inzake *verblijfsrecreatie* tenslotte werd de kampeerzone Harendijke te De Haan, met een oppervlakte van ongeveer 30 ha, volledig ontworpen door de WITAB, met aanleg van de hoofdinfrastructuur. De laatste hectaren werden in 1983 verkocht zodat deze zone nu volledig uitverkocht is. De zone voor verblijfsrecreatie te Koksijde (Oostduinkerke) wordt verder uitgebouwd. De WITAB verkocht er in 1983 ongeveer 9 ha. Er blijven nog 14 ha ter beschikking.

Het Brugs Bedrijvencentrum komt op het Waggelwater

Op donderdag 14 juni 1984 werd te Brugge, op initiatief van de GOM - West-Vlaanderen, het Bedrijvencentrum Regio Brugge nv opgericht. Naast de GOM - West-Vlaanderen participeren volgende ondernemingen in de nieuwe vennootschap: Ebes nv, Groep Almany-Kredietbank, de NIM nv, Philips nv en M.C. Watteeuw nv. De Kredietbank groep Brugge verleent haar aktieve steun aan dit projekt.

In haar eerste vergadering besliste de Raad van Bestuur de heer A. Watteeuw, Voorzitter van M.C. Watteeuw nv te benoemen tot Voorzitter en de heer C. Van Avermaet, Directeur van Ebes nv, tot Ondervoorzitter. Tevens werd beslist een representatief gebouwencomplex op het Brugse industrieterrein Waggelwater aan te kopen om het Bedrijvencentrum onder te brengen. Alles laat voorzien dat de eerste bedrijven rond oktober/november van dit jaar hun intrek in het Bedrijvencentrum kunnen nemen.

Het Bedrijvencentrum in Brugge is, na de succesvolle realisatie in het Kortrijkse, het tweede soortgelijke initiatief van de GOM - West-Vlaanderen en meteen het tweede in zijn genre in ons land.

Het initiatief is gebaseerd op twee basisgedachten. Primo: vele jonge mensen hebben ideeën. De risicomvang door de vele onbekenden eigen aan het ondernemen doen vele jongeren aarzelen om de stap naar het ondernemerschap te zetten. Secundo: er schuilen in het profiel van een jonge ondernemer een aantal kenmerken die veelal aan de basis liggen van een vermogensverlies. De jonge ondernemer bezit durf en fantasie doch hij legt veelal teveel de nadruk op de technische kennis en kunde en verwaarloost financiële en marktaspekten. De jonge ondernemer kan door zijn technisch enthousiasme ook niet altijd de nodige discipline opbrengen. Daarenboven begaat hij veelal de fout te veel middelen te stoppen in de huisvesting. De formule van het Bedrijvencentrum moet de oorzaken van een vermogensverlies zoveel mogelijk verminderen.

De bedoeling van het genomen initiatief is beginnende ondernemers te helpen starten en hun creativiteit gemakkelijker tot resultaten te brengen. Konkreet wordt gezocht naar nieuwe initiatieven inzake kleinschalige en meestal op innovatie gerichte bedrijven. Het is hierbij de bedoeling het start risico te beperken.

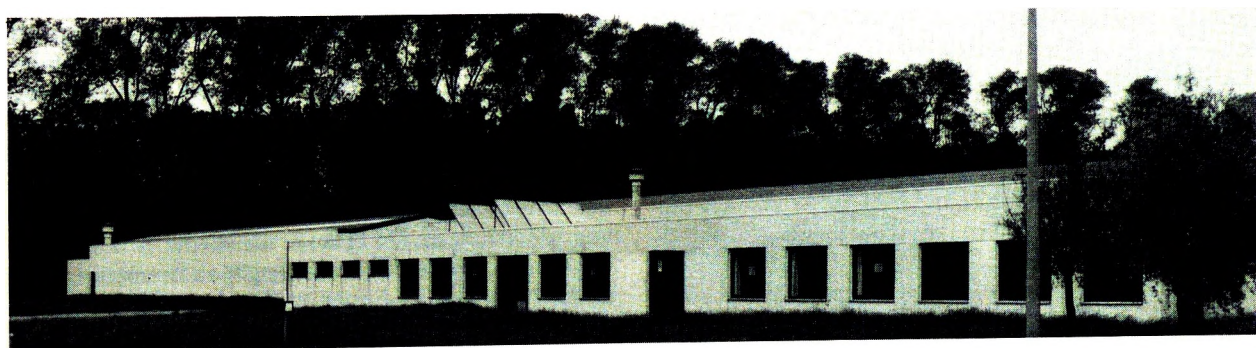
Konkreet houdt een Bedrijvencentrum voor startende ondernemers drie belangrijke voordelen in. In de eerste plaats wordt een aangepaste bedrijfsruimte aangeboden tegen aangepaste huurvoorwaarden. In de tweede plaats worden de startkosten gedrukt door het organiseren van gemeenschappelijke diensten (bijvoorbeeld telex, telefooncentrale, sekretariaat, vergaderplaats, enz.). Het derde en belangrijkste voordeel is de begeleiding van de startende ondernemers in de beginfase. Deze begeleiding, via een directeur van het centrum, kan op vele aspecten betrekking hebben, zoals het algemeen beleid van het bedrijf, de financieringsaspecten, het voldoen aan wettelijke eisen, het opzetten van het produktie-, inkoop- of verkoopapparaat, de personeelswerving, het kiezen van gespecialiseerde adviseurs, het verwijzen naar derden voor specifieke problemen (technische, fiskale en andere). Door deze direkte begeleiding, waarbij het bedrijf uiteraard autonoom blijft, wordt de startende ondernemer door de moeilijkste eerste jaren gelooft met de bedoeling het aantal initiatieven zoveel mogelijk te doen slagen.

Het Bedrijvencentrum wordt gehuisvest op het industrieterrein Waggelwater te Brugge in een modern gebouw waar aan een vijftiengigtal bedrijven bedrijfsruimten vanaf 50 m² aangeboden worden. De opvatting van het gebouw is van die aard dat aan elk bedrijf een eigen identiteit gewaarborgd wordt. De unieke ligging nabij de expressweg en de stadskern maakt het tot een ideale startplaats voor een nieuwe bedrijfsactiviteit.

Ten einde het projekt zo snel mogelijk operationeel te maken zullen in de komende weken intensieve kontakten worden gelegd met de verschillende organisaties die bij de begeleiding van startende bedrijven betrokken zijn. Door een nauwe samenwerking van deze instellingen en organisaties met het Bedrijvencentrum Regio Brugge nv wordt een noodzakelijke extrasteun verleend aan het initiatief.

De initiatiefnemers hopen dat uit het Bedrijvencentrum volwassen zelfstandige bedrijven groeien. Op deze wijze wordt de werkgelegenheid op een direkte wijze ondersteund.

Alle inlichtingen over dit initiatief kunnen bekomen worden bij de heren P. Coucke (Kredietbank nv, Krom Genthof 6, 8000 Brugge, tel. 050/33.99.77) en dr. iuris J. Callens (GOM - West-Vlaanderen, Baron Ruzetlaan 33, 8320 Brugge, tel. 050/35.81.31).

Provinciaal Huisvestingsbeleid West-Vlaanderen 1984

Volgende tegemoetkomingen worden door de Provincie West-Vlaanderen verstrekt inzake huisvesting en watervoorziening:

1. Huisvesting

Een wederhuisvestingspremie: voor ongezond wonen en voor gehandicapten bij het betrekken van een gezonde of aangepaste woning (20.000 fr.).

Een verbeteringspremie: voor het verbeteren van ongezonde verbeterbare woningen en voor het geschikt maken van onaangepaste woningen voor gehandicapten (maximum 40.000 fr.). Er is mogelijkheid tot het bekomen van een bijkomende premie van 15.000 fr. voor isolatie en 5.000 fr. voor badkamer of doucheruimte.

Een bouwpremie: voor het oprichten van een nieuwe gezonde woning ter vervanging van een ongezonde onverbeterbare woning (40.000 fr.). Er is mogelijkheid tot het bekomen van een bijkomende premie van 15.000 fr. voor isolatie en 5.000 fr. voor badkamer of doucheruimte.

Een aanvullende lening van maximum 250.000 fr. tegen een variabele intrestvoet over ten hoogste 20 jaar voor het bouwen en/of aankopen van een woning.

Een lening van maximum 500.000 fr. over ten hoogste 20 jaar tegen een variabele intrestvoet voor het verbeteren van een verbeterbare woning.

Een lening van maximum 250.000 fr. tegen een variabele intrestvoet over maximum 5 jaar, voor het aankopen van bouwgrond, bestemd voor het oprichten van een ééngezinswoning.

In dit verband wordt er nog op gewezen dat de Bestendige Deputatie beslist heeft om de rentevoet van de leningen voor het jaar 1984 op 8,50% te handhaven. Inzake de toekenning van één der voorgaande premies of van de bouwgrondlening werd het inkomstenmaximum voor aanvragen, ingediend in het dienstjaar 1984, vastgesteld op 742.100 fr.; het inkomen van 1982 geldt voor de aanvragen ingekomen in 1984. Dit bedrag kan worden verhoogd met 49.500 fr. per persoon ten laste.

2. Watervoorziening

Een premie van maximum 30.000 fr. voor de aansluiting op de waterdistributie van woningen, nijverheids-, land- en tuinbouwuitbatingen, gelegen op méér dan 50 m van de openbare waterleiding.

Een premie van maximum 25.000 fr. voor het aanleggen van een eigen waterbevoorradingsinstallatie wanneer aansluiting op het openbaar waterdistributienet niet mogelijk is.

Nadere inlichtingen en aanvraagformulieren kunnen worden bekomen bij het Provinciebestuur van West-Vlaanderen, Provinciaal Administratief Centrum, Domein Boeverbos, 7e Afdeling, Koning Leopold III-laan 41 te 8200 Brugge 2. Tel. 050/31.29.01.

GOM - West-Vlaanderen dringt aan op meer kredieten inzake zeewering

Het Directiecomité van de GOM - West-Vlaanderen besprak in zitting van 10 april 1984 het probleem van de kustverdediging en drukte zijn bezorgdheid uit ten aanzien van de onvoldoende kredieten die ter beschikking worden gesteld.

Begin 1980 werd door de GOM - West-Vlaanderen, in samenspraak met het Bestuur der Waterwegen, Dienst der Kust, een diepgaande analyse gewijd aan deze problematiek. Het besluit was dat voor de kustverdediging tussen De Panne en Zeebrugge er jaarlijks gemiddeld ongeveer 440 miljoen fr. beschikbaar zou moeten gesteld worden; de kustverdediging ter hoogte van Zeebrugge en Knokke-Heist is opgenomen in het programma voor de haven van Zeebrugge (en voorziet thans in zandopspuitingen uit te voeren na 1985).

In februari 1980 werd bij de toenmalige Minister van Openbare Werken tussengekomen opdat dit programma tot uitvoering zou worden gebracht. In 1980 bedroeg het totaal van de vastgelegde kredieten 488 miljoen fr., waarvan circa 317 miljoen fr. voor strandverbetering ter hoogte van De Haan (2de faze) en 71 miljoen fr. voor strandverbetering voor het militair domein te Lombardsijde.

In oktober 1980 en in februari 1981 werd opnieuw aangedrongen om voldoende kredieten vast te leggen. Hetzelfde gebeurde in januari 1982 en in januari 1984.

De GOM - West-Vlaanderen stelt vast dat tijdens de jaren 1981-83 gemiddeld per jaar slechts 123 miljoen fr. op de begrotingen werd voorzien en dat bovendien hiervan minder dan de helft effectief in vastgelegde kredieten werd omgezet (gemiddeld 54 mln fr. per jaar).

De kustverdediging is niet enkel noodzakelijk ten behoeve van de veiligheid van de kustbewoners en het achterliggende gebied, maar heeft ook reële betekenis voor de toeristische sektor, bijzonderste bron van werkgelegenheid in de kustzone.

De GOM - West-Vlaanderen is dan ook tussengekomen bij de regering opdat de vereiste kredieten in voldoende mate zouden worden voorzien en effectief vastgelegd.

De GOM - West-Vlaanderen erkent dat de resultaten van de in de begroting 1984 opgenomen en nog niet toegekende studie over de kustevolutie, in de half lange en langere periode bepalend zullen zijn voor de in de toekomst uit te voeren werken met een maximum aan efficiëntie. Het op de begroting van 1984 voorziene bedrag van 205 miljoen fr. is echter onvoldoende. Onbetwistbaar is dat een aantal werken een dringende uitvoering vragen en onmiddellijk of op korte termijn kunnen uitgevoerd worden, zoals: de beveiliging van de oude Oostendse stadskern, de strandverbetering tussen Westende en Lombardsijde en voor de badplaats De Haan; het herstel van zeedijkbevoelingen; de beplantingen in duinen en het herstel van zeedijkglooiingen en strandhoofden.

Scholing en bijscholing van havenarbeiders

Eén van de bijzondere aandachtspunten van de GOM - West-Vlaanderen is het maximaal benutten van de expansiemogelijkheden van de haven van Zeebrugge. Een uitermate belangrijk aspect in deze tijd van hoge werkloosheid is het verzekeren van een adekwate arbeidsvoorziening, niet in het minst op het kwalitatieve vlak.

Door de GOM - West-Vlaanderen werd in de voorbije maanden dan ook coördinerend en stimulerend opgetreden ten behoeve van opleiding en bijscholing van havenarbeiders.

Op 14 mei 1984 is thans te Zeebrugge een centrum voor de opleiding van havenarbeiders en dokchauffeurs in de haven van Zeebrugge van start gegaan. De aanvraag werd door het Subregionaal Tewerkstellingscomité Brugge-Oostende in zitting van 12 maart 1984 gunstig geadviseerd en het Beheerscomité van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening nam in zitting van 5 april 1984 een gunstige beslissing.

Er is goedkeuring verleend voor de opleiding van 100 nieuw aan te werven havenarbeiders die een algemene vorming tot havenarbeider zullen krijgen; de selectieproeven en het medisch onderzoek waren voordien uitgevoerd onder werkzoekenden en personen die reeds in de haven waren tewerkgesteld als losse havenarbeiders. Na de cursus, die heel wat praktijk inhoudt in de haventechnieken, kunnen deze arbeiders als erkende havenarbeiders tewerkgesteld worden. 10 cycli worden voorzien van 10 personen, telkens over 12 dagen.

Tevens is goedkeuring verleend voor de opleiding van 36 dokchauffeurs hoofdzakelijk te rekruteren onder de reeds erkende havenarbeiders. Deze cursus van dokchauffeurs (vorklift- en tugmasterchauffeur) loopt over 10 dagen en er worden 6 cycli voorzien van 6 personen. Gelet op de dringende behoefte aan dokchauffeurs te Zeebrugge werd op 14 mei 1984 gestart met een eerste groep van 6 personen, onmiddellijk gevolgd door een tweede cyclus.

Dit centrum voor havenarbeiders is een interessant voorbeeld van een samenwerkingsverband, waardoor op korte termijn een oplossing kon gevonden worden voor een toch eerder complexe problematiek. De verantwoordelijkheid voor en de controle op de opleidingen berust bij de Subregionale Tewerkstellingsdienst van de RVA te Brugge. De technische organisatie van de cursussen is toevertrouwd aan het Maria-Duinstituut te Zeebrugge, in samenspraak met het Compensatiefonds voor Bestaanszekerheid voor de haven van Zeebrugge. Een leraar van het Maria-Duinstituut werd voor een jaar gedetacheerd naar het opleidingscentrum. Er wordt tevens een beroep gedaan op praktijk-instructeurs die door bedrijven werkzaam in de haven van Zeebrugge worden ter beschikking gesteld.

Verwacht wordt dat na het beëindigen van voormelde cursussen nogmaals een 100-tal nog niet erkende havenarbeiders de cursus 'algemene opleiding' zullen krijgen en dat een reeks specialisatiecursussen zullen

worden ingericht zoals kraanman, markeerder, kuiper, foreman.

Spillier Truck Center geopend

Begin april werd te Torhout het nieuw Spillier Truck Center (MAN-VW Truck Center voor West-Vlaanderen) geopend. Gedurende meerdere opendeurdagen werden er een paar bedrijfsfilms getoond, terwijl de nieuwe service-garage voor de bezoekers openstond. Aan alle aanwezigen werden de tien krachtlijnen van de firma toegelicht.

De firma biedt een volledig gamma bedrijfswagens aan, van 5,5 tot 40 ton, met 24-uren service in het bedrijf en buiten, op de weg. Ook de laadmogelijkheden binnen deze gamma wagens zijn zeer groot.

Financieel interessant is de totaalaanbieding, ingegrepen trekkers en opleggers, vrachtwagens met aangepaste laadbakken, bouwkransen, enz. die door de firma wordt toegepast.

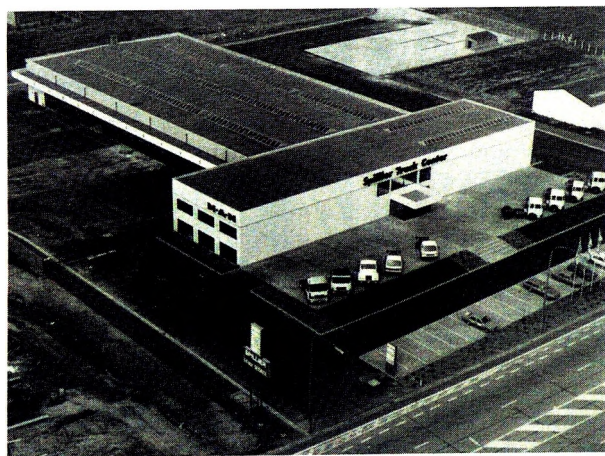
Het magazijn te Torhout omvat een complete gamma wisselstukken, ook van andere merken, met een 24-uren leveringsservice.

De garage zelf is uitgerust met tal van zeer vooruitstrevende apparaten, die al dan niet door de klanten zelf kunnen worden gebruikt in een speciaal uitgebouwde selfservice.

Daarnaast beschikt Spillier over een eigen verhuuringsstelsel, een tweedehandsaanbod en tenslotte over trainingsprogramma's voor chauffeurs en technici.

De bebouwde oppervlakte bedraagt 3.144 m² op een totale bedrijfsoppervlakte van 14.400 m². De werkplaats beslaat 2.130 m², de magazijnruimte 405 m² (met uitbreidingsmogelijkheid tot 1.215 m²). De werkplaats heeft 6 ingezonken werkkuilen, 1 doorsmeerput, 1 teststraat/smeerput, 28 gelijkvloerse werkposten (waarvan 7 voor self-service), 25 elektrisch-bediende poorten en 2 elektrisch-bediende buitenhekkens.

Een centrale, spitsvondig opgestelde, bedieningspost stelt het Center in staat alle werkzaamheden zeer nauwkeurig te volgen, met een minimum tijdverlies voor arbeiders en klanten.

Houdmont- Vanherpe & Pt pvba

Verzekeringsmakelaars

In dienst van U die zekerheid wenst op een vlak waar de techniciteit en complexiteit met de dag groter worden. Mede door onze onafhankelijke positie kunnen wij steeds de voor U voordeligste voorwaarden selecteren.

Alle verzekeringen met afzonderlijke dienst industriële risico's.

Raadpleeg ons ook voor vrijblijvend advies inzake hypothecaire leningen.

Pres. Rooseveltplein 2, bus 2
8500 Kortrijk, tel. (056) 22 08 72

S & SS

Shipping- & Signalling Services nv

Scheepsrapportage Brugge/Zeebrugge -
Vlissingen - Antwerpen
Uitgevers 'Scheepvaartbulletijn' en
'Havenagenda'
Meteodienst & VHF-informatie, enz.

Minister Beernaertstraat 11
B-8380 Brugge 5 (Zeebrugge)

Tel. Signal. dept.: (050) 54 40 26 (10 l.)

Administratie: (050) 54 52 15

Direktie: (050) 54 67 56

Telex: 82039

de ASLK biedt u een complete bankservice

ALGEMENE SPAAR- EN LIJFRENTKAS

PROVINCIALE ZETEL

Dijver 7, 8000 BRUGGE - Tel. 34 04 11

Scap breidt uit

De firma Scap nv te Oostende heeft haar afdelingen met een belangrijke afdeling uitgebreid. De Rederskoöperatieve Scap werd 36 jaar geleden gesticht. Zij beschikte reeds over diverse afdelingen in verband met de uitrusting en de bevoorrading in brandstof, visserijmateriaal enz. voor vissersvaartuigen. Dit gebeurde door haar afdelingen scheepsbevoorrading, mechaniek, elektriciteit en koeling. Thans vervolledigt een nieuwe afdeling scheepsbouw dit geheel.

Op 5 mei werd een scheepshelling in gebruik genomen te Oostende, waardoor Scap vissersschepen kan bouwen vanaf de kiel, in tegenstelling met de vroegere situatie, waarbij alleen aan de afbouw van elders gebouwde casco's werd gedaan.

De ingebruikneming ging meteen gepaard met de kiellegging van de bokkentreiler 0.333 *Marco* van de rederij Martinsen-Coussaert. Dit wordt tevens het 41e schip dat door Scap wordt afgebouwd sinds zijn bestaan.

In 1983 verwezenlijkte Scap een zakencijfer van 330 miljoen fr. en er waren door het werkhuis 1.073 herstellingsopdrachten uitgevoerd. In mei waren er voor 250 miljoen fr. orders voor nieuwbouw van vissersvaartuigen van verscheidene types vastgelegd. Voor 1984 wordt een zakencijfer van 500 miljoen fr. vooropgesteld. De tewerkstelling van 60 personen is ook voor minstens twee jaar gegarandeerd.

Energievoorziening

De jaarverslagen van de drie verenigingen voor distributie van energie die in West-Vlaanderen werkzaam zijn geven ieder jaar de kans een soort energiebalans op te maken voor gas- en elektriciteitsverbruik en de evolutie inzake televisiedistributie te volgen.

WVEM

De WVEM bestaat juist 60 jaar. De oprichtingsperiode startte in 1921 in de provincieraad van West-Vlaanderen, om opgericht te worden op 7 april 1924 te Diksmuide. In termen van vóór de fusie zijn er 84 gemeenten aangesloten; nu bedraagt het aantal aangesloten gemeenten of deelgemeenten 29. Voor de elektriciteitsverdeling betreft het 28 gemeenten, voor de gasbedeling 10 en voor de kabeltelevisie 25.

De WVEM vormt samen met de EGW (Gent), Socolic (Luik), de NIM, de gemeente Seraing en de VEM de Samenwerkende vennootschap voor produktie van elektriciteit (SPE).

Bij de WVEM is er ook een verbruikersvereniging werkzaam; deze telt 15.818 leden-gezinnen.

De WVEM telt 250 tewerkgestelden. Het kapitaal bedraagt 489 miljoen fr., zijnde 317 miljoen van de gemeenten, 52 miljoen van de provincie en 120 miljoen van de verbruikersvereniging.

Het *elektriciteitsverbruik* bij de 29 aangesloten gemeenten steeg van 1982 tot 1983 met 9,18%, zijnde 12,05% in hoogspanning en 7,23% in laagspanning.

In hoogspanning werden er 199 miljoen kWh verkocht in 1983 ten opzichte van 178 miljoen in 1982; in laagspanning steeg de verkoop van 262 miljoen kWh naar 281 kWh in dezelfde periode.

De 10 gemeenten die inzake *gasdistributie* zijn aangesloten, verbruikten 16,36% méér gas in 1983 dan in 1982. Het huishoudelijk verbruik steeg van 1,2 miljoen GJ naar 1,3 miljoen GJ (+12,76%); de nijverheid gebruikte 0,4 miljoen GJ in 1982 en 0,5 miljoen GJ in 1983 (+26,24%). In 1983 werden 15,8 km leidingen aangelegd, tegenover 77 km in 1982.

De *kabeltelevisie* kende een aangroei van 2,6%, van 57.433 aangesloten gebouwen in 1982 naar 58.947 in 1983. Er werden 31,7 miljoen fr. geïnvesteerd en 42,5 km leidingen bijgelegd.

Gaselwest

De verbruikscijfers voor *elektriciteit* liggen in 1983 duidelijk hoger dan het vorig jaar: in hoogspanningen was er een stijging met meer dan 6% en in laagspanning met 3,7%.

In beide Vlaanderen samen was er een verbruik van 1.247% GWh tegenover 1.172 GWh in 1982 in hoogspanning. In laagspanning steeg het verbruik van 1.100 GWh naar 1.141 GWh in 1983. Daarvan gingen er 562 GWh naar residentieel verbruik, 324 GWh naar professioneel verbruik en 139 GWh naar uitsluitend nachtverbruik. De rest werd verbruikt door openbare besturen en openbare verlichting (75 GWh).

De investeringen liepen op van 689 miljoen fr. in 1982 naar 732 in 1983.

Het *gasverbruik* is voor beide provincies samen gestegen met 2%, van 14.271 MJ in 1982 naar 14.551 MJ in 1983. Deze trend volgt de Belgische trend, met een stijging van 5%, op een afstand. De grootste stijging ligt bij de industriële klanten, waar bv. textiel en voeding een aanzienlijke stijging kennen; de openbare diensten tonen een gebruiksdaling terwijl de huishoudelijke klanten een gestabiliseerd verbruik kennen.

De investeringen inzake gas, verminderden van 598 miljoen fr. in 1982 naar 488 in 1983, vooral dan ten behoeve van de huishoudelijke klanten.

De aansluitingen inzake teledistributie stegen met 3%, van 185.721 abonnees in 1982 naar 194.965 abonnees in 1983. Van het totaal aantal woningen in het werkingsgebied van Gaselwest (gelegen in Oost- en West-Vlaanderen) zijn er 94% aansluitbaar op het teledistributienet; daarvan zijn er 77% effectief aangesloten. De investeringen daalden van 185 miljoen fr. in 1982 naar 131 miljoen fr. in 1983.

IMEWO

Het totaal *elektriciteitsverbruik* in West-Vlaanderen steeg met 4%, van 1.316 GWh naar 1.369 GWh. De stij-

ging in de sektor hoogspanning was 6,2% (van 278 naar 295 GWh), in de laagspanning 5,1% (van 538 naar 566 GWh) en 1,5% bij de derden verdelers (van 500 naar 508 GWh).

Het aardgasverbruik steeg in totaal met 5,9%, van 6,7 miljard MJ naar 7,1 miljard MJ. Het huishoudelijk verbruik steeg van 4,5 miljard MJ naar 4,8 miljard MJ, het niet-huishoudelijk verbruik van 1,8 miljard MJ naar 1,9 miljard MJ. Het verbruik van openbare diensten en gebouwen daalde met 0,1 miljard MJ (van 0,4 naar 0,3). Tenslotte gebruikte een nieuwe groep derde verdelers 0,06 miljard MJ in 1983.

Inzake teledistributie verzorgd door Telewest, waren er in 1983 104.122 abonnees op 136.000 aansluitbare woningen; dit betekent een penetratiegraad van 77%. Tegenover 1982 was er een aangroei van 3.145, zijnde 3%. Het totale junktie- en distributienet bedroeg 2.184 km, wat een aangroei met 43 km bedroeg in 1983; het primair net groeide aan met 2,3 km, de rest ging naar het distributienet. Er werden in 1983 bijna 63 miljoen fr. geïnvesteerd.

Twintig jaar Westvlaamse Interkommunales

Ter gelegenheid van het twintigjarig bestaan van de Westvlaamse Interkommunales WIH - WIER - WITAB hield de heer O. Vanneste, Gouverneur, de feestrede op de jaarlijkse statutaire algemene vergaderingen.

Na gelukwensen aan de twintigjarige interkommunales en aan de voorzitters, beheerders, commissarissen en het personeel, riep de gouverneur in de eerste plaats de herinnering op van de aanloop, die reeds in 1961 startte, tot de werkelijke oprichting in 1964.

Twintig jaar na deze oprichting kan met een rustig gemoed gesteld dat de interkommunales belangrijke positieve resultaten hebben behaald. Dank zij de *Westvlaamse Intercommunale voor Economische Expansie en Reconversie* (WIER) is West-Vlaanderen uitgerust geworden met een net van moderne industriegebieden, gespreid volgens een concept dat door het WES in 1960 werd uitgewerkt en waardoor concentratie van nieuwe werkgelegenheid in enkele kernen werd vermeden. Van de 1671 aangekochte en uitgeruste ha, werden circa 1000 ha verkocht. Hierdoor konden industriële initiatieven van eigen bodem en van multinationale oorsprong gelokaliseerd worden, alsmede de herlokalisatie van bedrijven plaatsgrijpen. Het industrialiseringsproces van West-Vlaanderen in de gouden zestiger jaren en ook nog in de zeventiger jaren, toen circa 55.000 arbeidsplaatsen in de industrie en 35.000 in de tertiaire sektor bijkwamen, is mede te danken aan de rol van de WIER.

Voor de toekomst wees de gouverneur op de dalende omloopsnelheid van de grondvoorraden, alsmede op de verhoogde intrestlasten. Om aan deze problematiek het hoofd te kunnen bieden, wees hij op de wenselijkheid aktiva versneld af te stoten en de eigen middelen te verhogen, waartoe de gouverneur zijn persoonlijke me-

dewerking toezegde. Hij suggereerde in dit laatste verband de oprichting van een werkgroep ad hoc.

De *Westvlaamse Intercommunale voor Huisvestingsbeleid* (WIH) had als opdracht een aandeel te verwerven in de markt van de uitgeruste bouwgronden, door verkoop aan kostprijs, hierdoor de speculatie tegen te gaan en het gehele prijsniveau te drukken. De gouverneur onderstreepte het succes van de realisaties van de WIH. In 20 jaar tijd werden 4.182 verkoopakten genoteerd en werd een bodem gelegd in de markt, die de gehele prijzenevolutie van de markt der bouwgronden heeft bepaald.

De WIH heeft zich anderzijds aangepast aan de huidige dalende vraag, waardoor haar financiële structuur geen bijzondere zorgen baart.

De toekomst van de WIH zal worden bepaald door haar taak van rekonversie, nl. stads- en gemeentekernvernieuwing, waarvoor verruimde financiële middelen noodzakelijk zullen zijn.

De *Westvlaamse Intercommunale voor Technisch Advies en Bijstand voor Ruimtelijke Ordening* (WITAB) heeft zich vooral als urbanist gemanifesteerd en heeft eveneens bijgedragen tot de uitrusting van de provincie met allerlei nutsinfrastructuur zoals zwembaden, sportthallen, toeristische zones, enz.

De gouverneur wees voor de toekomst op het gevaar van inteelt inzake ruimtelijke ordening. Hij spoorde de WITAB aan middelen in te zetten voor fundamenteel onderzoek en tot studie van de evolutie van de ruimtelijke concepten, waardoor een verzwakking van de vernieuwingsdrang moet vermeden worden, die nefast zou zijn voor de uitbouw van de provincie, waar WITAB een zeer ruim deel van de urbanisatie in handen houdt.

De gouverneur besloot zijn feestrede met een hulde aan al wie betrokken is bij de uitbouw en het functioneren van WIH, WIER en WITAB.

Bedrijfsgebouwen Bausch & Lomb werden uitgebreid

De firma Bausch & Lomb Belgium nv te Gistel vierde onlangs de uitbreiding van haar bedrijfsgebouwen met een open-deurdag.

Bausch & Lomb Belgium is een dochtermaatschappij van Bausch & Lomb Inc. te Rochester (N.Y.). Deze firma is een vooraanstaande onderneming op het gebied van optische, wetenschappelijke en veiligheidsapparatuur en van zachte kontaktlenzen.

B. & L. Belgium werd in eerste instantie, in 1972, opgericht als een assemblagebedrijf. Sinds 1982 werden daar ook ontwikkelingsactiviteiten aan toegevoegd. Haar produktiegamma bestaat voornamelijk uit: XT- en XY-recorders, plotters, spectrofotometers en meet-systemen met digitale uitlezing voor gereedschapswerktuigen. Zij is de enige producent terzake in België.

Eind 1983 werd B & L. gesplitst in Bausch & Lomb nv en Houston Instruments Belgium nv. Beiden samen

vertegenwoordigen de technische afdelingen van Analytical Products Division, Acu-Rite Division en Houston Instruments Division in Europa. De tweede en derde afdelingen hebben te Gistel hun eigen verkoopbureau voor Europa. Deze verkoopafdelingen zijn onafhankelijk van B. & L. Belgium. B. & L. Belgium voert het grootste gedeelte van haar produkten uit naar de landen van Europa, het Midden-Oosten en Afrika.

De verkopen van B. & L., die in 1981 321 miljoen fr. bedroegen, stegen in 1983 tot 618 miljoen fr. Het kapitaal bedraagt 4,5 miljoen fr. en de reserves 1981 en 1982 telkens 11,6 miljoen fr. De winst in 1982 vóór taksen bedroeg 27,6 miljoen fr., de jaren ervoor telkens ongeveer 48 miljoen fr.

De tewerkstelling bedraagt 80 personen, wat een systematische verhoging betekent van jaar tot jaar.

De WIER in 1983

Uit de belangrijke grondvoorraden, waarover de WIER beschikt en die gelegen zijn in 27 bij de vereniging aangesloten gemeenten, gespreid over 38 industrieparken, werden in het jaar 1983 voor een totale oppervlakte van 27 ha industriegronden verkocht. Hiervan werden 22 ha verkocht aan particuliere bedrijven en 4 ha aan openbare besturen.

Ten overstaan van het jaar 1982 betekent dit slechts een geringe daling, wat wijst op het blijvende dynamisme van de vooral Westvlaamse ondernemerswereld.

Teneinde de grondvoorraden optimaal verkoopbaar te stellen, werden in het jaar 1983 nog voor circa 40 mln fr. uitrustingswerken gerealiseerd. De totaaluitgaven voor 20 jaar van de door de WIER via openbare aanbesteding gegunde werken werden op 1,6 mld fr. gebracht.

Door deze omvangrijke investeringen werd praktisch de volledige grondvoorraad van de WIER van de nodige uitrusting voorzien. Voor een paar projecten slechts dienen de onteigende gronden in de nabije toekomst nog met de wegen- en riooluitrusting, alsmede met de nutsvoorzieningen uitgerust te worden.

De WIER zal op die wijze over een arsenaal van circa 500 ha uitgeruste industriegronden beschikken, waardoor de vestigingsmogelijkheden voor initiatiefnemende ondernemers veilig wordt gesteld voor de komende jaren.

De WIH in 1983

Uit het jaarverslag 1983 van de WIH blijkt dat de vereniging 337 mln fr. eigen middelen heeft en verder nog over leningen en één kredietopening beschikt bij het Gemeentekrediet van België voor de financiering van haar huisvestingsbeleid. Dit beleid omvat de aankoop van gronden voor huisvestingsdoeleinden, de uitrusting van deze gronden alsook de verkoop ervan aan restrictieve voorwaarden.

Er werden 5 ha grond aangekocht, meteen het laagste aankoopcijfer van de laatste jaren. Deze evolutie is het logisch gevolg van een beleidsvisie waarbij voorrang wordt gegeven aan de realisatie van het eigen patrimonium dat, alhoewel dalend, nog steeds 298 ha bedraagt, terwijl nieuwe aankopen selectief gebeuren.

waarom worden LVD machines overal ter wereld gekocht ?

**...omdat ze iets méér hebben
dan andere.**

lange levensduur - snelle service - technisch vooruit op hun tijd - grote nauwkeurigheid - voor iedere toepassing de juiste machine - wisselstukken onmiddellijk beschikbaar - bij elke kostenvergelijking uiteindelijk goedkoper - kortom met LVD spaart u tijd en geld!

LVD synoniem
voor plaatbewerking!

LVD Company n.v. Nijverheidslaan 2,
8630 Wevelgem-Gullegem
Tel. (056) 41 25 81 - Telex 85317

De verkoop van uitgeruste bouwgronden bedroeg in 1983 186 percelen, wat een lichte stijging betekent in vergelijking met 1982. De belangstelling nam duidelijk toe naar het einde van het jaar. Deze evolutie, samen met de ontluikende economische heropbloei, biedt gunstige perspectieven voor 1984.

Benevens de sociaal-gerichte binnenstedelijke nieuwbouwprojecten, legt de WIH zich eveneens toe op de studie en uitvoering van stads- en dorpsherwaarderingsoperaties. Voor een drietal projecten wordt terzake een grondig sociaal-economisch onderzoek naar de haalbaarheid uitgevoerd.

In de 20 jaar werking van de WIH werden ongeveer 1.000 ha grond aangekocht, 3.895 bouwkavels verkocht, 101 woningen gebouwd, ongeveer 200 ha doorverkocht aan gemeenten voor openbare bestemming en nog eens 200 ha aan erkende bouwmaatschappijen voor sociale woningbouw.

De WVT in 1983

De in 1969 opgerichte Westvlaamse Vereniging voor de Vrije Tijd - WVT heeft in 1983 vooral geijverd voor het verlenen van meer armslag aan het vrijwilligerswerk. Zij verleende een betere voorlichting van het recreatiepubliek en betrachtte opnieuw om goede, goedkope en gemakkelijk bereikbare recreatievoorzieningen te helpen creëren.

Naast het organiseren van enkele studiedagen was de WVT opnieuw actief op het gebied van de ontsluiting en toerusting van recreatiegebieden. Een bijzondere aandacht ging naar het staatsdomein Lippensgoed-Bulskampveld (dat aanleunt bij het gelijknamig provinciedomein), het bezoekerscentrum Bulskampveld, het provinciedomein Het Veld te Ardooie en het Wijnendalebos te Torhout.

Verder werd het provinciaal Ringruiterpad-deeltraject Knokke-Heist-Damme-Maldegem bewegwijzerd en werd een ruiterpad Tillegemdomein bestudeerd.

Mede dank zij de inspanningen van de WVT werden er reeds 6 afgedankte spoorlijnen door de provincie goedgekeurd voor passief-recreatieve recreatie. De WVT is met de verdere uitwerking belast.

Tenslotte was de WVT inzake landschapszorg en groenvoorziening actief op een zevental projecten.

Leiedal 1983

In 1983 was Leiedal in zijn 24ste dienstjaar.

Een essentiële taak bleef het ondersteunen van het economisch leven in het gewest Kortrijk door het aanbieden van aangepaste *vestigingsmogelijkheden*. Er werden 12 ha grond verkocht aan 10 uitbreidende en 5 nieuwe vestigingen, gespreid over 11 industrie- of artisanale zones. Daarbij lag de nadruk op de 'Textielzone' Deerlijk-Waregem, de diensten- en kantorenzone Ken-

nedypark en de Transportzone LAR, die op 1 februari 1984 operationeel werd.

Inzake *woonzones* was er een beperkte activiteit. Er werden slechts 11 bouwkavels verkocht. Een reeks andere woonzones werden wel versneld realiseerbaar gemaakt. Te Gullegem werd de laatste 'groepsbouw met inspraak' voltooid en werden de 5 resterende woningen verkocht.

Bij de afdeling *begeleiding regionale en gemeentelijke uitbouw* ging de aandacht naar de problemen van stads- en dorpsherwaarderingsproblemen en naar de heraanleg of herinrichting van wegen en openbare domeinen. Tevens bleven de te herwerken of de nieuwe bpa's een belangrijk besprekingsgegeven met de gemeenten.

Vanaf 1983 ging er veel aandacht naar de financiële situatie van Leiedal en naar de mogelijke oplossingen door herstructurering.

Axxis nv te Tielt

Te Tielt bouwt de firma Axxis nv een nieuw bedrijf op het industriepark zuid van de WIER. Het project omvat 2,5 ha grond in een eerste fase. Er is tevens een optie op de aanpalende gronden.

Op dit ogenblik wordt een nieuw bureelgebouw met aanpalende produktiehal opgetrokken, waar een totaal nieuwe extrusie/kalendreeerlijn moet komen voor het extruderen van hoogtechnische kunststofplaten. Het opstarten van deze nieuwe fabriek zal begin oktober gebeuren en het ligt in de bedoeling tegen eind 1984 volledig in produktie te kunnen gaan, met een vaste tewerkstelling van 30 personen.

In een eerste fase zal Axxis nv volle polycarbonaatplaten produceren. Dit produkt is beter gekend als onbreekbaar glas, dit is een zeer sterke technische kunststof met de transparantie van glas.

De toepassingen voor dit materiaal situeren zich vooral in de machine-industrie en in de bouwnijverheid. Het materiaal wordt momenteel geïmporteerd en het zal nu in België zelf gemaakt worden, met alle voordelen vandie, onder meer inzake de handelsbalans. Een groot gedeelte van de produktie is overigens voor de uitvoer bestemd.

De nieuwe firma is een honderd procent dochteronderneming van Erta nv. Het kapitaal van 200 miljoen fr. is volstort. Erta nv is zelf eigendom van het Nederlandse chemiebedrijf DSM. Erta nv had in 1983 een omzet van 966 miljoen fr. en een export van 55%. De tewerkstelling bedraagt 281 personen.

Erta nv heeft vier dochterondernemingen: Erta-Cestidus sa (Lyon), Erta Plastic GmbH. (Koblenz), Erta Inc (USA) en nu ook Axxis te Tielt. De gekonsolideerde omzet van de groep bedroeg 2,41 miljard fr. in 1983 en de tewerkstelling 505 personen. De activiteiten van de groep omvatten: het spuitgieten van eindprodukten, de produktie van halffabrikaten en de bewerking van deze halffabrikaten tot technische onderdelen.

veilig en voordelig sparen bij de **NATIONALE KAS VOOR BEROEPSKREDIET**

* Kasbons * Obligaties * Kapitalisatiebons * Kasbons met progressieve rentevoet

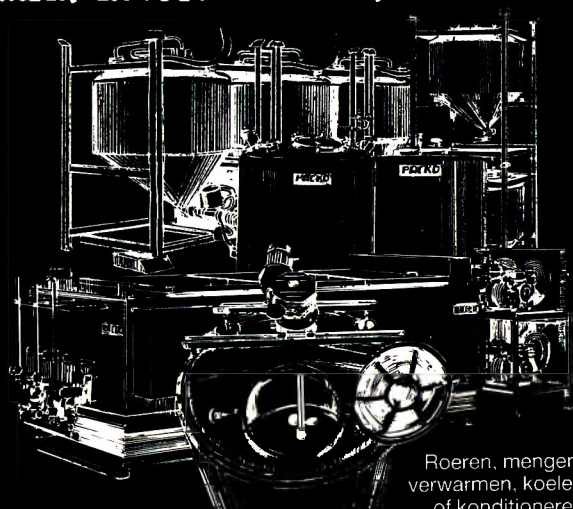
MET STAATSWAARBORG

FEDERALE KAS VOOR HET BEROEPSKREDIET cv

Koning Albertstraat 12 8500 KORTRIJK (056) 21 28 01 (5 lijnen)

PACKO

**INOX TRANSPORT-EN STOCKAGESYSTEMEN.
INOX PROCESSING TANKS EN APPARATUUR.
PRODUKTIELIJNEN VOOR DE
MELK-EN VOEDINGSNIJVERHEID.**

PACKO

Torhoutsesteenweg 154
B-8210 Zedelgem - Belgium
Tel (050) 20 96 21 (8 l)
Telex 81 245 packo b

Roeren, mengen,
verwarmen, koelen
of konditioneren
van allerlei produk-
ten, individueel of
ingeschakeld in
bestaande of
nieuwe
produktielijnen.

GASELWEST

intercommunale voor
elektriciteit
aardgas
teledistributie

Exploitatiezetel:
Rijsselsestraat 57
8500 KORTRIJK
Tel. (056) 36 92 11

Algemene Vergadering GOM - West-Vlaanderen

Op 21 mei jl. hield de GOM - West-Vlaanderen haar Algemene Vergadering te Brugge, onder voorzitterschap van Prof. Dr. O. Vanneste, Gouverneur van West-Vlaanderen.

Dr. N. Vanhove, Directeur-Generaal, lichtte de economische situatie van West-Vlaanderen in 1983 toe.

In zijn gelegenheidstoespraak belichtte de heer M. Santens, Algemeen Voorzitter VEV, de positie van Vlaanderen in de wereld van morgen.

Het slotwoord werd uitgesproken door de heer H. De fauw, Voorzitter GOM - West-Vlaanderen.

Nieuwe vestiging op de uitbreidingszone van het industriegebied Tielt-Zuid

Het industriegebied Tielt-Zuid waarvan de beschikbare terreinen volledig werden ingenomen door een ruime verscheidenheid aan bedrijven, werd bij ministerieel besluit van 10 mei 1982 uitgebreid met een oppervlakte van circa 20 ha.

De Westvlaamse Intercommunale voor Economische Expansie en Reconversie (WIER) werd als onteigenende macht aangeduid en startte begin dit jaar met de onteigening en uitrusting van een eerste fase van circa 7 ha. De geplande infrastructuurwerken zullen midden dit jaar aangevat worden. Deze zone geniet thans reeds een ruime belangstelling van kandidaat-kopers.

Gebuige hiervan is de verkoop in de voorbije weken van een perceel van circa 2,5 ha door de WIER aan Axxis nv., een 100 procent dochteronderneming van Erta nv te Tielt; zij zal zich specifiek toeleggen op het produceren en commercialiseren van hoogtechnische kunststofplaten.

Toeristisch-ekonomisch onderzoek

Half maart werd de publikatie van het 100ste rapport 'Rapporten Toeristisch-Ekonomisch Onderzoek' van het WES met een zekere plechtigheid gevierd. Het rapport behelsde het WES-rapport 'Vakantie van de Belgen in 1982'.

Na een begroeting door gedeputeerde A. Legein, tevens Voorzitter van Westtoerisme, die de start van dit onderzoek in 1962 situeerde, gaf Dr. ec. N. Vanhove, als Beheerder-Directeur van het WES een inzicht in de rol van het toeristisch-ekonomisch onderzoek van het WES.

Lic. P. Boerjan lichtte daarna het zopas gepubliceerde onderzoek toe, terwijl de heer D. Devalckenaere namens Gemeenschapsminister K. Poma handelde over de rol van het toerisme en zijn promotie.

Dr. O. Vanneste, Gouverneur, wees op de internationale waarde van het door het WES gevoerde toeristisch onderzoek. Zowel het Aiest als de momenteel door het WES verstrekte technische hulp aan Indonesië bewijzen deze stelling. Maar ook voor het beleid in eigen land blijven de onderzoekingen en de publikatie ervan van enorme waarde.

Hotel Portinari te Brugge

Onder een zeer gekende naam startte in 1984 het nieuw hotel Portinari te Brugge. Het hotel omvat 32 kamers, met een logieskapaciteit van 63 personen. Alle kamers zijn voorzien van bad of douche en WC. Alle kamers zijn voorzien van kleurentelevisie, radio, buitentelefoon. Verder is er een konferentiezaal voor 50 personen en een zomerterras. Het complex is toegankelijk voor gehandicapte personen.

Het hotel Portinari, eigendom van de familie Lootens, is een totale ombouw en vernieuwing van het Hotel de Londres.

Parkhotel te Brugge breidt uit

Tien jaar na zijn start te Brugge kent het Parkhotel nu een belangrijke uitbreiding.

Van de oorspronkelijke 37 kamers werden het er 61. De uitbreidingswerken begonnen in februari 1983. Met Pasen 1984 waren de kamers reeds klaar. Daarna volgden de conferentiezalen en de nieuwe keuken.

Alle 61 kamers zijn voorzien van de nodige hygiënische en sanitaire uitrusting, kleurentelevisie, rechtstreekse telefoonverbinding, minibar en klokradio met weksysteem. Het hotel beschikt over telexakkommodatie, ook voor de klanten.

De nieuwe kamers zijn uitgerust met twee grote eenpersoonsbedden. De bestaande ontbijtzaal van 80 personen is nu aangevuld met een (polyvalente) eetzaal voor 300 personen. Deze zaal kan in drie zalen gesplitst worden, terwijl een kleine conferentiezaal het geheel aanvult. Tevens is er een TV-zaal, een leeshoek en een bar.

Er is een ruime parking gebouwd voor 17 wagens, terwijl de parking op 't Zand ook ter beschikking staat van de klanten.

De oude keuken, ingesteld op een kamer-met-ontbijtsysteem (en okkasioneel ook volledige maaltijden voor groepen) wordt nu vervangen door een keuken met een capaciteit van 400 personen.

Het personeel van 16 personen wordt nu verder uitgebreid met een nieuwe keukenbezetting; de uitbreiding richt zich in de toekomst naar seminars toe.

Het hotel is aangesloten bij de Belfort-groep te Brugge. Deze groep laat zich in met de onderlinge uitwisseling van vrije kamers, met de gezamenlijke aankoop van hoofdzakelijk voedingswaren en onderhoudsartikelen en met het gezamenlijk voeren van publiciteit.

Hotel Aragon te Brugge

Sinds januari 1984 opende het nieuwe hotel Aragon zijn deuren te Brugge. Het hotel telt 16 kamers met een beddenkapaciteit voor 31 personen. Alle kamers zijn voorzien van de nodige sanitaire en hygiënische voorzieningen.

Het hotel is een aanpassing van een vroeger studentenhotel van het Europakollege.

Nieuwtjes

Hotel Azalea te Brugge

Met Pasen 1984 werd het hotel Azalea te Brugge geopend. Het hotel beschikt over 15 kamers met een overnachtingskapaciteit voor 29 personen. Alle kamers zijn voorzien van sanitaire en hygiënische voorzieningen, radio, TV en rechtstreekse telefoonverbinding. Het hotel beschikt over 5 eigen parkings en 12 autoboxen.

Holiday Inn volledig vernieuwd

De vernieuwing van de Holiday Inn te Brugge is momenteel beëindigd. Nadat in 1983 de lobby vernieuwd was en alle kamers geherdecoreerd waren, werden begin 1984 de resterende kamers van nieuw meubilair en nieuwe verlichting voorzien. Op deze wijze werd het logementsgedeelte totaal vernieuwd.

Tevens werd de grote kongreszaal opgefrist en de verlichting aangepast. Komen nu aan de beurt: een geïntegreerd computersysteem, een nieuwe 'direkt line'-telefooncentrale, de vernieuwing van de bar en het ombouwen van nog twee vergaderzalen.

Aansluitend bij deze face-lift, werd ook het restaurant op een top-niveau gebracht, met een vernieuwde kaart en dank zij een verdere specialisatie van diverse personeelsleden, onder meer in de oenologie.

Hotel Residence Lido 2000 te Oostende

Op 16 juni opende het hotel Residence Lido 2000 zijn deuren te Oostende.

Deze realisatie van de groep Maertens, Reynders en Verhaeghe is een renovatie van het vroegere hotel 'Le Rouget', dat tot de tweede wereldoorlog als luxehotel fungeerde, om nadien de diensten van de Belastingen te herbergen. Het gebouw werd aangekocht eind augustus 1983 en de veranderingswerken startten op 15 september van hetzelfde jaar. De GOM - West-Vlaanderen heeft een coördinerende rol gespeeld tussen verscheidene administraties ten einde het gebouw vrij te maken voor een hotelfunctie. De GOM - West-Vlaanderen begeleidde ook het investeringsdossier.

Bij de vernieuwing werden de karakteristieken van het gebouw geëerbiedigd, wat onder meer tot uiting komt in de totale verscheidenheid van de kamers. De lounge zal overigens nog worden aangekleed met een zeetaferel 1900 van de hand van A.M. Verpoucke, een Oostendse schilder.

Het hotel beschikt over 67 kamers, met een beddenkapaciteit van 200 personen. De studio's zijn uitgerust met een kitchenette en een aansluiting voor TV, zij worden verhuurd in een apartotel-formule. De hotelkamers beschikken allen over een douche en WC, een radio en een binnenhuistelefoon. Er is een telefooncel voorzien ten behoeve van de klanten. Tevens bestaat er een mogelijkheid tot telexeren, langs de Transeurope-telex. Transeurope behoort tot dezelfde groep, samen met het hotel Stella Maris

te Oostende en het hotel Navarra te Brugge.

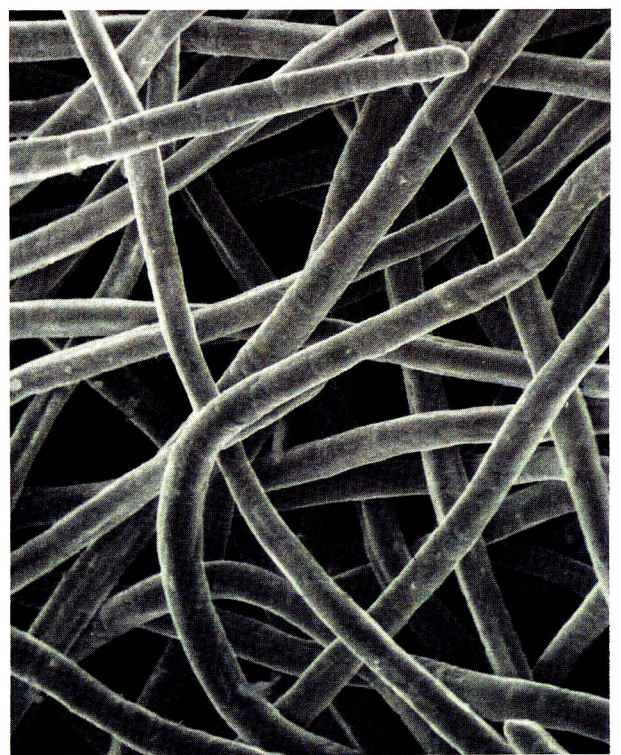
Het hotel steunt op een 'Bed and Breakfast'-formule met continental of British breakfast. Voor de andere maaltijden beschikken de cliënten over maaltijdbonnen voor meerdere Oostendse restaurants.

Gouden medaille voor filtermedia van Bekaert

Bekaert nv (Zwevegem, België) kreeg op de jongste Lentebeurs van Leipzig (DDR), in maart jl., een gouden medaille voor een nieuw en hoogtechnologisch produkt: Bekipor. Het gaat om een filtermedium, samengesteld uit ragfijne roestvaste metaalvezels (tot 2 mikron), die voor de gas- en vloeistoffiltratie een belangrijke vooruitgang betekenen, onder meer in de polymeer-, de chemische en petrochemische industrie.

Voor het geheel van haar activiteiten in verband met metaalvezels ontving de dienst Speurwerk en Ontwikkeling van Bekaert reeds de Vinçotteprijs 1977. Het onderzoekswerk rond Bekipor nam daarin al een belangrijke plaats in. Dit project werd gerealiseerd in samenwerking met het Instituut voor Metaalkunde van de KUL, het Studiecencentrum voor Kernenergie te Mol en de Rijksuniversiteit van Gent. Het werd gedeeltelijk gesubsidieerd door het Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw (IWONL), de dienst Prototypes van het Ministerie van Economische Zaken en de dienst Programmatie van het Wetenschapsbeleid. Inmiddels heeft Bekaert op het terrein van de evaluatie van filtermedia een brede know-how opgebouwd.

Het Bekipor-gamma omvat verscheidene produkten, ieder met specifieke eigenschappen en toepassingsgebieden.

T-dag Aërospace en Spinoff

Op initiatief van de Vlaamse Regering, onder voorzitterschap van Minister G. Geens, gaat op 27 september 1984 in het Casino-Kursaal van Oostende de T-dag 'Aërospace en Spinoff' door in het kader van de DIRV-aktie.

De plenaire vergadering biedt een overzicht van de weerslag van de aërospacetechnologie op het onderzoek in Vlaanderen en geeft de toeleveringsmogelijkheden voor de Vlaamse industrie. De spinoff-mogelijkheden uit de aërospacetechnologie worden geschetst evenals de weerslag ervan op de samenleving. Minister G. Geens zal tenslotte de industriële strategie voorstellen.

In de parallele workshops komen de grote aërospace-projecten van dit decennium aan bod evenals een aantal spinoff-mogelijkheden in de domeinen van de mechanika

en elektronika en de niet-metaaltoepassingen. Projecten kunnen ingediend worden bij Innovati nv, Residentie Eliaerts, Wilrijkstraat 37-45 te 2200 Borgerhout (kontakt opnemen met dhr R. Vandenbussche, tel. 03/235.19.60).

De administratieve organisatie van de hele T-dag berust bij de GOM - West-Vlaanderen met de medewerking van de Kredietbank.

Terzelfdertijd kunnen bedrijven, in dit domein werkzaam, zich voorstellen tijdens een aangepaste tentoonstelling. Geïnteresseerden nemen kontakt op met lic. L. Vermandere, p/a GOM - West-Vlaanderen. Inschrijvingen en aanvullende informatie omtrent deze belangrijke T-dag, die ideeën moet brengen voor elke creatieve ondernemer kunnen bekomen worden bij dr. S. Beernaert of ir. E. De Backer, p/a GOM - West-Vlaanderen, Baron Ru-zettelaan 33 te 8320 Brugge (tel. 050/35.81.31).

Zitdagen van de handelsprospektoren

Land	Prospektor	Standplaats	Datum	Kamer van
Zuid-Korea	Vanderdonckt	Seoel	04.09.84	Kortrijk
Ecuador	Schattens	Quito	06.09.84	Kortrijk
Filippijnen	Kostenbaum	Manila	10.09.84	Kortrijk
Libië	Zeglam	Tripolis	10.09.84	Roeselare
Nederland	Severins	's Gravenhage	11.09.84	Ieper
Spanje	François/Lambert	Madrid	11.09.84	Oostende
	Roelandt	Barcelona		
Saoedi-Arabië	Kyrillos	Jeddah	13.09.84	Kortrijk
Marokko	Everaerts de Velp	Casablanca	17.09.84	Roeselare
Argentinië	François	Buenos Aires	18.09.84	Kortrijk
Senegal	Ghesquière	Dakar	20.09.84	Roeselare
Ivoorkust	Pajecki	Abidjan	25.09.84	Brugge
Angola	Van Driessche	Luanda	27.09.84	Kortrijk
Denemarken	Trouman	Kopenhagen	03.10.84	Kortrijk
Zwitserland	Hissel	Bern	08.10.84	Oostende
	Van Goidsenhoven	Zürich		
Italië	Walravens	Rome	11.10.84	Ieper
Verenigde Staten	Van Dijck	Miami	15.10.84	Brugge
	Allen	Houston		
	Meerbergen	New York		
Bulgarije	Scharpé	Sofia	16.10.84	Roeselare
Maleisië	De Craene	Kuala Lumpur	18.10.84	Kortrijk
U.S.S.R.	Cogels	Moskou	19.11.84	Kortrijk
Noorwegen	Van Belle	Oslo	20.11.84	Brugge
Verenigd Koninkrijk	Dupont	Londen	22.11.84	Brugge
	Mulier			
	De Maere	Edinburg		
	Bogaerts	Birmingham		
	Pax	Manchester		
Venezuela	Adriaenssens	Caracas	03.12.84	Roeselare
India	De Clercq	New Delhi	06.12.84	Kortrijk
	Hebbalkar	Bombay		

Bedrijven die problemen hebben in deze landen of die er een marktonderzoek wensen te doen, doen er goed aan zo spoedig mogelijk een afspraak vast te leggen, opdat de prospektoren zo mogelijk nog vóór hun terugkeer kontakten zouden kunnen opnemen.

Deze afspraak dient aangevraagd te worden bij de Kamers van Koophandel.

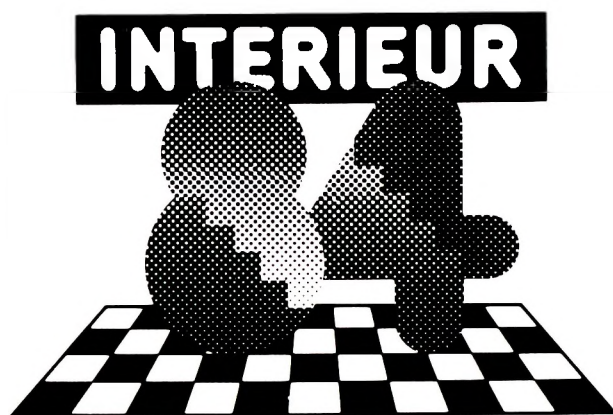
Interieur 84

Van 20 tot en met 28 oktober 1984 gaat voor de 9de maal de Internationale Biennale voor Woonkreativiteit Interieur door te Kortrijk, in de verruimde Hallen.

Gestart in mei 1968 in een halle van 5.000 m², werd de oppervlakte verdubbeld in 1970. Daarna kwam er een uitbreiding tot 20.000 m² in voorlopige strukturen. Bij de opening van Interieur 84 zullen er 17.000 m² vaste strukturen aanwezig zijn, wat wel een beperking inhoudt tegenover vroeger, maar wat de inrichters ertoe heeft aangezet nog selektiever te gaan werken dan vroeger het geval was. Tevens werden de mastodont-deelnemers geweerd, wat de creativiteit en de zelf-selektie van de aanwezigen (zowel grotere firma's als kleinere) sterk in de hand zal werken. Tevens is er een ernstige preselektie vanwege de inrichters op vijf selektienormen: de inzending moet krea-tief zijn, er moet een mode-element zijn, de sociale waarde van het projekt moet tot uiting komen (onder meer door een zekere graad van reproduceerbaarheid), de kwaliteit is noodzakelijk en er dient in het produkt een oriëntatie op de toekomst te steken.

Interieur 84 zal meer dan één derde nieuwe exposanten hebben, waarvan ongeveer 20% uit eigen land. In totaal zijn er 520 (beperkt gehouden) standen, met deelnemers uit 15 landen, waaronder zelfs Japan.

9e BIENNALE

20-28 OKT. 1984 KORTRIJK (BELGIUM)

La Couronne ontvangt culinaire onderscheiding

Het visverwerkend bedrijf La Couronne nv uit Oostende, dat zich de laatste jaren specialiseert in het roken van zalm, wist zich een kwaliteitsreputatie op te bouwen in binnen- en buitenland. Enkele tijd geleden ontving men een European Food Award te Barcelona, en zopas werd die goede smaak ook op eigen bodem gekonfirmeerd naar aanleiding van een 'blinddegustatie' van Culibel, waarop La Couronne als eerste onderscheiden werd.

Culibel is een vereniging van restauranthouders en traiteurs die regelmatig diverse culinaire produkten aan proeven onderwerpt onder vorm van een zogenaamde

'blinddegustatie': proeven van verschillende gelijksoortige produkten zonder enige bronvermelding.

La Couronne, een visrokerij die in 1923 werd opgericht te Stene, bij Oostende, kent met de kwaliteitsprodukten die er worden bewerkt ruim sukses in binnen- en buitenland. Het bedrijf moet gaan uitbreiden in 1984 in een nieuwe vestiging op het Oostendse industrieterrein langs de autostrade.

27e Westvlaamse Textieldagen

De Westvlaamse Textieldagen gingen voor de 27e maal door te Kortrijk, maar voor het eerst in het kader van de Hallen te Kortrijk, waar een sterk uitgebreide textieltentoonstelling de aandacht vroeg van tal van bezoekers, waaronder heel wat scholen.

Vastgesteld werd door meerdere sprekers, dat het Textielplan gelukt mag heten. De textielsektor zelf blijft het steeds beter doen, met minder werklozen dan in andere sektoren en een positieve bijdrage aan de handelsbalans.

Belangrijk is vast te stellen hoever de technologische vernieuwing reeds is doorgezet in de textiel en in de konfektie, maar ook hoeveel ons terzake nog te wachten staat. Vandaar dat een ernstige inspanning inzake scholing, omscholing en herscholing zal moeten opgebracht worden door onze jongeren en door de arbeiders en bedienden uit de sektor. De textielnijverheid evolueert immers van 90% ongeschoolden naar 40% geschoolden op dit ogenblik.

Bekaert in 1983

Bekaert nv heeft over het boekjaar 1983 een omzet verwezenlijkt van 22.218 mln fr., wat een toename betekent van 11% ten opzichte van het voorgaande jaar. De vennootschap behaalde een nettoresultaat van 753 mln fr. tegenover 496 mln fr. over 1982.

De Bekaert-Groep (die samengesteld is uit Bekaert nv en een aantal Belgische en buitenlandse deelnemingen) verhoogde haar gekonsolideerde omzet met 14,6% tot 36.574 mln fr. tegenover 31.918 mln fr. over het boekjaar 1982. De gekonsolideerde nettowinst ten gunste van de Groep bedroeg 1.723 mln fr. tegenover 702 mln fr. het voorgaande boekjaar.

De geassocieerde vennootschappen — dit zijn de deelnemingen waarin de Bekaert-Groep van 20 tot en met 50% participeert, haalden een omzet van 24.734 mln fr. ten opzichte van 23.263 mln fr. in 1982.

Bij deze resultaten valt op te merken dat de stijgende trend van het jaar 1982 verder werd doorgetrokken, dit enerzijds door een aangehouden beleidsinspanning in het domein van de kwaliteit, de produktiviteit en de kostenbeheersing, en anderzijds dank zij een aantrekkelijke internationale markt. In het bijzonder is het gekonsolideerd resultaat zeer beïnvloed door de merkwaardige ontwikkeling van de activiteiten in Noord-Amerika en in Japan.

Binnen dit kader heeft de onderneming niet gearzeld om bovenop de gewone investeringen die voor 1984, voor

De Kortrijkse Verzekering nv

RATIONALIZEREN OF UITBREIDEN?

KREDIEET NUUTHEID

de specialist en raadgever in bedrijfskrediet
opgedacht overeenkomstig de wet van 16.3.1919

1919 1920 1921 1922 1923 1924 1925 1926 1927 1928 1929 1930 1931 1932 1933 1934 1935 1936 1937 1938 1939 1940 1941 1942 1943 1944 1945 1946 1947 1948 1949 1950 1951 1952 1953 1954 1955 1956 1957 1958 1959 1960 1961 1962 1963 1964 1965 1966 1967 1968 1969 1970 1971 1972 1973 1974 1975 1976 1977 1978 1979 1980 1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633 2634 2635 2636 2637 2638 2639 2640 2641 2642 2643 2644 2645 2646 2647 2648 2649 2650 2651 2652 2653 2654 2655 2656 2657 2658 2659 2660 2661 2662 2663 2664 2665 2666 2667 2668 2669 2670 2671 2672 2673 2674 2675 2676 2677 2678

prof. dewulfstraat 68
8970 poperinge
tel. 057/33.34.87 - 33.47.87

de gekonsolideerde en geassocieerde vennootschappen samen, meer dan 2 mld fr. belopen, een buitengewoon investeringsprogramma te lanceren bij de staalkoörd.

Het bedraagt meer dan 1 mld fr. en zal zowel in België als in het buitenland de nodige expansie verschaffen en garanderen en tevens bijkomende werkgelegenheid creëren. Dit betekent dat het totaal bedrag dat in België wordt geïnvesteerd, ongeveer 1,6 mld fr. bedraagt.

De Bekaert-Groep is in hoofdzaak actief in de staal-draadsektor, met een 40-tal industriële vestigingen in 14 landen. Per eind december 1983 waren in alle vennootschappen samen 18.069 personen tewerkgesteld, van wie 9.452 in België.

Technologie aan Zee

Van 7 juli tot 6 augustus zal in Huize Louise-Marie, zetel van de Kamer voor Handel en Nijverheid van het arrondissement Oostende, een gespecialiseerde beurs doorgaan onder de titel 'Technologie aan Zee'. Het ligt in de bedoeling het vakantienemend publiek de kans te geven nader kennis te maken met de spijttechnologieën van onze Vlaamse bedrijven.

De Kamer voor Handel en Nijverheid van het arrondissement Oostende heeft samen met de Vereniging van Vlaamse Technisch en Industrieel Ingenieurs (VVTI) het plan uitgewerkt van deze ontmoeting tussen de Vlaamse bedrijven en de geïnteresseerde vakantieganger.

Dit jaar zal de tentoonstelling zijn eerste uitgave kennen.

Via afzonderlijke standen zullen bedrijven, onderzoekscentra en geïnteresseerden, de gelegenheid krijgen hun realisaties voor te stellen, dit eveneens via foto-, dia- en projectiemateriaal.

'Technologie aan Zee' zal van 7 juli tot en met 6 augustus dagelijks geopend zijn van 10 tot 12 en van 15 tot 18 uur, in Huize Louise-Marie, Langestraat 69 te Oostende.

IMOG 1983

De Interkommunale Maatschappij voor Openbare Gezondheid in het gewest Kortrijk (IMOG) sloot in 1983 de gemeente Waregem volledig aan terwijl de vroegere gemeente Gullegem (deelgemeente van Wevelgem) naar IVMO overging.

De 212.316 aangesloten inwoners leverden 44 miljoen kg afval af, zijnde ongeveer 0,6 kg per dag en per inwoner. Het bedrijfsafval bedroeg 3,5 miljoen kg; het kwam voort van 150 bedrijven en de kostprijs ervan per ton bedraagt 870 fr. De totale aanvoer bedroeg 47,5 miljoen kg, tegenover 45,7 miljoen kg in 1982.

De centrale te Harelbeke is uitgerust met een gedeeltelijke warmterekuperatie, die volstaat voor de warmtebehoefte van het gebouw, voor de hygiënische installatie en voor de opwarming van de afvalstoffen, wat een betere verbranding met zich brengt.

Oscars voor de uitvoer

De Belgische Dienst voor de Buitenlandse Handel (BDBH) organiseert, zoals de vorige jaren, een wedstrijd 'De Oscars voor de uitvoer'.

De Belgische ondernemingen die goederen, technieken en diensten van Belgische conceptie of oorsprong exporteren, kunnen, ongeacht hun omvang, eraan deelnemen.

Deze wedstrijd heeft ten doel de prestaties en de recente successen van de exportondernemingen op de buitenlandse markten te belonen, door hun een publiciteitstroef aan de hand te doen waarvan het gebruik tevens zal bijdragen tot de versterking van het merkebeeld van de Belgische produktie in het buitenland.

Het reglement en formulieren voor aanvraag tot deelneming kunnen verkregen worden bij de Belgische Dienst voor de Buitenlandse Handel.

De kandidaturen voor de 'Oscars 1984' worden tegen uiterlijk 22 augustus 1984 ingewacht.

Artex-Izegem breidt uit

Zopas startte Artex-Izegem (reklamebureau) met een nieuwe afdeling standbouw voor tentoonstellingen. Daarmee beoogt zij een totale vernieuwing in de sektor standbouw.

Travelexpo levert immers standen en tentoonstellingssets die zonder gereedschap, zonder vaklui in een verrassend korte tijd gemonteerd kunnen worden. Een degelijk en zeer mooi systeem dat praktisch onbegrensd is. Travelexpo verzorgt daarbij de volledige begeleiding.

Nieuwe technologieën bij RVA-Brugge

Een vijftal beroepsopleidingscentra van de RVA kregen de opdracht nieuwe technologieën aan te leren aan de kandidaten voor een beroepsopleiding. In dit geheel heeft het Centrum Brugge de opdracht gekregen een cursus CAD/CAM, dit is het computergestuurd fabriceren en ontwerpen, aan te leren.

De cursus startte met een algemene inleiding. Eens de noodzakelijke apparatuur verstrekt, zal deze cursus ook een praktisch vervolg kennen. Een vijftigtal technici uit het ganse Vlaamse land nam deel aan de eerste cursus.

Naast de CAD/CAM-opleiding is er een zeer grote belangstelling voor de opleiding numerieke besturing van werktuigmachines.

Verder gaan er nog cursussen door van elektronica, perslucht-automatizatie, pneumologica, snelheidsregeling van motoren en PLC-sturingen.

Meer klassiek gerichte opleidingen zijn deze van industriële elektriciteit en elektriciteit voor mecaniciens, opleidingen voor bankwerkmatrijzenmakers en opleiding inzake diverse lastechnieken.

In 1983 werden er in totaal 437 opleidingen gerealiseerd, waarvan 126 alleen reeds voor numerieke besturingen.

Buitenlandse stagiairs op het WES

Momenteel beëindigen een dertigtal Aziatische stagiairs hun opleidingsprogramma op het WES. Twee groepen volgen sinds oktober 1983 een opleiding over: 'Regionale Planning' voor Indonesische planningsambtenaren, respectievelijk over 'Container, Roll-on/Roll-off and Ferry Terminal Management', dit voor havenambtenaren afkomstig uit de Seatac-landen Indonesië, Maleisië, Thailand en de Filipijnen.

Sinds maart jongstleden kwamen op het WES tevens een groep van twaalf overheidsambtenaren uit Bali (Indonesië) aan. Zij volgden een intensieve cursus in regionale planning en ontwikkeling. De duur van dit laatste programma is vier maanden en het kadert binnen de eerste fase van het Bali Regional Development Planning Project.

Flanders Creativity

Half mei werd te Kortrijk de vereniging Creativ vzw (Creativiteit in Vlaanderen) officieel geïnstalleerd.

Creativ groeide uit de groep Interieur. Zij heeft als opdracht de produkt-kreativiteit te bevorderen, teneinde te komen tot een systematische produktvernieuwing, niet alleen in de spitssectoren, maar ook in de traditionele en de dienstensektor, aangezien ook daar verdere expansie slechts verzekerd is dank zij een produktvernieuwing.

Creativ wil zich richten zowel naar de ontwerpers en de economische-produktieve milieus, als naar de totale bevolking, teneinde de vernieuwingsidee zo breed mogelijk uit te dragen.

FAG scoort hoogste onderscheiding

Het Oostendse vleesverwerkend bedrijf FAG behaalde in Frankrijk de Internationale Beker voor de beste patébereiding, de hoogste onderscheiding voor jarenlange standvastigheid in het bereiden van de meest uitgelezen en kwalitatief hoogstaande patés. Deze internationale bekro-

ning is voor het familiebedrijf een gevolg van continue inspanningen om uitstekende produkten op de markt te brengen, en deze in binnen- en buitenland op hun waarde te laten testen.

Dit familiebedrijf, gelegen op het industrieterrein van Stene-Oostende, blinkt uit door haar netheid en de duidelijke zorg voor het detail. Opvallend ook is de aanleg om steeds nieuwe samenstellingen, nieuwe combinaties te vinden, die telkens opnieuw resulteren in een delicatessé-paté.

Spreekbeurten

Dr. N. Vanhove sprak op:

26 maart te Roeselare: 'De positieve vestigingsfactoren van het arrondissement Roeselare', Kontaktdag Regio Roeselare.

4 mei te De Haan: 'De economie van de haven van Oostende', Jaarvergadering Kamer voor Handel en Nijverheid Oostende'.

7 mei te Waregem: 'Arbeidsduurverkortung of Arbeidsduurverlenging', PVB-seminarie.

21 mei te Brugge: 'De Westvlaamse economie in 1983 en de werking van de GOM - West-Vlaanderen', Voorlichtingsvergadering GOM - West-Vlaanderen.

1 juni te Knokke-Heist: 'De toekomst van het spoortoe-risme', CITA-kongres, paneelgesprek, Press Club Casino Knokke.

Dr. J. Theys, Adjunkt-Direkteur-Generaal van de GOM - West-Vlaanderen sprak op:

30 januari te Roeselare: 'Infrastructuur West-Vlaanderen', provinciaal ACW.

20 februari te Roeselare: 'Infrastructuur Regio Roeselare-Izegem-Tielt', arrondissement ACW - Economisch Overlegkomitee.

Dr. J. Callens, Hoofd Afdeling Promotie van de GOM - West-Vlaanderen sprak op:

10 mei 1984 te Diksmuide: 'Middelen ter bevordering van de tewerkstelling', Dag van de Industrie.

5 juni 1984 te Poperinge: 'Bedrijvencentra, een stimulans voor startende ondernemingen', Werkgroep Tewerkstelling van de streek Ieper-Poperinge-Wervik.

DE TRANSPORTZONE VOOR:

- Containertransport, -fabrikatie en -herstelling
- Koel- en diepvriesloodsen
- Loodsen voor opslag, overslag en stockage
- Tank-cleaning
- Garagefaciliteiten
- Douane- en spoorwegloodsen
- Kantoren voor douane, banken, expeditiebedrijven, administratieve diensten, enz.

Inlichtingen:

Walram Romboutstraat 6, 8380 Brugge-Lissewege
Tel. 050/54 54 29 - Telex via 82 137

**KONINKLIJKE
NEDERLANDSCHE
GIST- EN SPIRITUSFABRIEK nv**

Ruim driekwart eeuw ervaring
in industriële micro-biologie

Industriële enzymen
Verse & gedroogde bakkersgist
Agrarische ethylalkoholen

Komvest 43, 8000 Brugge
Tel. (050) 33 65 51
Telex 81207 NGSF B

Groep
G.M.I.C.
vennootschappen

Goed uitgerust
en *steunend* op:

7 permanenties (Dag en Nacht)
185 voertuigen
1800 agenten

Gelast zich met alle opdrachten zoals o.a.:

Bewakingen	Transporten
Beveiligingen	Alarm-interventies
Kontroles	Schoonmaakdiensten, enz.

Wat ook Uw probleem is voor
veiligheid en diensten, roep ons op.

Zetel West-Vlaanderen:

Minister Beernaertstraat 11, B-8380 Brugge 5 (Zeebrugge)

Telefoon: (050) 54 40 26

Telex: 82039

Bijkantoor te Kortrijk

Eveneens te Antwerpen - Brussel - Gent - Hasselt -
Liège - Mons - Namur en Vlissingen

**Groep
ADMB**

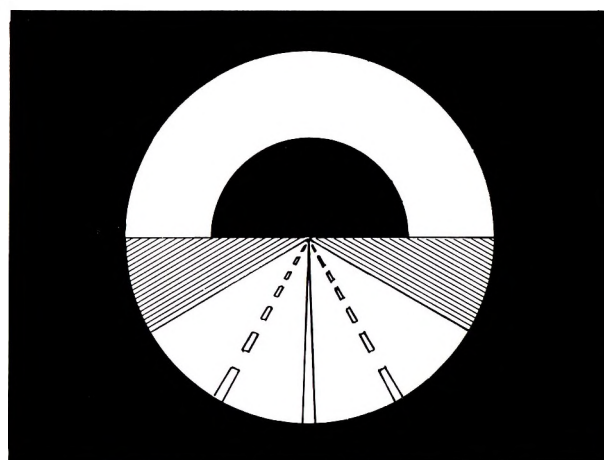
KOMPLEET SOCIAAL DIENSTBETOON

Kinderbijslagen - pensioen - ziekte- en
invaliditeitsverzekering - naleving sociale wetten
en nettoloonberekeningen voor werkgevers -
interbedrijfsgeneeskundige dienst - terugbetaling
gewaarborgde lonen bouwsector - goedkope
borgstellingen voor aannemers - afwezigheidskontroles -
vakantiehomes voor kinderen, gezinnen alsook voor
kongressen, vergaderingen, enz. - gratis periodieke
informatietijdschriften - en vooral een
voortreffelijke service

**ALGEMEEN DIENSTBETOON
VOOR MIDDENSTAND EN BEROEPEN**
Hoofdzetel:

Sint-Clarastraat 48, 8000 Brugge
Tel. (050) 33 99 01 (18 lijnen)

KANTOREN OVER GANS VLAANDEREN
BEZOEK AAN HUIS, OP VRAAG

industriepark sappenleen
POPERINGE
opent
nieuwe perspectieven
voor
U

INFO STADSBESTUUR POPERINGE
tel. 057/33 40 81
WIER - BRUGGE
tel. 050/35 81 28

Bekaert verhoogt handelsinspanningen in Centraal Amerika

Bekaert nv, hoofdenootschap van de Bekaert-Groep, met zetel te Zwevegem, kondigt aan dat in het raam van een intensivering van de commerciële inspanningen van zijn kantoor voor internationale handel, Bekaert International Trade (BEKIT), een nieuwe handelsmaatschappij wordt opgericht onder de naam Bekaert Trading Inc., gevestigd te Miami (Florida, USA).

Het kantoor zal de verkoop behartigen op de Centraal-Amerikaanse markten, van Panama tot en met Mexico, met inbegrip van het Caraïbisch gebied en het noorden van Zuid-Amerika.

De aangeboden produkten zullen afkomstig zijn uit de Westeuropese en Zuidamerikaanse fabrieken van de Bekaert-Groep. Daarnaast zullen, binnen het kader van een ruimere handelsaktiviteit, produkten van andere leveranciers worden gepromoveerd.

Trailer 84

Van 16 tot 19 november eerstkomend organiseert het Syndikaat der Autokamions der Vlaanderen SAV haar tweejaarlijks vakbeurs 'Trailer 84' in de Hallen te Kortrijk.

Trailer 84 wil een internationaal trefpunt zijn tussen de transportondernemingen en vervoerders voor eigen rekening enerzijds en de fabrikanten-invoerders van investeringsgoederen, -produkten en -materialen voor het wegtransport.

In de rand van de beurs organiseert SAV tevens colloquia, studiedagen en officiële manifestaties.

Opportunity 84 te Kortrijk

Op 8 juni kwam de handelsafdeling van de Amerikaanse Ambassade te Brussel met Opportunity 84 naar de Hallen te Kortrijk. Deze kontaktdag 'Vlaams Bedrijfsleven - USA' omvatte seminars over importeren uit de USA, uitvoer naar de USA, licentie-overeenkomsten met Amerikaanse bedrijven en technologie-overdracht, toelevering aan Belgische filialen van Amerikaanse bedrijven. Het geheel had een praktische inslag.

De GOM - West-Vlaanderen verleende zijn medewerking aan deze manifestatie.

Jaarboek Limburgse ondernemingen

Het jaarboek 1984 van de Kamer voor Handel en Nijverheid van Limburg is onlangs van de pers gekomen. Het jaarboek beslaat 248 bladzijden en bevat o.m. de adressen van de Limburgse ondernemingen ingedeeld per grootteklasse alsmede per sektor. Dit jaarboek is te bekomen op het secretariaat van de Kamer voor Handel en Nijverheid van Limburg, Kunstlaan 20, 3500 Hasselt (tel. 011/22.18.00 & 22.73.81) aan de prijs van 250 fr.

Kontaktdag Regio Roeselare

Eind maart ging te Roeselare een kontakt-promotiedag door voor de streek van het Roeselaarse. Typisch aan deze dag was wel het opzet, waarbij bij middel van een boottocht op het Kanaal Roeselare-Ooigem en van een bustocht de mogelijkheden van de streek onder de aandacht van de aanwezigen werden gebracht.

De GOM - West-Vlaanderen verleende zijn medewerking aan dit initiatief.

DIRV, ook in de Westhoek

Eind maart organiseerde het Jaycees Veurne Westkust een Kolloquium over de kansen van de Derde Industriële Revolutie voor de Westhoek. In dit kader werden de diverse technologische groepen voorgesteld die in de DIRV-actie tot stand kwamen.

De GOM - West-Vlaanderen verleende haar medewerking aan dit initiatief.

Dadipark renoveert

Dadipark, het kijk-, speel- en doe-park te Dadizele bestaat reeds 20 jaar. In 1983 en 1984 werd een volledig renovatieprogramma uit- en afgewerkt. Daarbij werden alle bestaande spelen en attracties grondig onder handen genomen, terwijl er enkele nieuwe paviljoenen werden aan toegevoegd. Het geheel omvat een kinderparadijs, een Winnitouplein, een piratenpark en een ruimtepark, een amusementshalle en een nieuw attractiepark. In dit geheel zijn er ook enkele spektakulaire bruggen en een Minispoorbaan.

Dadizele is een bedevaartsoord. Het Dadipark is er, sinds de vijftiger jaren, de toeristische aanvulling van.

Infrastrukturele ontsluiting voor De Pilders

In de voorbije maanden werd de door de Westvlaamse Intercommunale voor Economische Expansie en Reconvertie (WIER) beheerde industriezone De Pilders te Roeselare verrijkt met een belangrijke infrastrukturele ontsluiting, door direkte toegangswegen tot de autosnelweg A17 Zeebrugge-Kortrijk. Gelegen langsheen het druk bevaren kanaal Roeselare-Leie beschikt deze zone thans over alle belangrijke infrastrukturelementen om als aantrekkingsplaats te fungeren voor nieuwe industriële investeringen. Met een huidig grondaanbod van circa 35 ha kan de WIER thans tegemoetkomen aan alle aanvragen van diverse oppervlakten en aard van bedrijvigheden.

Ingevolge deze nieuwe toestand werd de laatste tijden ruime belangstelling genoteerd voor de industriezone De Pilders. Dank zij de gezamenlijke inspanning van alle betrokken beleidsinstanties mag de hoop gewettigd worden dat deze zone weldra zal uitgroeien tot een nieuw centrum van het industrieel dynamisch gebied van Roeselare.

Publikaties Wer/Wes/Gom - West-Vlaanderen

Uitgaven Wer en Gom - West-Vlaanderen

- O. Vanneste & G. Declercq, Kust en Hinterland, 1955.*
O. Vanneste & G. Declercq, Le Littoral et son Hinterland, 1955.*
G. Declercq & O. Vanneste, Structurele Werkloosheid in West-Vlaanderen, 1957.*
West-Vlaanderens economische groei, 1965, 172 blz.*
Adresboek van de Westvlaamse Industrie, 1978.*
Repertorium Toeleveranciers - Metaalsektor, 1982, 432 fr.

Reeks Wes (BTW en port ingebrepen)

- 1 G. Declercq & O. Vanneste, Het Arrondissement Ieper, 1958, 207 blz.*
- 2 O. Vanneste & P. Hovart, De Belgische Zeevisserij, 1959, 358 blz.*
- 3 O. Vanneste & P. Hovart, La pêche Maritime Belge, 1959, 358 pp.*
- 4 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Brugge, 1961, 463 blz.*
- 5 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Oostende, 1962, 444 blz., 297 fr.
- 6 O. Vanneste & J. Theys, Menen, 1962, 256 blz.*
- 7 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Roeselare, 1963, 336 blz.*
- 8 J. Theys o.l.v. O. Vanneste, Westvlaamse grensarbeiders in Noord-Frankrijk, 1964, 144 blz., 184 fr.
- 9 J. Theys s.l.d. O. Vanneste, Les Frontaliers de la Flandre Occidentale dans le Nord de la France, 1964, 144 pp., 184 fr.
- 10 O. Vanneste & J. Theys, Veurne, 1964, 189 blz.*
- 11 M. Zwaenepoel & N. Vanhove, De landbouw in West-Vlaanderen, 1965, 352 blz.*
- 12 O. Vanneste, Het groepconcept en de regionaal-economische politiek, 1967, 376 blz., 297 fr.
- 13 O. Vanneste & J. Theys, Het Arrondissement Tielt, 1968, 410 blz., 297 fr.
- 14 J. Theys, Een analyse van de Westvlaamse grensarbeid in Noord-Frankrijk, 1969, 248 blz., 297 fr.
- 15 M. Zwaenepoel, Vrije Tijd, 1969, 332 blz.*
- 16 N. Vanhove, Het vakantiepatroon en de toeristische bestedingen van de Belgische bevolking, 1969, 264 blz., 297 fr.
- 17 N. Vanhove, Structure des vacances et dépenses touristiques de la population belge, 1969, 264 pp., 297 fr.
- 18 J.M.I. Demeyere, Demografische facetstudies, 1969, 144 blz., 184 fr.
- 19 R. Branson, J. Theys, H. Van Reybrouck, o.l.v. N. Vanhove, Tertiaire sektor en verzorgende centra van West-Vlaanderen, 1971, 356 blz., 350 fr.
- 20 J. Hemschoote, Luchtverontreiniging in West-Vlaanderen, 1972, 209 blz., 290 fr.
- 21 N. Vanhove, Het Belgisch Kusttoerisme - Vandaag en Morgen, 1973, 520 blz., 509 fr.
- 22 L. Schepens, Van Vlaskutser tot Franschman, 1973, 294 blz., 403 fr.
- 23 De Westvlaamse gemeenten in de Volkstelling 1970, 1974, 128 blz., 216 fr.
- 24 Symarindus. De energiefunctie van de Belgische Kust en de maritieme industrialisering, 1977, 448 blz., 682 fr.
- 25 P. van Outryve d'Ydewalle, Verzamelde toespraken, 1980, 816 blz., 910 fr.
- 26 West-Vlaanderen in kaart, 1981, 220 blz., 445 fr.
- 27 E. Omeij, De Zeevisserij, 1981, 256 blz., 500 fr.
- 28 Land- en tuinbouw in West-Vlaanderen, 1982, 400 blz., 774 fr.

* Uitgeput

Reeks facetten van West-Vlaanderen (BTW en port ingebrepen)

- 1 R. Simoen & O. Vanneste, De uitbouw van de haven van Zeebrugge, 1972, 48 blz.*
- 2 C. Vermeersch, Het rekreatief buitenverblijf, 1973, 100 blz., 124 fr.
- 3 S. Beernaert, De Waterverontreiniging in het IJzerbekken, 1973, 124 blz., 158 fr.
- 4 Distributiebedrijven en handelscentra in West-Vlaanderen, 1974, 68 blz., 92 fr.
- 5 S. Beernaert, De waterverontreiniging van de binnenwaters van Midden- en Oostkust, 1974, 105 blz., 151 fr.
- 6 N. Vanhove, Vakantiespreiding, 1975, 56 blz., 103 fr.
- 7 S. Beernaert, De waterverontreiniging in het hydrografisch bekken van de Leie en de Schelde, 1975, 88 blz., 151 fr.
- 8 De Haven van Brugge-Zeebrugge na de chunnel, 1975, 80 blz., 151 fr.
- 9 P. Boerjan, De toeristische statistiek in België, 1976, 84 blz., 151 fr.
- 10 S. Beernaert e.a., Waterbeleid in West-Vlaanderen, 1976, 64 blz., 124 fr.
- 11 J. Theys, Evolutie van de werkloosheid in West-Vlaanderen, 1977, 104 blz., 177 fr.
- 12 S. Beernaert, De algemene waterbevoorrading van West-Vlaanderen, 1978, 40 blz., 82 fr.
- 13 Prognose van de bevolking en aktieve bevolking in West-Vlaanderen, 1978, 48 blz., 105 fr.
- 14 P. Boerjan, De ontwikkeling van het vakantiegedrag van de Belgische bevolking, 1978, 124 blz., 255 fr.
- 15 Prognose van het aantal gezinnen en raming van de huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1979, 60 blz., 129 fr.
- 16 Terreinbehoeften voor Tewerkstelling, Toerisme en Rekreatie in West-Vlaanderen, 1979, 80 blz., 166 fr.
- 17 Milieuzorg in West-Vlaanderen, 1979, 76 blz., 159 fr.
- 18 Infrastrukturele behoeften, 1979, 80 blz., 166 fr.
- 19 Strukturaalanalyse van de textielnijverheid in West-Vlaanderen, 1980, 140 blz., 285 fr.
- 20 Zeebrugge en de maritimisering van zijn achterland, 1981, 120 blz., 248 fr.
- 21 Strukturaalanalyse van de metaalnijverheid in West-Vlaanderen, 1982, 156 blz., 314 fr.
- 22 Strukturaalanalyse van de voedingsnijverheid in West-Vlaanderen, 1983, 120 blz., 248 fr.
- 23 Onderzoek naar de mogelijkheden tot inbreiding in vijf Westvlaamse gemeenten, 1983, 104 blz., 211 fr.
- 24 Vakantie van de Belgen in 1982, 1984, 192 blz., 381 fr.

Rapporten Toeristisch-Economisch Onderzoek (TEO)

Abonnement TEO 1984: 1.400 fr. (BTW en port ingebrepen).
Buitenland: 1.621 fr. (port en kosten ingebrepen).

- 96 Het toeristisch prijsindexcijfer Belgische Kust, 1983, 28 blz.
- 97 Toeristische index WES, Kust en Achterland, 1983, 13 blz.
- 98 Toeristische gedragingen en attitudes van de Belgische bevolking in 1982, delen I en II, 1983, 199 blz.
- 99 Toeristische gedragingen en attitudes van de Belgische bevolking in 1982, delen III, IV, V, VI, 1983, 244 blz.
- 100 Vakantie van de Belgen in 1982, 1984, 192 blz.

Tijdschrift 'West-Vlaanderen Werkt'

Abonnement 1984: 223 fr. (BTW en port ingebrepen).
Buitenland: 280 fr. (port en kosten ingebrepen).

Steunende leden ontvangen het tijdschrift en de andere publikaties van het jaar, de reeks 'TEO' uitgezonderd.

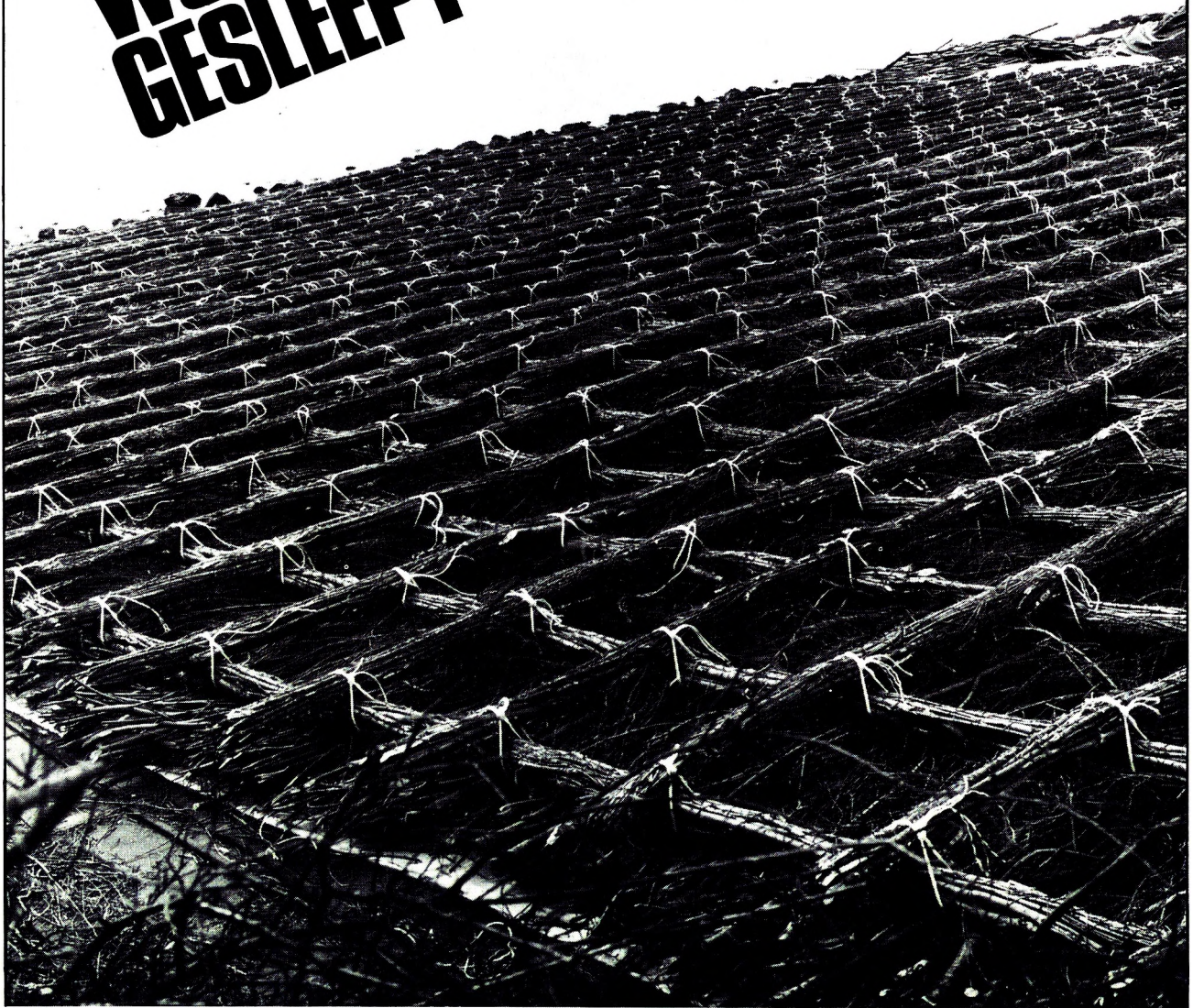
België: 530 fr. (BTW ingebrepen).

Buitenland: 700 fr. (port en kosten ingebrepen).

10.000.000 M² RIJSHOUTMATTEN WORDEN IN DE NOORDZEE GESLEEPT

Om Zeebrugge verder uit te bouwen
tot een van de modernste
diepzeehavens van West-Europa.

PASSAGIERS-
EN VRACHTVERVOER
OP DE NOORDZEE

INTERKONTINENTAAL
CONTAINER- EN
RO/RO-TRAFFIC

INVOER VAN
GRONDSTOFFEN EN
ENERGIEPRODUKTEN

DIVERSE
KONVENTIONELE
CARGO'S

RUIMTE VOOR
NIEUWE
VESTIGINGEN

ZEEBRUGGE

MBZ Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen
L. Coiseaukaai 2 B-8000 Brugge Tel (050) 33 52 24 (4 l) Telex 81 201